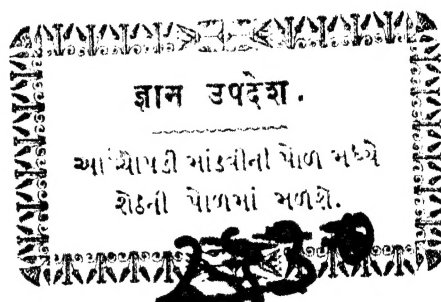

૨૫૬૭

૨૫૯૭

જ્ઞાનઉપદેશ.

કશ્મીરામ મહારાજની ખનાવેલી રામાયણ.

અને

વૈશ્ણવ ભક્તોનાં ખનાવેલાં પદ.

જ્ઞાનભક્તિને વૈરાગ્ય ઉત્પન્ન કરે એવાં.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર.

શા. બુશાલદાસ જમનાદાસ,

તથા

શોભચંદ કાળીદાસ.

અમદાવાદ-આર્યોદયપ્રેસ.

સંવત ૧૯૪૧—સન ૧૯૮૫.

કીમત રૂ. ૩૦-૫-૦

सर्वं तत्वनो सार*

राम रामराम म राम राम राम राम

राम राम राम राम राम राम राम राम

राम राम राम राम राम राम राम राम

राम राम राम राम राम राम राम

राम राम राम राम राम राम राम

राम राम राम राम राम राम

❀ राम राम राम राम राम राम ❀

राम राम राम राम राम राम

❦❦❦ राम राम राम राम राम ❦❦❦

राम राम राम राम राम

❀❀ राम राम राम राम ❀❀

*** राम ***

❀❀❀ राम राम राम राम ❀❀❀

राम राम राम राम राम

❀❀❀ राम राम राम राम राम ❀❀❀

राम राम राम राम राम राम

❀ राम राम राम राम राम राम ❀

राम राम राम राम राम राम

राम राम राम राम राम राम राम

राम राम राम राम राम राम राम

राम राम राम राम राम राम राम

राम राम राम राम राम राम राम राम

राम राम राम राम राम राम राम राम

મસ્તાવના.

સર્વ વૈશ્નવ જનોને વાંચવાને વાસ્તે આ પુસ્તકમાં ૫૬, ધીળ, ક્ષેપીત, સવૈયા, તથા કષ્ણારામ મહારાજની જનાવેલી રામાયણ વગેરે નાંખ્યાં છે. અને તે મોટા વૈશ્નવ ભક્તોના જનાવેલા છે.

આ પુસ્તક તન અને મનથી વિચાર કરીને વાંચવું કે જોથી ઠરી મનનીઆંદરજે વહુમ હશે તે દુર થઇ જશે. અને આ સંસાર બધો જુઠો છે. અને પરમેશ્વરની ભક્તિ કરવો એજ સાચીછે આપણે જધા માયાની આંદર લપટાઇ ગયેલા છીએ તેથી કરીને પરમેશ્વર ને બૂલી ગયા છીએ માટે ઠરી આ પુસ્તક લેઇ તેને વાંચી વિચાર કરવો કે જોથી કરી માન ભક્તિ અને વૈરાગ્ય ઉત્પન્ન થાય.

દેવતાને દુષ્કલ એવું જે મનુષ્યા દેહરૂપી રત્ન આપણને મળ્યું છે તે નકાસું ખોવું નથી જોઇતું. માટે મનમાં કાળની ખીંક રાખી સદા પ્રથરભક્તિ કરવી.

શ્રી રણછોડજીની કૃપા છે.

જ્ઞાન ઉપદેશ.

સ્તુતિ.

ઓ પ્રભુ ભવસાગરસે તારો,
કાલ મૃત્યુ મે શોક નિવારો;
તુમ વિના મેરે ઓર નહિ કોઈ,
સુખ સાગર પ્રભુ તુમ હો સોઈ.

—૦—

મંગળાચરણ.

રામ ગાવા રામ ધ્યાવા, રામ જીવિયા વિસામા, રામ જીવિયા વિ-
સામા, હરિએ રામ રામા રામા, રામા રાયા રધુભાઈ, રાયા રધુભાઈ. ૧
મંગલાએ જે મંગલ, રાવલાએ ગુણ ગાના, વાએ ગુણ ગાના; હરિએ
રામ રામા રામા, રામા રાયા રધુભાઈ, રાયા રધુભાઈ. ૨
કલ્યાણાએ જે કલ્યાણ; રામ કૌશલ્યાએ બાળ, કૌશલ્યાએ બાળ;
હરિએ રામ રામા રામા, રામા રાયા રધુભાઈ, રાયા રધુભાઈ. ૩
દો અક્ષરોએ સાર, રામ સધળાએ આધાર, સધળાએ આધાર;
હરિએ રામ રામા રામા, રામ રાયા રધુભાઈ, રાયા રધુભાઈ. ૪
રામ દેવલાએ દાની, રામ દાસા અભિમાની, દાસા અભિમાની;
હરિએ રામ રામા રામા, રામ રાયા રધુભાઈ, રાયા રધુભાઈ. ૫

સુરદાસજનાં બનાવેલાં પદ.

—oOo—

પદ ૧૩૦. *

રાધેકૃષ્ણ કહો મેરે પ્યારે, ભજો મેરે પ્યારે, બપો મેરે પ્યારે, ભજો
 ગોવિંદ ગોપાળ, રાધેકૃષ્ણ કહો મેરે પ્યારે. ૧ કૃષ્ણજુકી લાલ લા-
 અખીયાં, હો લાલ લાલ અખીયાં, નેત્રી ખીલીરે મુકામ, રાધેકૃષ્ણ. ૨
 સીરપર મુગટ ખીરજિં, હો મુગટ ખીરજિં, અંમી શોભેરે રંગાલ. રા-
 ધેકૃષ્ણ. ૩ પિતાંબર પટકુળ વાળી, હો પટકુળ વાળી; કંઈ મોતી મા-
 ણ. રાધેકૃષ્ણ. ૪ શુભ કાને કુંડળ ઝળકે, હો કુંડળ ઝળકે; તાલક ઝે-
 ભેરે લેલાટ, રાધેકૃષ્ણ. ૫ સુરદાસ ચરણ બીલીદારી હો ચરણ બીલીદારી;
 મેતો જનમ જનમ તેરો દાસ, રાધેકૃષ્ણ કહો મેરે પ્યાર. ૬

પદ ૨ જી.

મીઝને સુદામાજી આઝે, મુદામાજી આઝે; બકો કહીયો સમાજી
 મીઝને સુદામાજી આઝે. ૧ કાંટે ટુટ કપરે અમારે હો કપરે અમારે
 મેતો દુરળ તોરો દાસ, મીઝને મુદામાજી. ૨ મુઠો એક તાદુળ
 લાઝે, હો તાદુળ લાઝે; લાઝે બગલ ધ્રુપાળ. મીઝને. ૩
 હસી બોલ રાણી રક્ષમાણી, હો રાણી રક્ષમાણી; કોણ લજે ત-
 મારો જાત. મીઝને. ૪ બાલપણુકે મિત્ર અમારે, હો મિત્ર અમારે;
 ભણતા એક નિશાળ. મીઝને. ૫ સુરદાસ ચરણ બીલીદારી, હો ચ-
 રણ બીલીદારી; મેતો જનમ જનમ તેરો દાસ, મીઝને. ૬

પદ ૩ જી.

હરીજનકે હરીનામ, બડોધન હરીજનકે હરી નામ;
 બીન રખવાલે ચોર નહીચોરન, સુવત હે સુખ ધામ. બડોધન ૦ ૧
 દીન દીન હોતે સેવારીદોહડી, ઘટન નહી કછુદામ. બડોધન ૦ ૨
 સુરદાસ પ્રભુ સેવા બની, પારસસુ કહા કામ. બડોધન ૦ ૩

પદ ૪ થી.

કાચકુ દેહ ધરી, ભજન વિના કાચકુ દેહ ધરી;

(૩)

ગર્ભવાસમાં ભક્તિ કયુક્તી, યાદાર કહાડો શ્રી હરી. ભજન. ૧
કોણ દેઈ કર યાદાર નિકળ્યો, પીછે યુદ્ધિ ફરી. ભજન. ૨
સુરદાસ ભગવંત ભજન વિના, જનુની તે ભારે મરી. ભજન. ૩

૫૬ ૫ મુ.

કેતે ગયે જળમાર, ભજન વિના કેતે ગએ જખમાર;
પ્રભાને હૃદી નાચન ધોયત, પાસત હે આચાર; ભજન. ૧
દયા ધમેકા નામ ન જાળ્યો, એસો પ્રેત ચંડાળ. ભજન ૨
આપ દુખે ઓરનક કુપાવે. ચક્ષે લોખંડી ન - - ભજન. ૩
માળા છાપાં નિવક જનાયો. ઠગ આયો સંસાર. ભજન. ૪
સુરદાસ ભગવંત ભજન વિના, પડે નકક દાર. ભજન. ૫

૫૬ ૬ હું.

ક્યુરે નિંદભર સોયા, મુસાફર ક્યુરે નિંદભર સોયા;
મુનશાહેલી દેવતાકુ દુલ્લભ, જન્મ અધારથ જોયા. મુસાફર. ૧
ધન દારા જોયનનુત તેરો. વામે બનતેરા મોહ્યા; મુસાફર. ૨
સુરદાસ પ્રભુ ચક્ષેહી પંથકુ પિછે નેનું ભરભર સોયા. મુસાફર, ૩

૫૬ ૭ મુ.

કુલ નામ ચિત ધરતો, જોતું શ્રી કૃષ્ણ નામ ચિત ધરતો;
જગદો ત્રાસ સખે મીટ જાંગો, ભક્ત નામ તેરો પડતો. જોતું શ્રી. ૧
અગતો જનમ તેરો, પીછતો જનમ તેરો;
અગતો જનમહી સુધરતો. જોતું શ્રી. ૨
સુરદાસ વૈકુંઠમે જાતાં, ફેંટ ન કાઢ પકડતો જોતું શ્રી. ૩

૫૬ ૮ મુ.

દૃઢદિન ચરખત કેરો. ભરસો દૃઢદિન ચરાણુ કેરો;
શ્રીવલ્લભ નખ ચંદ છટાવિના સખ જુગમાં અધેરો. ભરસો. ૧
સાધન ઓર નહીં આ કલોમાં. હરી નામશે હોત નિવેડો;
સુરદાસ કહે દોખિંદ આધજો, વિના મુલકો ચેરો. ભરસો. ૨

૫૬ ૯ મુ.

કોઈ મેરે કામ ન આયો, શ્રીહરી વિના કો મેરે કામ ન આયો;

આ જુદી માયા કે લીને, રતન સો જનમમા ગુણે. શ્રીહરીં ૧
 કંચન કલસ ચિતર વીચીતર, રચીરચી જોવન બનાયો;
 તામે તતક્ષણુ ગ્રહી કાઢ્યો, એક પલક રેહેને નહીં પાયો શ્રીં ૨
 ઘર તરીયા કેહે મે સંગ ચતુર્ગી, ધુત ધુત ધન ખાયો;
 અંત સમે છુપી ઘર ભિતર, ડગ એક ન પોચાયો. શ્રીહરીં ૩
 સો સુકીત કર એક સુત બન્યો, બોતહી લાડ લગાયો;
 કાઠ લીઓ કટીકા ધાગો, અગન સુ બદન જલાયો શ્રીહરીં ૪
 અધમ ઓધારણુ ગુણુકા તારણુ, સોષ પ્રભુ ક્યું તે વિસરાયો;
 ના લીધો નામ રહ્યો મન ઘોડા, સુરદાસ પરતાયો. શ્રીહરીં ૫

૫૬ ૧૦ મું.

કેતું તે વહાશે વાહાણું, ઘેઝા પ્રાણી કેતું તે વહાશે વહાણું;
 લાડીને લાવું ને પુત્ર પરણાવું, કાલની વાત ન બાણું ઘેઝાં ૧
 બગી રાજ કહે લેકે ઇંદ્રાસન, જગન કીધા નવાણું ઘેઝાં ૨
 જગદાતા જુગદિશ ના ઓળખ્યા, ક્ષણું એક ન રેહેવાણું ઘેં ૩
 કાયા જુદીને માયારે જુદી, જુદું તે ઘર કેડે નાણું ઘેલાં ૪
 સુરદાસ કહે તમે હરિને ભજીલ્યો, ઓચિંતુ આવશે આણું ઘેં ૫

૫૬ ૧૧ મું.

કાલનો શોરે ઉધારો, ઘેઝા પ્રાણી કાલનો શોરે ઉધારો;
 રાજ મુકી રામ વન સધાર્યો, ચાદ લોકનો કરનારો ઘેઝાં ૧
 આપી ઉધારોને વળતી વિચારો, એવા વેહેતા મનને વારો ઘેલાં ૨
 સો કધઆ તેતો શુભટ કહેવાયા, તેનો સાથેયઓ સધારો ઘેં ૩
 સુરદાસ કહે તમે હરિને ભજીલ્યો, નહી આવે આવો વારો ઘેં ૪

૫૬ ૧૨ મું.

એસે સંતનકી સેવા, કર મન એસે સંતનકી સેવા;
 સીલ સંતોષ સદાહર જીનકે, નામ રામકો લેવા કર મન ૧
 આન ભરોસો હરદે નહી જીનકે, ભજન નિરંજન દેવા કર મન ૨
 જીવન મુક્ત કરે જગ માંહી, જકે નારદ મુની દેવા કર મન ૩
 જીનકે ચરણુ કમલકુ ઇચ્છત, પ્રાપ્ત જીમનાં રેવા કર મન ૪
 સુરદાસ કર ઉતકી સંગત, મીલે નિરંજન દેવા કર મન ૫

(૫)

પદ ૧૩ મું.

નાથ કેસો ગજકો જાંધ છોડાયો, એહી અચરત મોહિ આયો. નાથ૦
ગજ ઓર આહ લડત જળ ભીતર, લડત લડત ગજ હાયો;
જવ પુર સુઠં રહી જવ ઉપર, તય હરિનામ પોકાયો. નાથ૦ ૧
શવરી કે બોર, સુદામા કે તાંદુળ, રચી રચી ભોગ લગાયો;
દુરંગેધનકો મેવોહી ત્યાગ્યો, ભાણ નિહુર ઘેર પાયો. નાથ૦ ૨
પેઠ પાતાળ કાળી નાગ નાથ્યો, ફેણુપર નરત કરાયો;
ગિરી જોતરધન કરપર ધાયો. નંદ ઘેર લાલ કહેવાયો. નાથ૦ ૩
અગાસુર માયો અગાસુર માયો, દાવા દળ પાન કરાયો;
સ્થાંભ ફોડી હીરણ્યકશ માયો, નરસંગ નામ ધરાયો. નાથ૦ ૪
અન્નમેલ ગજ ગુણુકા તારી, ધૂપતીકો ચીર પુરાયો;
પયપાન કરતાં પુતના મારી, કુઅન્નકો રૂપ બનાયો. નાથ૦ ૫
કકરવ પાંડવકો ગુપ્ત રચાયો. કકરવ કુમાર હઠાયો;
દુરંગેધનકો માન ઘરાયો, મોયે ભરસો આયો. નાથ૦ ૬
સળ સખીયન મીઝી કંગન જાંધ્યો, રેશમ ગાંઠ બધાયો;
છુટે નહી રાત્રાણકો કંગન, કેસે એ ધનુષ હઠાયો. નાથ૦ ૭
ખોલ કોટડી પાદલ ધાયો, ગરડકુ નાજ સંતાયો;
છુટે નહી રાધાણકો કંગન, ઓળત કાંઠારે છુપાયો. નાથ૦ ૮
બેગીનજો ધ્યાન ધરતહે, ધ્યાન ધરત નહી આયો;
સુરદાસ કહે પ્રભુ તીહારે મીઝનકુ, જસોદાકી ઘેન ચરાયો. નાથ૦ ૯

પદ ૧૪ મું.

કોણુ ગતી અજ નાથ, અબમેરી કોણુ ગતી અજનાથ;
ભજન બિમુખ અર સમરણુ નાહી, ફીરત વીશયા સાથ. અખ૦ ૧
હું પતીત અપરાધી પુરણુ, આચર કર્મ બીકાર. અખ૦ ૨
કામ કોષ અરક્ષોભ ચિતવત, નાથ તુમહી બીસાર. અખ૦ ૩
અબ ચરણુ સરણુ લપટાણો, રાખીલો માદારાજ. અખ૦ ૪
સુરદાસ પ્રભુ પતીત પાવન, સરણુકો બીરદ સંભાર. અખ૦ ૫

પદ ૧૫ મું.

રાખો તેસે રહુ, જેસે હરિ રાખો તેસે રહુ;

(૬)

કોઇ દિન ભોજન ઘોરે કૃપા કરી, કોઇદિન ભુખ સહુ, જેસે ૧
કોઇ દિન અડત તોરંગ ગજ ભારી, કોઈદિન ભાર બહુ, જેસે ૩
કમલ નયન ઘનનાગ મનાહર, અનુચર ભયો મેં રહુ, જેસે ૪
સુરદાસ પ્રભુ ભક્ત કૃપા નીચી, તમારે ચરણુ સહુ, જેસે ૫

પદ ૧૬ મું.

સુંદર ભખ બન્યો જોવાળ, સુંદર ગાયું સખા સંગ સુંદર,
સુંદર ભખ બન્યો નંદલાલા. ટેક.
સુંદર પંથ સુંદર હરી અવની, સુંદર મોરડી ગજ્જ રસાળા. સુંદર ૨
સુંદર લોક સકળ વ્રીજ સુંદર, સુંદર નંદ જસોદા કે લાલા. સું ૩
સુંદર ભોજન બચન ગતી સુંદર, સુંદર દળધર કૃષ્ણ કૃપાળ સું ૪
સુંદર જોયા ચિત્તના સુંદર, ગુન માધવ કે રહી બિચારા. સું ૫
સુરદાસ પ્રભુ સખ જીધ સુંદર, સુંદર સાગરુ ભગ અવતાળ. ૬

પદ ૧૭ મું.

બેર બેર નહો આવે અવસર. બેર બેર નહો આવે;
જે બળે તો કરે ભક્ષાન, જનમો જનમ સુખ પાવે. અવસર ૧
ધન જોયન અજસંકિ પાળી, વળુસતાં બેર નહો જાવે. અવસર ૨
તન કુટે ધન કોણુ કામદો, કાયકુ કન્યાણુ કલાવે. અવસર ૩
વનદો મન શ્રીકૃષ્ણે લાગેસા વાકુ જુડે ન બાવે. અવસર ૪
સુરદાસકી એહો વાનતા, રરણી નીરખા ગુણુ ગાવે. અવસર ૫

પ. ૧૮ મું.

કોપત રાખે મેરી, મન ગિના કોપત રાખે મેરી;
અધકો અધ દુષ્ટ દુર્યાસણુ, આણી સખા મધ્ય ઘેરી. શામ ૧
માલામતી હીણુ ભયો જો રાગ, પકર લાઇ બુ બેરી. શામ ૨
ભિરમ કોણુ કરણુ દુરજોધન, કોત હુ ન પાછી ફેરી. શામ ૩
જો વિસવાસ આશ મેરે મનમે, કહુ કરણા મએતેરી. શામ ૪
આઇ સાહે કરો કરણા, ખુડત રાખો આ બેરી. શામ ૫
તણ ખગ રાગ આતુર ઉઠ ધાએ, જેસે ગજકી બેરી. શામ ૬
સુરદાસ પ્રભુ ભક્ત કે કાજે, કરી અંબરકી ઢેરી. શામ ૭

(૭)

૫૬ ૧૬ મું

રામ ભરસા તેરા. અખ મોઝે રામ ભરસા તેરા;
સુગી કરી સાખી શરણુ તકી આઝો, ક્યું તજીએ મનમેરા. અ. ૦૧
વાધ અન્નમેસ ગુણુકા ઉધારી, શરણુ આઝો બહુ તેરા. અ. ૦૨
સુ આસુ તપશુ નીમ લેત હે. ઉન હુકા કીયા નીવેરા. અ. ૦૩
બ્રાહ્મ દ્રહો ગજ હુખન લાગ્યો, ગ્રહો નમ્રમકા ભેરા. અ. ૦૪
સુણુત પોકાર બાર નહી લાગી, ચક્રસુ' કીયા નીવેરા. અ. ૦૫
જન પ્રલ્હાદ બાંધી હીરણુ કંસ, કાઢી ખડગ ગઝો તેરા. અ. ૦૬
ઝેસી સાખી કાંદાં લગ કહીએ, બીરદ બડા હરી તેરા. અ. ૦૭
મનસા બાચા ઝોર કરમના, દાસ ચરણુકા ચેરા. અ. ૦૮

૫૬ ૨૦ મું.

સાચે કલગુગ આપો, અખતો સાચે કલગુગ આપો;
પુત્ર પિતાકો કલ્યાના માન્યો, કરે અપને મન લાગ્યો. અ. ૦૧
સ્ત્રિ પતિવ્રતા ધરમ ના પાળ્યો, નિરખત પુરુષ પરાયો;
સંન્યાસી ધન સાંચવા લાગ્યો, હરી સુમરણુ વિસરાયો. અ. ૦૨
રાગ કપટી રૈયત દુઃખ પાવ, આહાણુ બોહોત ભટકાયો;
વાસુ વરખા અલપ હોત હે. સયગુગ પાપસે છાયો. અ. ૦૩
ખોજ જિંદગીન મથુરાં નગરી, કાલંદ્રી નીર સુકાયો;
સુરદાસ પ્રભુ તમારા ભગ્ન વિના, મોહકે કાય જવાયો. અ. ૦૪

૫૬ ૨૧ મું.

કૃષ્ણ કહેતાં શું બેસે નાણું, સુરખ તને કૃષ્ણ કહેતાં શું બેસે નાણું.
મોઢ્યા લવરી મન ગમતી કરે છે તેમાં નહિ દામ ઠેકાણું. મુ. ૧
ખાતો ના હોય તો માદોરે કહીએ, જોધ્યે બશેરનું બાણું. મુ. ૨
દામ ન બેસેને હાડ ન લાગે, ગાતાં ગોવીંદજનું ગાણું. મુ. ૩
કહે સુરદાસ તમે હરીને ભજવ્યો, ઝોચિંતું આવશે આણું. મુ. ૪

ગોડી.

આવત કુંવર કનૈયા, વન થકી આવત કુંવર કનૈયા;
મોર મુગટ મકરાકત કુંડળ, મથુરીશી બેન બગધયા. વન. ૦૧
સખા મંડળી મધ્યે બિરાજે, હરિ હળદર દો ભધયા; વન. ૦૨
સુરદાસ પ્રભુ મહિ ગોવાળસંગ, નાચત યથયથ થેઈઆ, વન. ૦૩

(૯)

કબિર કત પદો.

પદ ૧ છંદ.

દયા ધરમ નદી મનમો. મુખડા ક્યા દેખે દરપામો. ટેક.
જમજગ ધ્રુવ રહે ધ્રુવ બાદી, પાસ રહેનીજ ધ્રુવમો;
એક દાન એસી હોખવેગી, ધાન કિડંગી તનમો. મુખ ૦ ૧
ચુલાચંદન અખીર અગમન, સોભે મોરે તનમો;
ધન વેળવન ડોંગરકા પાની, દલ જાવેયા ખીનમો. મુખ ૦ ૨
નદીયાગ હરીનાવ પુનાની, કિતરે ચાહે સંગમો;
ગુર મુખ હોવસો પાર કોરે, નુગન હુખે ઉનમો. મુખ ૩
કવડી કવડા માયા વેડા, રુત્ત હરીનિનર ધનમો;
દન દરવાજે ધેર લોખે જમ, રહી ગમ મન ક ગનમો. મુખ ૪
પગીયાં બાંને પગ સવારે, તેજ ઝૂલા ઝુવ પેમો;
કહેત કબિરા સુનવાઈ સાધુ, એ ક્યા વડ રહે મનમો. મુખ ૫
પદ ૨ જી.

જાહાં દેખસો દુખીયા બાગા, સુખીયા કોઈ નાદરે,
જેગી દુખીયા જંગમ દુખીયા, તપસીકુ દુખ દુના;
આશા મનસાસજ ઘટ વ્યાપો, કોઈ પહેલ નહો ગુના. જાહાં ૧
રાગ દુખીયા વગ દુખયા, દુખીયા ધર બેરાગી,
દુખ કારણે સુક દેવને, ઉદરો માયા ત્યાગી. જાહાં ૨
સાચ કહેતો સજ જગ દુખીયા, ઝુટા કહો ન જાહ;
ભ્રમા નિશ્ચુ સંકર દુખીયા, જીને સૂઈ કમાઈ. જાહાં ૩
ધુત દુખીયા અપધુત દુખીયા, દુખીયા હઈ ધન રંકા;
કહેત કબિરા એ નહી દુખીયા જીને મનકુ જંકા. જાહાં ૪

પદ ૩ જી.

જમકા અજગ તડકાળે, તુ ક્યા જાને લડકાળે. ટેક.
ખરે મિજગ કંઠડે પેઠે. તક્યા બિછા ઇત સીજ;
માર અપઠ કરજમ લે જાવે, જ્યોં તીતરકોબાજ. જમકા ૧
નવખી મરગય દસખી મરગય, મરગયે સદસ અઠયાસી;

(૯)

તેત્રીસ કોટી દેવતા મરગયે, પડે કાલકી હાંસી. જમકા૦૨
 પોર મરે પંગાંચર મરગયે, મરગયે છંદાં જોગી;
 જપી તપી સંન્યાસી મરગયે, મરગયે હકામ રોગી, જમકા૦૩
 તીન લોકપર છત્ર ગિરાજે, લૂટે કુંજ બિહારી;
 કહત કળીરા પાખરયા લૂટા. રૂંપત કોન બિચારી. જમકા૦૪

પદ ૪ થું,

તનકા નદી ભરોંસા બે, દેખે કાલ તમાસા બે; રક,
 બડે રાજમે સાજા ગિરાજે, મત જાનો રુ. બેસા;
 કોઇ ફીસીકા નહીરે યારો, આખર જાન અકેલા; તનકા૦૧,
 ચોપ ચોપકે પગરી બાંધો, ખાલ પેચ સવાઈ;
 સુછી મુરડકર દરપણુ દેખે, હાલ ફિરંગ રહનહ. તનકા૦૨
 કહત કળિરા સુનબાઇ સાધુ, મારગ સીધા સવારા;
 નગર ખોલ કર દેખો યારો. એ સય જુટ પસારા, તનકા૦૩

પદ ૫ થું.

કળ સમ રોગે રાંમ, અળ તુમ કળ સમરોગે રાંમ, રેક.
 ગરબ કુલીમે જપ તપ કાનહો. નીકલ હુતા બે પ્રમાન, અળ૦૧
 બાલ પનોમે ખેલ ગમાયા, તરણુ પનોમે કામ. અળ૦૨
 હાથ પાવ જળ કાંપન લાગે, નિકલ ગયો અવસાન. અળ૦૨
 જૂઠી કાયા જૂઠી માયા, આખર મોત નિદાન, અળ૦૪
 કહત કળિરા સુનબાઇ સાધુ. યેહી ઘોડા મૈદાન. અળ૦૫

પદ ૬ થું.

બકવા મત કરનાબે, ખુદાકા તામ જપનાબે. રેક.
 ઉત્તમ નર દેહ આયા પ્રાણી, ઉત્તકા દિત કધુ કરના;
 દવજનમે તુમ મત બૂલ યારો, નામ ખુદાકા જપના. બક૦૧
 ખુદા સારિખી કાયા યારો, એસી તહી હાંનકી;
 કિનેક જનમ આવે જાવે, ખાક ઉડેગી તનકી. બક૦૨
 ચિરા લગાયા સુના ટિપાયા, મહેલ બનાયા ખાસા;
 જપ કાલકી ગાંઠ પડી, તદ જંગલ હુવા તમાસા. બક૦૩
 કહત કળિરા સુનબાઇ સાધુ, હિંદુ મુસલમાના;

નામ ખુદાકા જપના યાશે, બવસાગરમે તરના. ૫૬૦૪

૫૬ ૬ મું.

રામનામ ભજવે પ્યારે, કાહોકુ મગરરી કરતા હૈ;
કચે ગટીકા બંગલા તોરા, પાવ પલકમે ઢલતા હૈ. રામ-૧
બામન હોકર પુરાન બાંચે, રનાન તર્પન કરતા હૈ;
સર્વ કાલ સુખિત રહેતો, યો કયા સાહેબ મિતતા હૈ. રામ-૨
બેનવી હો કર જટા બદાને, હાલ મસ્તમે રહતા હૈ;
હિખર ધર દર તન મુખાવે, યો કયા સાહેબ મિતતા હૈ. રામ-૩
માનમાન પદમે કાચે કપડે. દાદો મુછિ મુંડતા હૈ;
ઉતટો લકડી હાથ પડક કર. મોં કયા સાહેબ મિતતા હૈ રામ-૪
મુક્તા હોકર બાંગ પુકાગ, એ કયા સાહેબ બહિરા હૈ;
મુગી પાવકોં અવાજ બાજે. એબો અલ્લા મુનતા હૈ. રામ-૫
બંગમ હોકર સિંગ બધાવે. ધરનર લેકર ફિરતા હૈ;
સોંબ બમનકર ભિક્ષા માગે, યો કયા સાહેબ મિતતા હૈ રા-
કલત કબિરા સુનભાઇ સાધુ, મનકી માત્રા જપતા હૈ;
ભાન ભાકિતસે બ્યાનખરત હૈ. ઉતકુ સાહેબ મિતતા હૈ. રામ

૫૬ ૮ મું

સંગત સંતનકી કરવે. જનમકા સાર્યક કછુ કરવે. ૫૬૮.
ઉત્તમ નર નેહ પાયા પ્રાની. ઇસકા હિત કછુ કરવે;
સંચુર શરત બંકે બાયા. જનમ મરણુ દુર કરવે. સંગત-૧
કોહાંસે આયા કાહાં બવગા. એ કછુ માત્રમ કરના;
દો દિતકી જાંબાનો બહે, હુશાર હોકર રહેના. સંગત-૨
કોન કોસાકે બેર લકકે, કોન કિશીકે સાથે;
જળ લગ આપના પલ્લવ બાદત. તબ લગ મીઠા બોલે. સંગત-૩
કલત કબિરા સુનભાઇ સાધુ, બારબાર નહી આના;
આપના હિત કુચ કરવે પ્યારે. આખર અકેલા બના. સંગત-૪

૫૬ ૯ મું.

કયા દેખે બાદલકી છાયા, કયા દેખે બાવલકી ૫૬૯.
ટામ દુગસે સેવા વોઢે, પધકી બાંધે જરકી;

હો દીનકા હૈઝુટ તમાસા, આખર બસ્તીજંગલકી, છા. ક્યા૦૧
 ક્યા લાયા ક્યા લે જવેગા, સાથ બાંધકે ગડકી;
 ઘસ જવેગા પાયા ધારો, મીઝેગા મટીકુ મટી. છા. ક્યા૦૨
 દેખે રાવન ક્યા બસીઆછ, બસ્તી હૈ સુન્નેકી;
 જળવો લંકા લૂટ ગઈ તપ, ન રહે દીવામાં બત્તી. છા. ક્યા૦૩
 ખાસે પોસે કરલે મૌબ, દયા ધરમ કથુ નેકી;
 દાસ કબિરા ચવકર બોલે, કર સેવા સંતાકી. છા. ક્યા૦૪

પદ ૧૦ મુ.

સથ પૈસેકે ભાઈ, અપના સાચી નાહી કાઠી ટેક.
 ખાને પિનેકું પૈસા હોય તો. ગેર બંદગી કરે;
 એક દિન ખાના નાહી મીવતો, ફિરકે જગ્યાગ કરે. સખ૦૧
 જળ લગ અપને પલ્લવ પૈસા, તજ લગ સત્તાગ કરે;
 અપના પૈસા નિકત્ર ગયા તો કાઠ નિહાના બોલે. સખ૦૨
 ભાઈજીવ આર બદીન સાલે, ઝુટા સગલિ પસારા;
 કોન કિસીકા નાહરે ખારે, કલતા દાસ કબિરા. સખ૦૩

પદ ૧૧ મુ.

ક્યા નયનો ચમકાવે, સુંદર ક્યા નયનો ચમકાવે;
 કબિરા હાથ ન આવે, સુંદર ક્યા નયનો ચમકાવે. રેક.
 રૂપા પહેરે રૂપ દિખાવે, સુના પહેરે રિઝાવે;
 ગલે પહેરે મોતનકી માળા, ત્રીન લોક લતચાવે ક્યા ન૦૧
 ટકમક ટકમક નયન ફિરાવે, બાહુ તનકે રીઝાવે;
 હગ નહીં વૈશે કૌશિક મુનિસે, કુત્તા કરકે ફિરાવે. ક્યા ન૦
 કલન કમીરા સુનભાઇ સાધુ, દિન દિન ભક્તિ બદાવે;
 હરિ ચરનકી લેહ બલાયા, તનકી આસ ન પાવે. ક્યા ન૦૩

પદ ૧૨ મુ.

દાસ તન ધનકી કોન બહાઇ, દેખત નૈનોમે મટિ મિલાઇ; રેક.
 અપને ખાતર મહેલ બનાયા, આપલિ જનકર જંગલ સોયા.ઈ૦૧
 હાલ જલે જેસી લકડી મોલી જલે જેસિ ઘાસકી પોલી.ઈ૦૨
 કલત કબિરા સુન બાઇચુનિયા, આપ મુવે પેછેદુખગઇદુનિયાં ઇ૦૩

(૧૨)

પદ ૧૩ મું.

ઐય તુમ ગાફલ મત રહેના જે, જનમકા સાર્યક કરના જે. ટેક.
 બહુ જનમકા સુખ કર્યારો, ઇસ્તનકું તું પાયા;
 ઇસમે નેકી નહિં કીયાતો, સાચા જન્મ ગમાયા. અયતુન ૧
 જોડે લડકે મહાલમતા, મય કોઈ કહેને મેરા;
 એક દિન આપન મરગયે તો, રહેગા જુડ પસારા. અયતુ ૨
 એકા એકરો રામ રાવન, લકેકા ભૂપતી;
 સય સન્નેકા ગાન, જનન મુમે પડ ગઈ મટી. અયતુમ ૩
 એસી દોલત જ્યાકો યારો, સાચ કંચુ નડો ગયા;
 ગમ નાસસે ગફલત કર કર ન્યાખર ન્યેકા ગયા. અયતુ ૪
 રામનામ ખીન સગલે યગ એમા સગલે બતા;
 ખુદા નામ ખિન કરમ નાકટે. કદત કબિર ડવડ. અયતુન ૫

પદ ૧૪ મું.

હરિસે કોઈ નહીં જડા. દિવાન ક્યા ગફલતમાં પડા. ટેક.
 પ્રદલાદ ખેટા હરિસે લપડા. જાની ખાત કડકડા દિવાને. ૧
 ગોપીચંદા બચન સનકર. મદાન મુનખ સય છેડા. દિ. ૨
 હનુમાનને સંવાકિનો. લેકે જા, ગિરા ઉડા. દિવાને ૩
 ખુડ લિકને સેવા કીયા. નિકુલ છટપર ખડા દિવાને ૪
 કહત કબિરા સુનબાઈ સાધુ. હરિચરન ચિત જડા. દિ. ૫

પદ ૧૫ મું.

સાધુકિ સંગત પાઈ. જ્યાકો પુરન કમાઈ ટેક.
 સાધુકી સંગત સંતકે બચન. આઘડ રહા ગતાઈ. જ્યા. ૧
 ધના જડ રોહિદાસ નામા. તીસરા મોરાં ગાઈ જ્યા. ૨
 કહત કબિરા સુન મેરે યુનિયા, જ્યોતમે જ્યાત મિત્રાઈ. ૩

પદ ૧૬ મું.

જેણે આપકુ જોયા નહીં. મન મેલકુ જોયા નહીં, .
 દિલ દાઢકુ જોયા નહીં. અધોળ કિયસો ક્યા બયા. જેણે ૧
 કામન ગલેકા હારહે, મદેલકા દરખારહે;
 મન કામસે સદારહે, ગાળા લિયાસો ક્યા બયા. જેણે ૨

(૧૩)

કાયા કરમકો કાઠ હે, મમતાબ્જુ ત્રણા આંધકે;
 સુતા વિપયકી ખાટમે, હરહર કિયાસો ક્યા બયા. જેણે ૩
 કુતા હુવા ઉસમાલકા, ધંધા કરે જાંબલકા;
 હરદા બયા ચંડાલકા, કાસી ગયાસો ક્યા બયા. જેણે ૪
 જોગી તે જગમ સેવકા, સખ લાલ કપડા પહેરતા;
 મર્મ નહીં ઉસ હાલકા, કપડા રંગાસો ન્યા બયા. જેણે ૫
 જીવને પિતાકુ સુખ નહીં, સુવાહાડ લેઈ ગંગા ગયા,
 જળ ચુનકા પિંડા કિયા. નપંડ કિયાસો । બયા. જેણે ૬
 મુંગા હા મંસારકા, જસા કુંજડા બેગરકા;
 આપા જુ તિરથ દારિકાં, છાપા લિયાસો ક્યા બયા. જે ૭
 પદિતસ ઝગડા લલા, ક્યા મુરખસે મુખ ખાલના;
 કહે કબિર કુદન બના, ક્યા શુંગહે દિમ તોલકા. જેણે ૮

પદ ૧૭ મું.

સંગત મત કરના ખાટી, દુનિયા ઉતટી હે જુડી. ટેક.
 સગાભાઈ સો ખરાખોલે, સાલેકું સનમાના;
 માઘ બાપતો બીજા માગે, સસરેકુ જમખાના સં ૧
 જમકા લેવે ઉમ ધમકાવે. બાતખોલે તીની;
 સાધુ મંતકુ કછુન માને, રખે કાનપર પગરી. સં ૨
 કોરી કોરી માયા જોરી, લાખ કરોરા મોટા;
 ચીકીઆઘ રામજીકી, ખોલ ગયા લંગોટા. સં ૩
 કહત કબિરા સુનમાઘ સાધુ. દુનિયા ભાઘ દિવાની;
 મહાદેવકું છોડ દિયા, ઝોર પુજવા નય બવાનિ. સં ૪

પદ ૧૮ મું.

સંતોભાઘ હરીજીના કો નહી આપના,
 માટી રે ખણુ ખણુ મેહેલ ખનાયા, મુખ કહેધર અપના; સંતો. ૧
 આવેગા જમકા લે જયગા જીવડા, તો નહીં મેરા કોઇ તેરા; સંતો. ૨
 કોઈ લૂટે ધન માલ ખગ્ગના, કોઈ લૂટે જોખન વાર; સંતો. ૩
 શમ ધરમપદ કોજીન લૂટે, લૂટે કબિર ગિચારા; સંતો. ૪

(૧૪)

પદ ૧૯ મું.

આખર મરનાહે મરનાહે, કાહે શુભાન કરની;
આખર મરનાહે મરનાહે, હેક.
હરી જે જાણે તો શીરસે, સાહેબકા ભજન કરલે;
આ દુનિયાં તુલ્યે પગલે આખર મરનાહે. ૧
કાઈ માહા મોગ રાવ રાણા, જેની મેલક પોત જાંધાણું;
સો સુતા મસાણા આખર મરનાહે. ૨
કંઈ જોગેશ્વર પીરાણું, કૌ મુની વર ધરતા પ્યાન;
આ માટી મે ગીલ જન આખર મરનાહે. ૩
ગયા પાંડિત વેદ પડતાં, ગયા તપશી તપ કરતા;
તથા જીવ નહરી સમરતા આખર મરનાહે. ૪

પદ ૨૦ મું.

શરણ આશર તોરા, સ્વામી આશર તોરા;
જગત એહેરન કો સુપનો, સમજ દેખો કાઈ નહીં આપો
લેહે એ લોભકી ધાર, જાંઘા સગ જન સંગાર. ૧
દેવા જન ભુવતન મોરા, જગતમે જીવના યોગ,
તર્જન મદ લોભ ચતુરાઈ, રહ્યો નીર સને જુગમાંહી શરણ. ૨
પાત જ્યું ડાલસે છુટા, ઘરા જ્યું નીરકા કુટા;
તેસેજન જાન જાંદગામી, આજ હું ક્યું ન એતો અભિમાનો. ૩
લાડક પાણુ ખેલમે ખોયા, જવાની મા નીંદલર સોયા;
બુઢાપા દેખકર રોયા, ભજન વિના જાંદગી ખોયા. ૪
દગકુ બેદ નવ્ય દીગે, ધનકુ સમજતાં લીગે;
વિદેશી દેશકુ પાવે, ઉનકુ બેદ પતકાવે. ૫
સગન પરિવાર સુતદારા, રહ્યો ઉસ રોજ સગ ત્યારા;
નીકસ જળ પ્રાણુ જનવગે, નહીં કોઈ કામ આવગે. ૬
દેખો જન ભુલ એ દેહા, લગાવો આરે રામથું સ્નેહા;
કટે એ કાળકા ધેરા, કહે કબિરાદાસ જન તેરા. ૭

પદ ૨૧ મું.

પ્રગટે શ્રી કૃષ્ણ મોરાર, ભગત હેત કારણ;

મથુરા લિયો અવતાર, ગોકુલ જુલે પારણે. ૧
 તિથી અણ્ણી ખુદ્ધવાર, વદ ભાદરકી કરી;
 રોહણી નક્ષત્ર અર્ધ રાત, જન્મ લીયો શુભ ધડી. ૨
 ધન્ય દેવકી વસુદેવ, તાંહાં હરિ અવતરે;
 ધન્ય જસોદા બાવાનંદ, માહરે ધેર પાવ રે. ૩
 તિલુ પુર ભયો હે આણુંદ, સુરનર સુની જે રે;
 દુદભો વાજત નિશાન, સુમન વરખા કરે. ૪
 ત્રિજવાણી કર કળસ, ગોરસ ભરી લાવહી;
 દર્શી કાદવ નંદ દાર, સો કીચમ માવહી. ૫
 વાજત તાળાં અદંગ, ચંગવેણુ વાંસળી;
 નાયત ગોપી ગોવાળ, ગોવિંદ ગુણુ ઝોચરી. ૬
 જસોમતી ચીર પહેરાય, સો નવરંગ ગોવાલણી;
 સુંદર વદન વીણાકી, થકી ત ભાઈ ભામની. ૭
 મંકર ધરત હી ધ્યાન, સો ગોદ ખેત્રા વહી;
 બ્રહ્મા વાંચત વેદ, સો પારણે જુજા વહી. ૮
 શ્રી બલભદ્રજી કે ચીર, અચુર કુળ ખંડના;
 ભક્ત વચ્છળ પ્રતિપાળ, નંદવ કુળ મંડના. ૯
 શ્રી પતિ શેશ ગણેશ, સારદ ગુણુ ઝોચરે;
 સો મુખ ચુગત જસોદા, મોહિત આણુંદ ભરે. ૧૦
 શ્રી નંદલાલ ગોવાળ, ચરણચિત લાવહી;
 હરીજન મંગળ રૂપ, ગોવિંદ ગુણુ ગાવહી. ૧૧

૫૬ ૨૨ સું.

સમઘી મીઠયો સંસાર, ભગર ઉડી જાએગો;
 તેરી ભક્તિ વિના ભગવાન, જન્મ પિરઠાયગો. ૧
 ક્યાંસે આયો જીવ, ક્યાંહાં મલી નયગો;
 જીવતાં કરલે પેહેમાન, મુઘે કાંહાં પાયગો. ૨
 સત્ય લોકથી આયો જીવ, ત્રીગુણમાં સમાયગો;
 જુલ ગયો એ દેશ, માયામાં લપટાયગો. ૩
 નહીં તેરે ગામ ન કામ, નહીં પુર પાટના;

સંબહી બટાઉ લોક, નહી કોક આપના. ૪
દાસ કબીરજીકા મંગળ. હંસા પાછએ;
હસ ચલે સત લોક, બોહાર નહી આપઓ.

૫૬ ૨૩ મું.

ચોરાશી આસન બાળકે, બેઠે એક ધ્યાનમાં;
તેરો મનુવો ફરે ચોદીસતો, ક્યા મીલે નાગમાં. ૧
બકા ઘાટ સુઘાટ, અમી રસ પીવળા;
પીએ કોઇ સત્ત સુગળ, જુગો જુગ જીવના. ૨
છાપાં તિલક બનાવકે, જોવીંદ ગુણ ગાઈએ;
રેહેણી કેહેણી કહુ નાહી, ભક્તિકાં સુ પાઈએ. ૩
નદીરે કીનારે બગ ચુગે, મીનાં જાણું હંસહે;
હંસ જાણીને કીયો સંગ, મુંઠમે મચ્છ હે. ૪
જાકા સંગને દુધ બીગડ્યો, તાકા ક્યા કીજ્યો;
માહી ગરથ નહીરે લગાર, વાંકુ દોળી દીજ્યો. ૫
હંસ ચુગે નીજ નામ, ઐર નહી બાવના;
મંગળ ગાયે દાસ કબિરજો, બહોર હોર નહી આપના, ૬

૫૬ ૨૪ મું.

મારગ બુલ્યોરે બટાઉડા, તું મારગ બૂલ્યોરે;
ઉચાં મંઘીર માળીયાંરે, તેરે દેખી મત બૂલ;
જીવને સંગાથી કાઈ નહી આવે, તો કરી લેને મારગ સુલ. બટાઉ. ૧
માત પિતા સુત બંધવારે, આલે સજુગીનાર;
સવારથનું સહુ સચુરે, તુંતો દુનિયામાં દદાડા ચાર. બટાઉ. ૨
જેસો પાણી એ સરોરે, એસો સો સંસાર,
બાહ પકડ જમ લે ચલતે, કુણ છોડાવન હાર. બટાઉ. ૩
આધે પીછે ઉઠ ચલેરે, તું ન ચેત્યો ચુમાર;
દાસ કબિર કૃપા રામ બજેરે, બજલો તો ઉતરો પાર. બટાઉ. ૪

૫૬ ૨૫ મું.

આધે ચાલ ચલત સખ જુઠી, તેરી આંખીયાં દોનું કુટી;
ફે તેરી આંખીયાં ચાર કુટી. ટેક,

(૧૭)

દમડીકે કારણુ મન લક્ષ્યાવે, બાંધે સાખી પદકા બેડાં;
 દસ વીશ કંઠી બાંધ કર બેડે, રામ ભજનકા થોડા. અંધે. ૧
 મંછા તેરી મંઝાર જેસી, કાવે બ્રહ્મ જ્ઞાની;
 રામ નામકા પરચા ન પાયા, તો કુળ મુયે અમીમાની. અંધે. ૨
 ઇંદ્રકે મદ રાને માતે, બાંધે કરમ કે ભારે;
 કહે અંબિર સુણો ભાધ સાધુ, તોરા મર્થનું સેન્યારે. અંધે. ૩

પદ ૨૬ મુ.

કાયા તુને ઘડીએ ન રાખે કોઇ, તુને પાંડ ન રાખે કોઈ; ટેકા
 જગ લગી તેજ દીવામે બત્તી, તળ લગી સુન્દે સંસારા;
 જલ ગયા તેલ બુજ ગઈ બત્તી, તો મંદીર દુવા અધારા. કાયા. ૧
 ધર ભાંડ તેરી જાંરે ઝુરે, ગલીઆં ઝુરે તેરી માધ;
 પંડ પડે મુખવાસ ન હોઇ. તો કુડકાડ ન હોઇ રે. કાયા. ૨
 કોનીએ આઈ ને કોની રે માઈ, કોની બેન ભોગઈ;
 પંથ અલે પાંચ બધવ રાયે તો. હંસ એકોલા હોઇ રે. કાયા. ૩
 ઉડ ગયા હંસ ગગન જાઇ બેઠા, રામ સંસાર ન કલ્યા;
 કહે કબીર સુણાભાધ સાધુ, દીનો નાથ કરે સોહાઈ રે. કાયા. ૪

પદ ૨૭ મુ.

મેરી જાત વરણ કુળ હીન, કહોજી કેસે તારોગે;
 રકા તારી વંકા તારી, તારી સજન કસાઈ;
 સુવા પડાવત શુભુકા તારી, તારી મીરાં બાધ. કહોજી. ૧
 નામદેવકા છાપરી છાઈ, મુઈ ગાય જીવાડી;
 સેના ભગતકી ચાકરી કીની, આપે ભયે હરનાધ. કહોજી. ૨
 વહ આ જાત સંસાર સાગરકી. સંવિત પાર ઉતરના;
 અપણી કરણી પાર ઉતરણી, કહે ગએ ધૃ પ્રલહાદ કહોજી. ૩
 વંદાવનકી કુંજ ગલનમાં, ભાધ રામસુ બેઠી;
 અબતો પ્રભુજી કેસે બનેગી, ગ્રહી કબિરાને ફેટ. કહોજી. ૪

પદ ૨૮ મુ.

મન સ્થિર ન રહે બાબા ન રહે, સ્થિર રહેનો કહા કોડ રહે. ટેકા;
 મનછે રામ મનછે પ્રાણ્યા, મનછે ઘોર ગંભિર;

ધડી એકમાં હસ્તિ ઘોડે બેસે, ધડી એકમાં રૂઢિર. મન સ્થિર. ૧
 ધડી એકમાં મન પાટ પિતાંબર, ધડી એકમાં ચંગી નારી;
 ધડી એકમાં ગોળ જોખેકી ખાતાં, તો ધડી એકમાં બ્રહ્મચારી. મન. ૨
 ધડી એકમાં મન મગનમાં મહાલે, ધડી એકમાં ઉદાશી;
 ધડી એકમાં મનોરથ માને, તો ધડી એકમાં નિરાશી. મન. ૩
 પોથી પડ્યા પડ્યા પડિત હારે. મુસલમાન કરી રોગ્ન;
 તિર્થ દૂર દૂર હિંદુ હારે, તો કોષ્ઠક વિરલે જોગ્ન. મન. ૪
 એ મનુવાકા જહોત સ્નેહી, મન સ્થિર રખ્યા ન જાવે;
 કહો ભાઈઓ સ્થિર કેસે રહેવે, તો કેધપેરે નાચ નચાવે. મન. ૫
 મનકી હરિ હારજ કોષ, મનહી જીતે જીત;
 કહે કબિર પુરાણ પદ પાયાતો, સોઈએ મનકી પ્રીત. ૬
 પદ ૨૬ મું.

હો મન સુરખ ખાવરા, તેરી સદા ન દેહી;
 કેયું ન સુમારો નિગ નામકુ, હરિપર સ્નેહી. ટેક.
 એ માયા કુનકી ભઈ, કુનકે સંગ લાગી;
 ગરજ ગરજ સખ ઉઠ ગયે, હજુ ચેત અભાગી. ૧
 સોલ જોજનકે મધમે. ચલતી છત્રકી છાંઈ;
 સો દુરજોધન મીઝી ગએ, માટીકે માંહી.
 કંચનની લંકા જનો, જ્યાં મનોહરી રાણી;
 ખેઠ કરાઈએ સાદખી, છીન માંહી જીરાની.
 કહે કબિર પોકારકે, સુમરો સરજન હાર;
 મહા જલીયાસો હો ગયા, વાકા અત ન પાર.

પદ ૩૩ મું.

જગસે ખુબ લરોંગા બે, હરિકા ભગ્ન કરોંગા બે;
 અહંત મારો મમતા મારો, ખાના જાદ કહાઉ; .
 મન મેરા ચોકસ કર રાખો, ચિત્ત ચૈતન્ય મિલાઉ. હારે. ૦૧
 રામનામકા ઘોડા મેરા, મનકા કરદ વરાઉ;
 લજન પરતાપે હાથમે બરછી, સનમુખ લેકર જાઉ હારે. ૨
 જૈર લોક સમે ચાકર, મૈ હજુરકા કાજ;

(૧૯)

કામ કોંધકું ગરદન મારૂં, સાહેબ રાખુ રાહ. હારે. ૩
 મૈ સાહેબકા ખાસા ચાકર, મેરા નામ કબિર;
 સખ સંતકુશિય નમાઉં જો હરિ પરખે હિરા. હારે. ૪
 ૫૬ ૩૧ મું.

ભક્તિ રસાયન બડાહુ હુવે. ભવ રોગનકા જાડ;
 શ્રવન પરીક્ષન કીરતન નારદ, સમરન કરે પ્રહલાદ;
 પાદસેવન લક્ષ્મીસે હુવા, હરી ચરણ ચિત્ત જડા. છંદુ ૧
 અરચન કીયા પૃથુરાજને. વંદન અકૂર ઝિપા; .
 દાસ કીયા હનુમાનની શીદિની, પરબુદે આગે બડા. છંદુ ૨
 સખ્ય ભક્તિ અર્જુનને પાયા. વક્ષી નિવેદન કીયા;
 તન મન ધન સખ દેડારા નહી, મુસે કલ્યા કરખાડા. છંદુ ૩
 નામે જોગ નાયક રોગી મુક્તી તુમારી દાસી;
 પોથી પુરાન ખુરાન દેખો માર્ગ દુગ્ધ નદી બડા, છંદુ ૪
 ભક્તિવિના તરગ્ગવે ભવમો. સખ શાસ્ત્રમાં દેખા;
 નહી દુગ્ધ ઉપાવો કરકે, કળીર ભક્તિ નહીં છંડા. છંદુ ૫

૫૬ ૩૨ મું.

કરના ફકિરી ભજના સાહેબ, ક્યા બિરાની આશરે;
 ઘેર ઘેર દુકડા માગ કર ખાના, કમ્હુન રખના પાસરે. કરના ૧
 ખબે કામલીઆને, હાથમાં તુમડીઆં;
 જંગલ કરના પાસરે કરના. ૨
 કહેત કથિરા સુનો ભાઇ સાધુ, એક સાહેબ રખના પાસરે;
 કરના ફકિરી ભજના સાહેબ, ક્યા બીરાની આશરે. ૩

૫૬ ૩૩ મું.

ક્યા માયુ મેરે રામ, થોડે જીવનમે મેં ક્યા માયુ ટેક.
 •ધર નહીં રહેના, ઉમર નહીં કાયા; થોડે જીવનમે ક્યા માયુ ૧
 એક લક્ષ પુત્ર સવા લક્ષ નાતી,
 તે ધર ન રહ્યા કોઇ દીવાકે બાતી. મેં ક્યા માયુ ૨
 મેધનાદ પુત્ર સમુદ્ર જેસી ખાઇ;
 કુંભ કરણુ ભવિક્ષણુ જેસે ભાઇ. મેં ક્યા માયુ ૩

કૈંકરે સરીખા પુનવારે આવે;
 બ્રહ્માજી કરત હે પાઠ મે ક્યા માયુઁ ૪
 ક્યા કરે ભીતીને ક્યા કરે ટાટી;
 ન જાણું મારી ક્યાં પડશે માઢી. મે ક્યા માયુઁ ૫
 ક્યા કરે મેહેલને ક્યા કરે ટાટી;
 છોડ ગયો રાવણુ લંકાકો ઠાઠા મે ક્યા માયુઁ ૬
 કહેજી કબિર સખ છોડકરે જતા;
 મેતો એક ત્રેરા ચરણુ કું ચાલતા મે ક્યા માયુઁ ૭

પદ ૩૪ મું.

કાયક માયા જેડીરે, નર કાયક માયા જેડીરે;
 જર્માન ખોદીને માયા કુંડાર દાટી, તોયે કહેશે મળ્યા થોડીરે. ૧
 તાંખા પીતળકો તો પાર ન આવે, પાણુ કાઢશે ખાખરી દોણીરે ૨
 તીન ગજ કપડો લોક લાગડો, કિપર ડાબકી દોરીરે. ૩
 દો ચાર બટવા લેછ ચલેગા, તુંતો ચડે એડે વાંસડી થોડીરે. ૪
 કહેત કબિરા સુનો લાઈ સાધુ. ટુક દીયા જેશે હોલીરે. ૫

પદ ૩૫ મું.

જે તું પુરાણુ પઢેરે અઠારા, જે તું શાખે સુણે વારંવારા, જે તું
 વેદ બાંહેરે મુખ ચારા; જે તું ઉપનીશદને ગાવે, તોએ ભક્તિની
 તોલે ન આવે. ૧ જે તું ભગવાં કરેરે બ્રહ્મચારી, જે તું નીકટ
 ન લાવે નારી. જે તું દુધ રીએ દુધા ધારી, જે તું સંસાર સુખને
 ગમાવે, તોએ ભક્તિની તોલે ન આવે. ૨ જે તું જળ સીએ શિવ
 લિંગા, જે તું પુષ્પ ચડાવે બહુ રગા, જે તું ચંદન લેવે આંગા;
 જે તું કરથી ગાલ બળવે, તોએ ભક્તિની તોલે ન આવે. ૩
 જે તું પારથી પુળ લેવે, જે તું નીત નવા નવા શેવે, જે તું ધુધ
 ખાતીકો દેવે; જે તું જળ માંદી પધરાવે, તોએ ભક્તિની તોલે ન
 આવે. ૪ જે તું મુન્ય ગ્રહેરે સુની, જે તું જગીઆ પકડેરે સુની,
 જે તું અજળ લગાવેરે ધુની; જે તું સાંન કરી સમજાવે, તોએ
 ભક્તિની તોલે ન આવે. ૫ જે તું ખોત પાળેરે આચારા, જે તું
 જુગથી રહેરે ન્યારા, જે તું ભોજન કરેરે એકવારા, જે તું દિનમાં

દસવાર નાહાવે, તોએ ભક્તિની તોલે ન આવે. ૬ જે તું કરવત લેવેરે કાસી, જે તું જગમારે લેવે સાહ્યાબાસી; જે તું સદા રહે અ પવારી, જે તું ચક્રદ સભાને સમગ્નવે; તોએ ભક્તિની તોલે ન આવે. ૭ જે તું દાન દેવેરે ગવરીકા, જે તું કુષ ખેદાવેર નીકા; જેતું હવા-કા ભરાવેરે ધીપા, જે તું ખોળલે ખાંડ મેલાવે; તોએ ભક્તિની તો-લ ન આવે. ૮ જે તું દેવલ બંધાવેરે ઠંઠા, જે તું સરોવર બંધાવેરે ધાટા; જે તું પરચ મંડાવેરે બાહે, જે તું વનમાર વાવ ખેદાવે; તોએ ભ-ક્તિની. ૯ જે તું ધ્યાન કરે લક્ષ્મીબાળા, જે તું કંચન કરે એક તોળા; જે તું દ્રવ્ય લુટાવેરે ખોલોળા, જે તું બાની બેડીઓ છોડાવે; તોએ ભક્તિ. ૧૦ જે તું કશ્મ લગાવેરે નીસા, જે તું જટા વધા-રેરે સીસ; જે તું સાખ પુરાણને લેશે, જેતું વાવંચરને બીજાવં; તોએ ભક્તિ. ૧૧ જે તું કાન કાઢીને ચકર ડારે, જેતું તિરથ ભટ ડેર બાહારે; જે તું તુંળી લંગોટીવાલ, જે તું તલ તુંગડને બળવં; તોએ ભક્તિની. ૧૨ એતો કહેત કબીરજન સોહા, જેને શુર ગમ પુનણુ હોઈ, તે જન ભક્તિ કરે નર સોઈ; જે તું પાંચ પકડી ઘેર લાવં, તો એ ભક્તિની તોલે ન આવે. ૧૩

આરતી.

જે રઘુનાથા જે જનકી માતા, બેઉ કરજોડીને વીનવું; બેઉ કર-જોડીને વીનવું, પ્રભુ મેરી મુનો બાતા. રામજી લક્ષ્મણ સુણો શ્રા-તા, જયદેવ જયદેવ; તુમ હો રઘુનાથા, અમારે પ્રાણ પિતા માતા. પ્રાણ પિતા માતા. તુમ હો સજન સંગાતી; ભક્તિ મુક્તિ દાતા, જય દેવ જય દેવ. ચારાસી કે બંધન છોડાએ, મીટે જમ ત્રાસા; મીટે જમ ત્રાસા, નીસદીન પ્રભુ મોએ રાજી અપને સગસાતા, જય દેવ જયદેવ, હનુમાન નાદ બળવે, ને પુરો મકધ્યા; ને પુરી મકધ્યા. સમરણુ સાર આરતી. કરત કૌશલ્યા મકધ્યા, જય દેવ જય દેવ સીસ મુગટ કર ધ-નુસ બીરાજે, સોબા અતીસારી. સોબા અતીસારી તુમહી મોહ બ-નાયો, રામ બંધનુ ધારી; જય દેવ જય દેવ દાસ કબીર કીરપા કરી ભો-લો. બોલે ઉપગારી બોલે ઉપગારી, મુની રામદાસકુ; પલપલ બજાહા-રો. જયદેવ જય દેવ જે શ્રી રઘુનાથા જે જનકી માતા, બેઉ કરજોડીને વીનવું; બેઉ કરજોડીને વીનવું, પ્રભુ મેરી સુણો બાતા રામજી લક્ષ્મણ સુણો બાતા.

દયારામ કૃત નીતિ વૈરાગ્ય.

—૦—

પદ ૧ છું.

ગર્ભવાસ રાખ્યોજે શીર્ષા તને બહુ કરો. સદાસુખ આપ્યુંજે તેને
કૃમ ગયો વિસરી ટેક.

દશ પંદર મુઘી પૂરણ પાળ્યો, પગ્ગાળ્યો બહુ ખેર;
તોએ એકે ઘડી હથ્થર ના ગાયા, મનમાં ન આબૂની કાંઈ મેર;
વિસે વહો પૂરો રે. હયામાં ન લાગ્યો હરિ. ગર્ભવાસ રા. ૧
વરણાગીમાં વાંકો દાંડિ છે, પચીસ થયાં પરમાણુ;
છેલ્લામાં તું છાંદી ફરે છે, અહંકાર ને અભિમાન;
ત્રીશે મોહો સ્ત્રીને રે, ઘણા ઘણા નેદ લરી. ગર્ભવાસ રા. ૨
નાત બનતમાં નાગજ કાઢ્યું, કુખુદ્ધિ જાત કઠોર;
ધનને કાનંત છુતતો ફરે છે. જંમ હરાયું દોર;
આળીશે તું ચાતારે, છતમાં તું રહ્યો છરી. ગર્ભવાસ રા. ૩
ઘર ધંધામાં ઘેલો ફરે છે, ગાયા નહીં જગપાળ;
પરાક્રમ તારાનો પાર ન આવે, પુંઠે બહુ થઈ જંગમળ;
પચાસે જઈ પાંદોળ્યા રે, ઠેકાણે ન બેઠો ઠરી. ગર્ભવાસ રા. ૪
દયા દાનને પૂન્ય ન લાગ્યો, જ્ઞાન ને ગરિઆઈ;
અહંકારમાં તું ગયો અફૂળાતો, લોભ લાલચમાં લેવાઈ;
સાઠે બુદ્ધિ નાહી રે, તારણ કાંઈ ન આવ્યું તરી. ગર્ભવાસ. ૫
સિતેર થયાં ત્યારે શુદ્ધ ના રહી, ભાગ્યો પોતાનો ભાર;
કુટુંબ કળીલો કોઈ નવ માને, તોએ ન મેલે અહંકાર;
સ્ત્રી મારગ ન ચાલ્યો રે, ડગલું નવ મેલ્યું ડરી. ગર્ભવાસ. ૬.
એંસી થયા ત્યારે આંખે ન સુઝે, થરથર કુન્દે તારી કાય;
કાયામાં કંપ વાયુ પ્રગટ્યો, તોએ ભજન નહિ થાય;
મુરખ નવ એત્યારે, માયાએ તને લીધો ઘેરી. ગર્ભવાસ. ૭
ધરડો થયો ત્યારે ગૃતજ ભાગી, ગાયા નહીં પરિત્યક્ત;

દાન પુણ્યનું નામ ન જાણ્યું, સમજ્યો નહીં કાંઈ મર્મ;
 મારું મારું કરતો રે, વર્ષ નેવું ગયાં વરી. ગર્ભવાસ. ૮
 કુકર્મના બહુ બંધન છુટવા, આખ્યો મનુષ્ય અવતાર;
 સોએ વર્ષ તારી અવધન આવી, ભર્યો ભુંગાઇતો ભાર;
 ભુલ્યો બાપા ભવમાં રે, ફોગટનો ફેરો ફરી. ગર્ભવાસ. ૯
 કશ્વરને અંતર નવ ધારવા, જાણ્યા ન જુગદાધાર;
 અંત સમે જ્યારે બાંધીને આણ્યો, પડ્યો કરશે પોકાર;
 દારણ દુઃખ દેખીરે, રોશે બહુ નયણાં ભરી. ગર્ભવાસ. ૧૦
 સત્ય પુરો સિદ્ધીમાં જોયું, તારૂં પાતું પુરનક નિરધાર;
 ખાતામાં ઘણી ખોટજ દીઠી, નાખ્યો નર્ક મોઝાર;
 પાપી એછે પુરો રે, પુછો એને ખોટી ખરી. ગર્ભવાસ. ૧૧
 કાચર થયો ત્યારે કાસાવાત્રા, કરવા માંડ્યા અપાર;
 હરિ હવે ભગ્ન નવ ચુકું તારૂં, એકવાર કાહાડોને બંદાર;
 દાસ દયારામનારે હરિ હાથે ઝાલો ફરી. ગર્ભવાસ. ૧૨

૫૬ ૨ જી.

જે વિચારી છવ તાહારી શી વસે થશે, શી વસે થશે રે મુ-
 રખ, શી વસે થશે રે. જે વિચારી. ૧૬૬.
 જન અમૃત્યજનમ વ્યર્થ ગયો કંઈ દશે, ચેતના હજુ કાળ અચુક આન-
 વશે ના ભગ્યા થી કશ કોણ ત્યાંહાં છોડાવશે રે. જે વિચારી. ૧
 છગ કરો અધર્મ દ્રવ્ય મેળવ્યું દુખે, પોખ્યું નિજ કુટુંબ કણ પડ્યો-
 ન પરમુખે, નિત્ય હાય દેસ પલક નાહર્યો સુખે, રાધિકા રમેણું
 ન ભગ્યા રહ્યો સ્ત્રી રૂપે રે. જે વિચારી. ૨
 રકંઘ પંચમે પોકારી નર્ક દુઃખ કહ્યું, ત્રાસ હપજે સુણેથી ક્યમ જન-
 શો સહ્યું; માટે હજુએત કશ સેવ કર કહ્યું; ત્યાંહાં તો પછી વા-
 હાદૂ તેહને જોઈએ વહું રે. જે વિચારી. ૩
 જાણે તું જાનળી છું તે ક્યમ ભગ્ન કરું, પણ વિચારી વેઠ
 સર્વ મનથી કરપરું, તું રામ નામ રટણ ચીત રાખ આપરું, જ
 ણ તે જુપડેથી ખેંચી કાહાડયું તે ખરું રે. જે વિચારી. ૪
 ભગ્ન વિના વાત સર્વ જાણુ જે જુથા, મુકી કુચલીને સાંભળે.

કેશનાળી કથા; આત્માયાતી તુંજ તાલ્લરે ન થાનથા; દયા પ્રિયમં
વિના ગતિ નથી સર્વથા. જે વિચારીછ.

ગરબી.

જે કોઈ જન કલ્યાણુ ચાહોને અસ્ત્રીની સંગત તજજો રે;
દુઃખ દરીઓ પાપ પુતળી, શાણા સમજી ભજજો રે. જે. ૧
જેડ જુટી નીરદે લોભી, ગંદી છળ રચનારો રે;
સાદસ કરતી નોચ હઠીલી, સદાકાર સહુ નારી રે; જે. ૨
સ્નાય થાતો હોય તદા, અસ્ત્રી પતિ પુત્રાદિક મારેરે,
ના કરવાનું કરે વિદ્વરનાં. વિધિ નિશિદિન વિચારે રે. જે. ૩
મગ્યા પછી પાછાં ફરાએ નહીં, જર જસ તપની દાગી રે;
હરિની વાત હૃદેમાં ન આવે, અનુભવી લેજો માતી રે જે. ૪
પણ ન મળે પરવાર જાંહાંજગી, ગમતો પુરુષ નવ લાધે રે;
નારદને હરિ કહ્યું પતિવ્રત, ત્યાંહાં લગી અસ્ત્રી સારે રે. જે. ૫
આગુતે અગાગા બે સરખા, ગળે પડ્યા નવ છુટે રે;
તાંન ધનં સુધરમ સહુ વાણુસાંડ, નરક પડે તન કટે રે. જે. ૬
પ્રેમદા પુષ્પ સરીખી સમજો, નીરખે મનમાં પાએ રે;
ચોખ્યા પાછળ તેમાં ન રહે, ગિત પસ્તાવો થાએ રે. જે. ૭
શણુગારો તરનાર કપર સાગી, અંતર રેહે કઠારી રે;
તેમ સુંદર અસ્ત્રી મોહન વચની, કાળજીમાં કઠારી રે. જે. ૮
કામે દામે ચીત ન ચાહે, સત સગાં વાહાલાં જેહેને રે;
દયો કેહુ સાધુ તે સાચો, શ્રી હરી ન તજો તેહેને રે. જે. ૯

પદ ૩ જી.

સાચા સગા સમર શ્રી ગીરધર, કોઈ સમૈ નવ મુકે;
આકૃત વેળા સહ રહે અગાધ, કોઈ નવ આવે હુકેરે. સાચા. ૧
સહુથી વડાક ઘણું માતાનું, વેદ પુરાણે વાંચ્યું;
ગંદે રાગે તેહેનું હેતપણ, મેં દીડું છે લાચુરે. સાચા. ૨
પુત્ર પિતાનો આત્મા કહાવે, લખ્યું વેદને પાને;
અન્યાય નળ અતીશે કહે ત્યારે, તે પણ કરડે કાને રે. સાચા. ૩
પુત્રો પુત્ર બેનને બધું, તું જાણે મુજ બેલી;

'મારું' તારું' તત કર્યાથી, તે પણ મુકે ઠેકી રે. સાચા. ૩
 સહુથી વાહાલી ધર ધણિઆણી, જે માટે સહુ છોડે;
 પુરવારથ પૈસો નવ હોએ. તારે તે પણ કરકડા મોડેરે. સાચા. ૪
 તેમ પત્નીને પતિ પણ સ્વારથ સરે ત્યાં લગી પાળે;
 કદા કરપણી ટળી કમથી, પછે સામું નવ ભાળેરે. સાચા. ૫
 કોઈની સાચા સ્નેહ હોએ, જેના વિસ્વાસ ન છુટે;
 કુલગન કપટ લોભ દેખાડે, ત્યારે તેહેનું હેત પણ ટુટેરે. સા. ૬
 જાતી જગમગન રાજ્ય નાદો કોઇનું હેત ના રખેધારે;
 ચોરી, લગા, અન્યાય થાએ કદી, સરવે જીતાઓ મારેરે. સા. ૭
 ધનના પણ મન ધણું ન સાઈ, પરિણામે દુઃખદાતા;
 પ્રાણ ન, એ કે પ્રેત કરે કદા ક્યો શદ્ધ વાતુ બ્રાતારે. સા. ૮
 એ સરવે અત્યાગી થાએ સંગી, વાત કહ્યું વાતી;
 અરે દત્ત ના પ્રભુ મંડો, શાન કરે કીકે પ્રાંતીરે. સા. ૯

પદ ૪ થું.

મનનું ગીદને ચિતા ધરે, ચિત તું શોધે સોચના કરે;
 કૃષ્ણનું કરનું હોય તે કરે. ટેક.
 તું અંતર કહેગ ધરે તેથી કારગ થું સરે,
 એ ધણીનો ધારયો મનસુમો હર બ્રહ્માચી નાફરે. કૃષ્ણને. ૧
 છે દોરી સત્તની એના હાથમાં. બરાબસુ ડગલું ભરે;
 જેહેવો જગ વગાડે જગી તેહેવો સ્વરનીસરે. કૃષ્ણને. ૨
 તારું ધારયું થાનું હોય તો, સુખ સંચી દુખ હરે;
 આપ પણ અગ્નિ કુલ એ મૂળ વિચારે ખરે. કૃષ્ણને. ૩
 તાહાર કીધું થાય તેટલું. હરિ ઇચ્છા અનુસરે;
 સુદાકળ તે રીત નીભે નહીં, સીદ હું પણ મન ધરે. કૃષ્ણને. ૪
 જેહેવું જેટલું જયમ જે કાળે, તે તેહેને કર ઠરે;
 કોઇથી ફેર પડે નહી તેમાં, શાને ફૂટી મરે. કૃષ્ણને. ૫
 થાવાનું વાણ કીધે ધારો, ઉપનિષદ ઉચરે;
 તું રાખ્ય બરોસો રાધાવરનો શા માટે દયા ડરે. કૃષ્ણને. ૬

(૨૬)

પદ ૫ મું.

જે કોઈ પ્રેમ અંશ અવતરે, પ્રેમ રસ તેના ઉરમાં ઠરે. ટેક
સિંહણ કેશ દુધ હોય તે, સિંહણ સુતને ઝરે;
કનક પાત્ર પાણે સહુ ધાતુ, ફેડીને નીસરે. પ્રેમરસ તેનાં ૧
સકરખોરનું સાકર જીવન, ખરના પ્રાણુજી હરે;
ક્ષાર સિંધુનું મોંછલદું જંગ, મીઠા જળમાં ગરે. પ્રેમ ૨
સોમ વેલો રસપાન શુદ્ધ જે, બ્રહ્મણ હોય તે કરે;
વગળ વંશાને વગન કરાવે, વેદ વાણી ઉચરે. પ્રેમ ૩
ઉત્તમ વસ્તુ અધિકાર વિના મળે, તદપિ અરય ન સરે;
મત્સ્ય ભોળી જળલો મુક્તાક્ષ, દેખી ચંચુ ન ભરે. પ્રેમ ૪
એમ કોટી સાધને પ્રેમ વિના, પુરૂષોત્તમ પૂંદ ન કરે;
દયા પ્રીતમ શ્રી ગોરધનધર, પ્રેમ ભક્તિયે વરે. પ્રેમ ૫

પદ ૬ મું.

શ્રી વલ્લ વિઠ્ઠલ શ્રીજી સ્વામી, સામળીયા વાદાલા;
સધણું સમજેકા અંતરજ્ઞગી, નંદલાલારે. ૧
બપતો લાજે છે મુગ્ધને ભારી, સામં અંતકાજે શીવજે માદારી. નંદ. ૨
સેવા સમરણ ના ભાવે કીધું, સામં રંક સાધુને દુખ દીધું. નંદ. ૩
હીણો સાધન સહુ ધરમે, સામં પરીપુરણ છું હું કરમે. નંદ. ૪
જરૂત બળે છે સંત સાચો, સામં પાખંડી પૂરો તમથી પ્રાચો. નંદ. ૫
શ્રી ગુરૂ સાંખ્યો તે વિચારી, સામં તે સમે શુધ લેજો માદારી. નંદ. ૬
ખાંહ્યજ્ઞાની લાગધરજો, સામં પીણ ન પામું એહેનું કરજો. નંદ. ૭
માદારાં મન મુખ લોચનમાં આવી રહે જો, સામં દોષ ન જોશો
હરસન દેજો. નંદ. ૮
શ્રી મુખ બોલ્યા તે સાચું કરજો, સામં તે સમે દુઃખ દયાના
હરજો. નંદલાલારે. ૯

પદ ૭ મું.

અધરો દિવસ ઐક આવશે, અલખેલા શ્રીજી;
ત્યાંહાં શુધ લેજો માદારી. ટેક.
તે વેળા સગા વાદાલાં સહુ રેહેશે અગમાં, જ્યારે જગનાં કીંકર અપદાવશે.

(૨૭)

અલભેલા શ્રીજી. ત્યાંહાં શુધં ૧
 અવસરે આવી કર સાદસો નહીં કૃષ્ણજીતો, દુઃશમનનો દાવો ફાવશે;
 અલભેલા શ્રીજી. ત્યાંહાં શુધં ૨
 દોષ દેખી જે દીનાનાય ઓસરસો તો, તે સમે કોણ છોડાવશે;
 અલભેલા શ્રીજી. ત્યાંહાં શુધં ૩
 કેપુત્ર કેરા અવગુણ દાંડે શોભા પિતાની, પ્રકાશે પોતાને લખાવશે;
 અલભેલા શ્રીજી. ત્યાંહાં શુધં ૪
 જેહેવો તેહેવો પણ દયો કાલાવ્યો તમારો પ્રભુ, તમ વિની કોણ નિભાવશે;
 અલભેલા શ્રીજી. ત્યાંહાં શુધં ૫

૫૬ ૮ મું.

મનવા શ્રી હરી શરણે રહેજે, અવર ઉપાય નથી કાંઈ ખીજે;
 શ્રી કૃષ્ણ કૃષ્ણ મુખ કેહેજે મનવાં ટેક.
 અકળ અવિદ્યાની જાગમારે, પડીયા પડિત શર;
 જ્ઞાનો વેરાગીને જોગી જતી આદી કાળે ચાવી કોધા ચક્રચુર. હો મન ૧
 સ્ત્રી જગતમાં મોહનીરે, ખીજી સરવે એની હેઠ;
 પોએજાતે પાડે પત્રકમાં. છંદવી સિદ્ધી લગી હેઠ. હો મન ૨
 જ્ઞાની વેરાગીને જોડે નદીરે, હરિયા ન ઉપજે હેત;
 જન્ય વિવેકે વિકળીરે, જ્યારે ચતુરા ચોરે ચિત. હો મન ૩
 અવર માયા અળખા એટલીરે, અજ્ઞાણો વેહેવાય;
 જાણીતાને ખેતરેરે, એવી મોહન કેરી માય. હો મન ૪
 ઇંદ્ર, ચંદ્ર, પારાશરી, એકલસંગી મુન્ય, શિવ બ્રહ્માદિક ભૂલિયારે;
 આદે એથી મોહોડું કોણ. હો મનવા શ્રીહરી શરણે રહેજે. ૫
 મનનો બ્રહ્મ આખો વિશ્વતુરે; તનથી ન રહેવું સ્ત્રી પાસ;
 ધોરતે ચંચળ કરે, ક્ષણમાં ધાલે સત્યાનાશ. હો મનવા ૬
 ચતુરાઈ સર્વની ચુલે પડીરે, કોઈનું ન આલે જોર;
 દયા જગતમાં એ જાયે, જેનો કર ગ્રહો નંદ કિશોર હો મન ૭

૫૬ ૮ મું.

હારે માથે લામે છે કાળરે, ઉંધ તને કેમ આવે, તને જમડા ખે

રસે ગારરે ઉંધ તને.

ખાણી પહેલી યાંધી લે પાળરે, ઉંધં નથીએક બેતો નિરધારરે. ઉંધં
ગર્ભવાસમાં આખો કાલરે, ઉંધં વાહાણુ તીરે આબધુ યુડી બન્યરે. ઉં
તારી વરણાગીમાં ઉઠી વાટરે, ઉં તને દાળાં મટીને ઘોળાં થયારે, ઉં
એક મણમાં ચાર તોલા ભુલરે ઉં તને જમડા ઝેરળાંધ ગારશે. ઉં
તને લોહાના સ્થંભે બઝાડશે, ઉં આતો સુખછે સ્વપ્ના જેટલુરે, ઉં
દુઃખ છે દરિયાં જેટલુરે, ઉં એમ કહેછે દયોદાસરે. ઉં

૫૬૯ મું.

પ્રભુ તને પ્રસન્ન તે કેમ થાય, તારા દીલનું કપટ નવ જાય; પ્ર૦
પ્રભુ કિર્તન પ્રભુ નામ સ્મરણમાં, અતિશે આળસ તારે;
ડાચા કુટ લવ પરનિધામાં, આખો દિવસ નવ હારે. પ્ર૦ ૧
પ્રભુનું પુજન કરતી વેળા, કાયા તારી કંપે;
ગંજરે સોગટાં કૂટતાં, આઠ પહોર નવ જંપે. પ્ર૦ ૨
હરિનું ચંદન ધસતાં તારે, શ્રગથી શરીર બગરે;
કુંડી કદકું લઇ મરી મશાલો, ભાવે ભાંગ્યજ રગરે. પ્ર૦ ૩
એકાદશી ઓછવનાં જગરણ, અતિ કઠણ તને લાગે;
ભાંડ ભવેયા જોવા સાર, સારી રાતજ જાગે. પ્ર૦ ૪
હરિના ભગતને લુપ્તું સુકું, વેઠજ વળગી જાણે;
સગાં સંજાંધી પડણા આવે તેને, પિરસે ગિદા પરાણે. પ્ર૦ ૫
એ પૈસાની ગુરૂ શેવા જતાવે, ત્યાં ગણગણતું જોલે;
ધરની સ્ત્રી જ્યારે માગે ધરાણું, ભાં હસી મગન થઇ ડોલે. પ્ર૦ ૬
જોટાં મોતી કાચ કીડીયાં, ભગવત લુપ્ત ધાલે;
સોતું રૂપ મણી મુકતા વિન, સુત સ્ત્રીને નવ ચાલે. પ્ર૦ ૭
જગ દેખતાં જપવા જેસે, બાકી નાણ ન ખાવા;
ગળાં કાપે ત્યાં થાય ગળગળો, એ વૈશ્વના ભાવા. પ્ર૦ ૮
આ કરવું આ ના કરવું એમ, અન્યને શિક્ષા દેછે;
તે પ્રમાણે તું નથી કરતો, અનુચિત કરમ કરેછે. પ્ર૦ ૯
અંતરના છળ અન્ય ન લે પણ, જાણે અંતર જામી;
એ તો સાચાનો સંગીછે, દાસ દયાનો સ્વામી. પ્ર૦ ૧૦

(૨૯)

છોટમકૃતનાં બનાવેલાં પદ.

ભજન.

રાગ પદ.

જુગમાં તેં જનગીતે શું કર્યું, ઝોળખ્યો નહીં અવિનાશજી.
જુઠ્યમાં ખોયું તેં જીવડા, પડ્યો કાળને પાસજી. જુગાં ટેક. ૧
દાન દયા સત્ય શીખતા, એવું ના આવ્યું ઉરજી;
જુગ કરતાને જાણ્યા નહિં, કામ કીધાં તેં કુરજી. જુગમાં. ૨
ધંધો કરીને ધન મેળવ્યું, બાંધ્યા મોહોટોરા માળજી;
પ્રભુ ન ભજ્યારે પાપીએ, કાલે ઝડપશે કાળજી. જુગમાં. ૩
વેહેવાર વટના વરા કર્યા, મમતા બાંધીને મંદજી,
ફોકટ ધન એ અદૃશ ગયું, ગાયા નહીં ગોવિંદજી, જુગમાં. ૪
સાચાને જુઠું રે પાડ્યા, લીધી લોકની લાંચજી;
મારકણ પાડાશે મસ્ત છે, નથી ધશ્વરની આંચજી. જુગમાં. ૫
કીટ જે વારે વૃષાકાળના, ઉપજે ત્યમ લય યાયજી;
એમ પ્રભુને ભજ્યા વિના, જમને ઘેર જીવ જાયજી. જુગમાં. ૬
ધીક ધીક તાહારારે ધર્મને, ગનમાં પાપનાં મુળજી;
શુદ્ધ વિચાર આવ્યા વિના, ધર્મ માનો તે ધુળજી. જુગમાં. ૭
સાચુ તો કાંઈ નવ સુઝીયું, કરતાં કુળ કેરી રીતજી.
છોટમ પ્રભુ એક સત્ય છે, બીજી સરવે અનિત્યજી. જુગમાં ૮

કીર્તન.

તારો અવસર જાય અભાગી, જીવડા જો જગી જો જગી. ટેક
ચક્ર કરાળ કાળનું જોને, સહુને શિર છે ભમતું,
જન્મ્યા તેને ઝડપી લેછે, દેહ ધારીને દગતું. જીવડાં ૧
ગિજીજી કર્મ નિરંતર કરતાં, ખોયું ઉત્તમ ટાંછું;
ધશ્વરનું ઝોળખાણુ ન કીધું, પાથરતાં વાયુ વાણું. જીવડાં ૨
ખાળ કુમાર જવાની બગડી, વૃક્ષપણું વણસાવ્યું;
ચિદા નંદનું ચિતવન તેતો, અંતરમાં નવ આવ્યું. જીવડાં ૩

સન આચાર પ્રભુની શેવા, આદર ન કર્યો એવો;
 ધિક ધિક મનુષા દેહ ધર્યો, પણ જીવ જનાવર જેવો. જીવડાં ૪
 ધન નેજન દારાના સુખમાં, કેદ કરીને સુતો;
 પલક એકમાં કાળ પડડશે, જાણ્યે જન્મ્યો નોંદાતો. જીવડાં ૫
 જો ચેતે તો ચેતી લેજે, ભણી વખતમાં ભાઈ;
 છોટમ કે શુદ્ધ ભાવ ધરીતે, લેજે હરિ ગુણ ગાઈ. જીવડાં ૬

ભજન.

હો જીવડા જગતપતી લેને જાણી, નરદેહ આપ્યો તુને પ્રાણી. હો
 જીવડા જગતપતી લેને જાણી. કેદ. ૧
 નરખરથી શાનો ભલોરે, જે ન ભજ્યો કિરતાર;
 ગારતો સરખાં સરવેને, ભય નિંદ્રા અનંગ ને આહાર. હો જીવ ૨
 માનવ મોટો માનિયેરે, જે કરે સાચો શોધ,
 તત્ત્વ વિચાર રહે સદા, જેનો બુદ્ધિમાં નિરમળ એધ. હો જીવ ૩
 નિરમળતાએ નીહાળીએરે, સમરથ સરજનહાર;
 રચાવર જગમ જે રચે, એવો અખીલ લોકનો આધાર. હો જીવ ૪
 અદ્ભુતતા એમાં ઘણીરે, કોયન પામે પાર,
 કલિપત મતને પરહરી, કરો છોટમ એવો વિચાર. હો જીવ ૫

ચેતવણી વિષે કુંડળિયા. ૮.

ગતવા ચટપટ ચેતજે, આજસ મુકી અગ્નણ;
 કાયા માયા કારમી, પર આધિન છે પ્રાણ;
 પર આધિન છે પ્રાણ. જગડશે સઘળી જાજ;
 પડશે કોઈ પલગાંહિ. તતુ દુર્બળ કે તાજ;
 કહે છોટમ કરતાર જપી લે ચટપટ જનુવા,
 આજસ મુકી અગ્નણ, ચેતજે ચટપટ મનુવા. ૧
 ઝાઝું ન કરીશ જીવડા, મોહ લોભ અભિમાન;
 કોએ તૃપ્ત થયો નથી સ્વપ્ને ભોજન પાન.
 સ્વપ્ને ભોજનપાન ગયા એવાને એવા,

વસના વૈભવ વાન; રાયને રાયણુ જેવા,
 કહે છોટમ એ સત્ય; ભણ લે કરતા કાણુ;
 મોહ લોભ અભિમાન; છવડા ન કરેશ કાણુ.
 બાણમાં રાણ થયો, ખોટા અંતે ખેલ;
 ખાતિ ત્યાંહાં લગી બળે, તલ ભર પોચે તેલ;
 તલ ભર પોચે તેલ. વળે વળતું અંધાર;
 ચેલ ચેલરે ચિત્ત, સમજી લે સુકૃત સાર;
 કહે છોટમ પરમાણુ, કથે પંડિતને કાણુ;
 ખોટા અંતે ખેલ, થયો બાણમાં રાણ. ૨
 બાગ બનાવી અવનવી, કોય સમરથ કરતાર;
 ખીંચેલાં સઘળાં ખરે, નિપજે નવાં અપાર;
 નિપજે નવાં અપાર, કળે કોઈ નિષ્ફલ રેછે;
 ચિયર ચરતર સંસાર; સમજી શું શોક કરે છે.
 કહે છોટમ થા ધોર, થશે ઈશ્વરનું ભાવી,
 કોય સમરથ કરતાર. અવનવી બાગ બનાવી.

ભગ્ન.

અળ કેસે છુટેરે રામધુન લાગી. રામધુન લાગી પરમધુન લાગી. અળ. ૧
 હારે મોરે પ્રભુ તુમ અનખંડ હમ મોરા, હારે જેસી ચિતવીત અંદ
 અકોરા. રામ. ૨
 હારે મોરે પ્રભુ તુમ અંદન હમ પાની, હારે બકી ધસી ધસી વાસ
 સુહાની રામ. ૩
 હારે મોરે પ્રભુ હમ મોતી, તુમ ધાગી, હારે જેસે ગીલત સોનેમાં
 સોહાગી. રામ. ૪
 હારે મોરે પ્રભુ તુમ દીપક, હમ ખાતી, હારે બ્યાકી બેત બલે દિન
 રાતી. રામ. ૫
 હારે મોરે પ્રભુ તુમ કાકોર, હમ દાસ, હારે બ્યાકી ભક્તિ કરે
 રોહીદાસ. રામ. ૬

! મંગળાચરણ ૨.

હરીરે રામ રામા રામા, રામારામ રધોબારે રાય રધોબારે. ૧

(૩૬)

એક દિવસ એવીજ કેસા, ગહિ દેહાગા ભરંસા, દેહાયા ભરંસા હરી૦ ૨
ચઉઢ ચોકડી લંકાપતી, ત્યાચી કુણુ ઝાલી ગતી, કાય ઝાલી ગતી. હરી૦ ૩
લંકા સારીખે ભોવન, ત્યાચે પારખા જાણી, ત્યાચા પારખા જાણી. હરી૦ ૪
અદાંતી લગહી ગયે, તુકા ભણે વાહે ઘેલા, ભણે વાહે ઘેલા. હરી૦ ૫

મંગળાચરણ ૩.

હરીરે રામ રામા રામા, રામારાય રાધોગારે, રાય રાધોગારે.
નામ ઘેનાં વાટે ચાલે, ત્યાચે જગન પાઉયે પાઉયે, જગન પાઉયે પા.

ઉલે હરીરે ૧

નામ ઘેનાં આસો આસી, તે નર જમેલા અપવાસી. જમેલા અપ-
વાસી. હરીરે ૨

નામ ઘેતાં કરેધંધા, ત્યાચે સમાધી તે સદા. સમાધી તે સદા. હરીરે ૩
રામ રામ મુખે ગાય, તુકા વંદી ત્યાચે પીકે વંદી ત્યાચે પાએપાએ, હરીરે ૪

ભોળો ભક્ત.

ભક્તિ શિશ તણું સાટુંરે, આંગળ વસમી છે વાટું;

એક દિવસતો આવી જની, રાગ મુરખજને માયે;

કાશિએ જઈને કરવત મુકાવ્યું. હરિજનને હાયેરે. ભક્તિ ૦

સત્યને કાજે ત્રણે વેચાયાં, રોહિદાસને રાણી.

રૂપીને વાસ્તે રાગ વેચાણો. ભરવાને પાણીરે. ભક્તિ ૦ ૨

પેરો પટોળા પ્રેમનારે તમે, શરવીર થઇ ચાલો;

ભોળો ભગત કહે યુર પરતાપે, અમરાપર મહાલોરે ભક્તિ ૦ ૩

પ્રિતમદાસના ખનાવેલાં પદ.

પદ ૧ લું.

હૈ હરિ નામકો નાવ, તાહીકું સંત ચલાવે;

ઉતારે ભવપાર, નાય શું જાઈ મિલાવે. હૈહરિ ૦ ૧

એક પલકમાં અનેક સો જોજન ઝાઝ ચલાવે;

ખેસે નહી કાડી દામ, ઝાઝમાં લે ખેઠાવે. ૨

એસી તરે લે જાય, પેટકો પાણી નહાલે;

વૈકુંઠ ધામકે ખીચ, ઝાઝકે જન્ય ઝોકાવે. હે હરિ. ૩
 હે હરિ નિરખે ભયાજન સોધ, જોઈ ઉસ ઝાઝમાં બેઠા;
 કહેત હી પ્રિતમદાસ, કમળ મહેલમાં પેઠા. હે હરિ. ૪

રણછોડજીની સ્તુતિ.

સનમુખ ઉભા સામગીઆ, શે બોલો નહિ;
 શો અપરાધ અમારો જીવણુ જાણે શે બોલો નહિ;
 સરણુ શરણુ ને આવે છે શે બોલો નહિ,
 તેનાં તમે અનેક જનમનાં બંધન નાંખો કાપી; શે બોલો
 તમે જાતભાત જોતા નથી, શે બોલો નહિ;
 કરમાને ક્યાં કરણો હતી. શે બોલો નહિ.
 તેની તમે ખીચડી ખાધો મહારાજ, શે બોલો નહિ;
 શવરીનાં ખાધાં બોર, શે બોલો નહિ;
 ગુણુકા ગીધ અન્નમેળ સરખો પાપી, શે બોલો નહિ.
 મુદામાને ક્યાં ધન્ય હતું, શે બોલો નહિ;
 કે દહાડે ભણિયો તો એ મહારાજ, શે બોલો નહિ;
 જોખામેળમાં શો આચાર હતો, શે બોલો નહિ;
 તેનાં તમે તાણ્યાં મુવેલાં ઢોર, શે બોલો નહિ;
 એવા અનેક ભગત જોધારીયા, શે બોલો નહિ;
 એક પ્રિતમ સરખો પાપી, શે બોલો નહિ;
 તેનાં તમે અનેક જનમનાં બંધન નાંખો કાપી. શે બોલો નહિ;

રણછોડજીના રાણગાર.

રણછોડજીના રૂપમાં. મન લીલા તે કુંડળ કાને ધર્યો, મન રંગાયું.
 • પીળું પિતાંબર પહેર્યું રણછોડરાય. મન જોઈ ઉપરણી કેસરી. મન
 લીલા તે વાજો અંગે ધર્યો. મન પીળે પટકે બાંધો હરિએ કેડ મન
 ખાપણુ ઉપર લેકે કસળી પાધ; મન રંગાયું જમણે હાથે
 છડી ધરી મહારાજ. મન રંગાયું
 ભાવ તિલક કેસર તણું; મન લીલામણીનો બાંધ્યો છે શિ-

રખેય, મન०

આંહી તે આગુત'ધ ધર્મી, મન० કંઠે લીલા તુમસી કેરા

હાર, મન०

કાંટે તે કડાં સાંકળાં, મન० રત્ન મુદ્રિકા રાજત જમણે

હાથ, મન०

અધુરનો રંગ લાલ બન્યો, મન० ગળે તે હાર ચુંબર

તણા, મન०

મીન શોભ દિગતબા શણુગાર, મન० ડાળી આગુએ કટાર

ધરી, મન०

તેના હપર આંધી હરિએ હાલ, મન०કટી કંઠોરો કેટે ધર્મી, મન०

પાવલીઆમાં ઝાંઝરનો ઝગકાર; મન० નખ સોખ સુધી

શોભીતા શણુગાર, મન०

આ શણુગાર કહ્યા પછી નવા ધર્મી તે કહે છે.

શણુગાર સરવે સજ્યા હતા; મન० એક પલકમાં બે નવા ધર્મી મન०

એક કમળ મુસ્તક ધર્મી, મન० બીજી જમણે અંગુકે નંદલાલ, મન०

છમી છમીલા લાલની મન० પ્રિતમ તારા ચરણ કમલને ચાહાય; મન०

ગરબી.

શું કર્યું ગીતા ગાઈનેરે. તેં શું કર્યું ગીતા ગાઈને. ટેક.

ભણ્યો ગણ્યો પણ ભેદ ન બળ્યો, પિક પડ્યો પંડિતાઈનેરે. તેં શું.

પોથી પાંચીને પરગાથ ન કાંચો, કુટુંબ પોખ્યું કમાઈનેરે. તેં શું.

ભાગવત ભાખ્યું હેત રહે ન રાખ્યું, રહ્યા આપ સ્વારથ સાઈનેરે. તેં શું.

શેશને માથે મણી છે તોપણ જીવે છે જીવ ખાઈનેરે; તેં શું.

કહે પ્રિતમ પોતાના હલાપણથી, ગયો ચોરાસીમાં વહેવાઈનેરે તેં શું,

આળ. ૧

ભજન કરી લે ભાવેરે. ભવ ભટકણ ભાગે;

સંસાર સાગર તરતારે, ક્ષણ વાર ન લાગે. ૧

ગાયા મોહ નિદ્રામાંરે, ગાફલ શું ધોરે;

પ્રાંચ ચોર વસે પાસેરે, આતમ ધન ચોરે. ૨

એચેત શું ઊઘેછેરે, જોને આંખ ઉઘાડી;
 વેગે વાળુસી જાશેરે, કાયાની વાડી. ૩
 એત ચિદાનંદ મગશેરે, ટગશે આંધારૂં;
 આ અવસરછે રૂઠોરે, હોય કારજ તારૂં. ૪
 માહા પુરુષનો મારગ રે, તે પગલું સહાજે;
 પ્રિતમ પ્રેમ ધરીને રે, હરિના ગુણ ગાજે. ૫

પદ ૧૨ મું.

ધન્ય ડોકોડ રૂઠું ગામ, વસે મારો વડાલોરે;
 સામળીઓજી મતુર મુખજી, તેને જોયા આલોરે. ૧
 બહુ બોડાણના પ્રિતે, પ્રભુજી પધાર્યા રે;
 આદીઆં આવીને ઉત્તમ કીધાં, કે અધમ ઓધાર્યા રે. ૨
 ધણુ પાપી તે પાવન થાય, ઠરસન કરતાં રે;
 દુઃખ જનન મરણનાં જન. સામાં ડગ લારતાં રે. ૩
 એવો આનંદરૂપો અખંડ, અંતર જાગીરે;
 વડાલો પ્રેમ તણે વશ થાય, પ્રિતમજીનો સ્વામી રે. ૪
 એતો ભક્તિ તણે વશ થાય, ભગતજીનો સ્વામી રે. ૫

પદ ૧૩ મું.

એવો અપરાધી કોણ છે રે, જેને લગન ન ભાવે;
 ભક્તિ મૂકીને ભુતળ ભાર વહેછે, જેમ ગધાપર ગુણ છે રે. જેને. ૧
 આવા હરિ જેઠ જેને નયણે ના નિરખ્યા, તેના લોચનમાં રહીને લુગ છે
 રે. જેને. ૨
 આવા હરિ જેઠ જેનાં હૃદયમાં નવ હરખ્યાં, તેના ઉઝડઆઠે પહોર
 છે રે. જેને. ૩
 માઈ માઈ કરતો ને મગતામાં ફરતો, મરવું તે નિધાન છે રે. જેને. ૪
 પ્રિતમ પ્રભુજીનું ભજન કરીલો, એ ઠરવાનો ઠામ છે રે. જેને. ૫

ધોળ. ૨

રાતો ઘોઠો રણપાખરીયો, સ્વેત ધયો શણગાર જોને. એ રાગ.
 હરિનો મારગ છે સુરાનો, નહિ કાયરનું કામ જોને;
 મરથમ પહેલુ પુસ્તક મુકી, વળતી લેવું નામ જોને. ૧

સુતવિત દારા શિશ સમરપે, તે પામે રસ પીવા જ્ઞેને;
 સિંધુ મધ્યે મોતી લેવા, માંહિ પડ્યા મરજ્યા જ્ઞેને. ૨
 મરજ્યા આગમે તે ભરે મૂકી, દિવની દુગ્ધા વામે જ્ઞેને;
 તીરે ઉભા જીવે તમાસો, તે કોડી નવ પામે જ્ઞેને. ૩
 પ્રેમ પંથ પાવકની જ્ઞાણા, ભાળો પાછા ભાગે જ્ઞેને;
 માંહી પડ્યા તે મહાસુખ માને, દેખનારા દાઝે જ્ઞેને. ૪
 માંયા સાટે મોંઘી વસ્તુ, સાંપડવી નહીં સેવ્ર જ્ઞેને;
 મહાપદ પાગ્યા તે મરજ્યા, મૂકી મનનો મેઝ જ્ઞેને. ૫
 રામ અમલમાં રાતા માતા, પુરા પ્રેમી જન જ્ઞેને;
 પ્રિતમના સ્વામીની લીલા, નિરખે રજની દન જ્ઞેને. ૬

૫ મીરાંબાઈ.

ગોવીંદોજી પ્રાંસુ અમારેરે, મુને જીગ લાગ્યો ખારેરે;
 મુને માહારો સંમજી ભાવેરે, બીજો માહારો નજરે ન આવેરે. ૧
 મીરાંબાઈના મોહોલગારે, હરી સંતનકી પાસ;
 કપટીથી હરી દુર વસેરે, માહારો સંતન કેરે પાસ. ગોવીં ૨
 રાંણીજી કાગળ મોકલેરે, દેજો મીરાંને હાથ;
 સાધુની સંગત છોડીદો, તમે રાખો દુનીયામાં લાગ. ગોવીં ૩
 મીરાંબાઈ કાગળ મોકલેરે, દેજો રાંણાને હાથ;
 સાધુની સંગત કપુ હું ન છોડું, નહો રહું તમારી પાસ. ગોવીં ૪
 વીખનો પ્યાલો રાણે મોકલ્યોરે, દેજો મીરાંને હાથ;
 અમરીત કરી મીરાં પાઈ ગયાં, જેહેનો હરીએ જાલ્યો હાથજો ૫
 સાંઠ વાળા સાંઠ શણગારે, જનવું સો સો કોસ;
 રાંણીજીના દેશમારે, જળરે પીવાનો દોશ. ગો ૬
 ડાબો મેહેલો મેડી તારે, રમગમ પુરવ માંહે;
 સરવં છોડી મીરાં નીસરાં, જેનું મનદું નમાયા માંહી. ગો ૭
 સાસુ અમારી સુખમણારે, સસરો પ્રેમ સંતોશ;
 જેહ જીગો જીગ જીવજો, માહારો નવ લીઓ નીરદોષ. ગો ૮
 સુદડી આટું તારે રંગચુવેરે, રંગ સોરંગી હોય;
 હોડું કાળો કાંબજો, દુજો ડાઘ ન લાગે કોંચ. ગો ૯

મીરાં હસિની લાડણીરે, રહેતી સંત હજુર;
સાધુ સેને ડા મુરે, પેલા દલ કપડીસેં દુર; જોવિંદો ૧૦

૫૮ રમ્મું.

માગત માખણુ રેટી. જોખણ ખ્યારે માગત માંખણુ રેટી. ૧
મેરે જોખણછકું રેટી યના દેડ, એક છોટી ને બીજી મોટી. જો-૨
મેરે જોખણછકું યાદા કરંગો. બળુ ને ખાંનડો બેટી. જોખણ. ૩
મેરે જોખણછકું અંગાઆં યનાદેડ, ગાંથે કલકી ટોપા- જો. ૪
મીરાં કહે પ્રભુ ગીરવર નાગર. ચરણ કનગ ચિત બેતી. જો. ૫

૫૮. ૩ જુ' રાગગોડી.

વાટ બહુનેછે મીરાં રોકડી, ઉભી ઉભી;
મુનાંવર રવાગો મારે મંદાર પધારો,
વાલા થેલા કરેછે દિન રાતડો, ઉભી ઉભી; વાટ. ૧
પુત્રનાને હારને પુત્રનાને ગજરાંરે,
પુત્ર તારાને પુત્ર પાંખડી; ઉભી ઉભી. વાટ. ૨
પે પદ્યાંન મીરાંજીએરે મેવાને,
ધેવર, જલેથી, તલસંકળી; ઉભી ઉભી. વાટ. ૩
લવીંગ સોપારીને પાંનનાં બીડારે,
એતથી દોડાને તજ પાંખડી; ઉભી ઉભી. વાટ. ૪
સાગ સોનાના સોગટાં હાળ્યારે,
રમવા આવેતો જામ રાતડી; ઉભી ઉભી. વાટ. ૫
મીરાંજીકહે પ્રભુ ગિરધરનાર,
જોતાં ઠરેછે મારો આંખડી ઉભી ઉભી. વાટ. ૬

૫૮. ૪ થું.

જાની આવેતો રાગનામ લઈએરે, નીકર મુન રહીએ;
આરે સંસાર સરવે વહેવહો બનતાં. હારે વહેતા સંગાથે નવ વહીએરે; ની^૦
કુડીલાં કાણુ વચન કોઈ કહેતોરે, સેનાં આખ્યાં તેગ સહીએરે; નીકર^૦ ૨
મહા પુરુષને મેસે ચક્રીએરે, મહા પદનો મરમ લઈએરે; નીકર^૦ ૩
કહે પ્રેમદાસ લ્યો વેદની વાંણીરે, લખીને રાખજો હઈએરે; નીકર^૦ ૪

૫૬. ૫મું.

મોહન લામત ખારો, રાણાજી મને મોહન લાગત. પ્યારો;
 બ્યાકી ક્યામાં હાલત ચાલત, બોલત પ્રાણ આધારો;
 ત્યાકી માયામાં સયજીય સુધ્યા, એકી પુરુષહે ન્યારો; રાણાજી ૧
 તમ કહેને અરધંગા અમારીને, અમશું લગાઓ દાસો;
 ચક્રે બોલનમાં બ્યાપી રહ્યો હે, સો નીચી વરહે અગારો; રાણાજી ૨
 તમહી જીકે અમહી જીકે, ને જીકેતે રાજ પસારો;
 નારી પુરુષકો સંગત જીકે, કુરચો હોયો તમારો; રાણાજી ૩
 સાજી પીતાંજર મોહનકી માળાનો, લાલચ અગતમાં જાઓ;
 છાપાં તિલક તુમશીલી નાગા, માધુ સંગત નિસતારો. રાણાજી ૪
 મીરાંજીય કહે પ્રભુ ગિરધર નાગર, અરણકો જરદ સંભારો;
 જેઠે દિન મેનો દલપિતા બોયા, ચિત્ર એ મનુષ્ય જનમારો. રાણાજી ૫

૫૬. ૬ ડું.

મેરો મન હરવીઓ રાજ રણછોડ. મેરો ૧
 ત્રીકમ માધવ એર પ્રશોતમ, કુબેર કલ્યાણની જોડ; મેરો. ૨
 રાધા દક્ષગણી એર સતભામા, જાંયુક વરણી કે જોડ; મેરો. ૩
 ચારપાસ રતનાગર જાગે, ગોમતી કરત કલોલ; મેરો. ૪
 મીરાંજીય કહે પ્રભુ ગિરધર નાગર, હરી મારા દક્ષગણ એર; મેરો. ૫

૫૬. ૭ મું.

મુજડાંની આપ લાગારે, મોહન તારા ટેક.
 મુખડું મેં જોયું તારું, સરવે જીય થયું ખારું;
 મન મારું રહ્યું ન્યારું, મોહન તારા. ૧
 સંસારીનું સુખ એવું, જાંઝવાના નીર જેવું;
 તેને તુજી કરી ફરીએરે, મોહન તારા. ૨
 સંસારીનું સુખ કાસું, પરજીને રંડાવું પાછું;
 તેને ઘેર શોદ જઈએરે, મોહન તારા. ૩
 પરજીતો પ્રીતમ પ્યારો, અખંડ સોભાગ્ય મારો;
 રાંડવાનો બે ટાળ્યોરે, મોહન તારા. ૪
 મીરાંજીય જલિહારી, આશા એક મને તારી;
 હવે હુંતો જડ બાગીરે, મોહન તારા. ૫

વિક્રમાનંદ પદ. ૧ લું

કયુરે હરીકું ભજતા નદીરે. ગહોત જનમ પસ્તાવેગોરે; કયુરે. ૧
 અહિઆં તુજે મોઠા મોઠા ભોગ લગતહે.
 વાં તુજે સૂગો ચડાવેગોરે; કયુરે હરીકું ભજતા નદીરે. ૨
 અદીયો કીસીકી તું માનત નાદી,
 વાં તુજે કોણુ છોડાવેગોરે, કયુરે હરીકું ૩
 કહેત વિક્રમાનંદ હરીકું સાદીકર,
 ફોર જનમ નદી પાવેગોરે; કયુરે હરીકું ૪

નરભેરામના બનાવેલાં પદ.

પદ. ૧ લું. ગુગ કાફી.

સરસ્વતિ વસો જીભેર. વેદનર વાતે વદવું છે;
 ખાંતીલે નાહવું આજ્યુરે, તાતની હડીયે ચઢવું છે; દેધ.
 જોમની નાહાવું નાહું ને આપું, શાની તમારે મારે પ્રીત;
 પીતા ચર્ધ પુત્ર પાસે નાહું મગોછો, કહો કીયાને દેશની રીત;
 માફ કહો હતર આપોરે ત્યાં સુધી અડવું છે. સરસ્વતિ ૧
 કેટલું નાહું આપ્યું દુરવાસાછ. જળ-હારથી આજ્યા જઠુવીર;
 તેમના પ્રેમ તમે જાણ્યા સુવર્ણિતા, જીનના જાણ્યા કથીર;
 વિચારી જુઓ વદાનારે, પછી પાએ પડવું છે; સરસ્વતી- ૨
 કંચન દારિકાં પિતાને દેખાડો, છાપ મોકલી નાય;
 શું જાછ મોકલી શું જોઈ જાળી. ને વદાલા કહો મને વાન;
 ચુરથી કહેછે નરભેરે, એ આપડ કડવું છે; સરસ્વતિ- ૩

પદ. ૨ જી

નાહું આપે નરભેરે, વાવરને છોગાળા;
 ગાંઠ બાંધજો તાણીરે, ધોળી ધમ્મ વાળા;
 કપટો કેશવ જાણતનો, શ ને આવત પચાસ જોજનન;
 સાંભળ્યું શ્રવણે સાધુને છાપેછે, માટે મળવા ધસ્યું મન;
 દરશન લોનેરે, દુર કરી પાળા; નાહું ૧
 જોખ દેખીને અજર નથી કરતા, છાપ આપોછો હરી;
 પાધડી ભાળી છાપ આળી છળીલા, પરિહાતો એવી કરી;

સમસ્યા લેજો સગછરે, જે કહી કાનડ કાળા; નાણું ૨
હારોછો જનથી નથી હરવતા, મારે હરી હઠ મેલ,
કહે નરભો છોટાલાલ પ્રતાપે, નથી એ તલમાં તેલ;
લેવાનું મુજ પાસેરે, હરી હરી જપ માળા, નાણું ૩

૫૬. ૩ જી

કેદહાડાના સુખીઆરે, સુતાછો પલંગ દાળી;
ધણા દિવસ જો આરીરે. શ્રી વંદાવંદ ખાલી; ટેક
આગલા દન તેતોગયા વીસરો, ખાતું ખતા જોવાળાની સંગ;
કદગના ઝાડ તજે એઠક તમારી, એવા દતા તમારા ઢંગ;
આહતાતા નિત કેશવરે. કામળી તમે કાળી; કેદહાડાનાં ૧
આજ અમરીતરસ ભોગ ક્ષોછો, પ્રભુ મોનીતે માગી મીઠાઈ;
પંચવટીમાં કંદમુળજ નમતા, બોરાં ખાધાં રધુગઈ;
લાછતો લુધર ખાધીરે, ત્રણભોવન ભાળી; કેદહાડાનાં ૨
ઉઠો છયીલા આળસ દુરકરી, ગને છાપો આપોને જદુવીર;
ક્યારે લગી તમે વારજ કરશો, જોછીતે વનત આહીર;
પ્રીતલડી ના જાણીરે, અંતરનીજ અજવાળી; કેદહાડાનાં ૩
કહે નરભો છોટાલાલ પ્રતાપે, રથ હાંક્યો અરજીનનો રથિ;
જાજું છબ્યાયડી શુરે કહેવરાવો, લાગ્ને લાગ્ને હો લક્ષ્મી પતી;
આજ તમારીરે મેં વાત જાણી વનમાળી; કેદહાડાનાં ૪

અમરીપ રાજ વિષે.

૫૬ ૪ થું. રાગ કાફી.

અમરીપ જન એવા રે, હરીચરણે જેની ગતી;
રૂજની દિવસમાં રે. કાણું પરવાર નથી; ટેક.
પાછલી દોઢ પહોર હોએ જ્યારે. ત્યારે અમરીપ જનજે સહી;
અખોટ પાટલાને વાંસણ માળે, પછી પહોર એક રહી;
શેવામાં પહોર એક વીતેરે, ભક્તિ કરે એગ અતી; અમરીપ
પોહોર એકતુંધ્યાન ધરે, ને પહોર એક રસોઈએ જનય;
પ્રભુને જમાડીને પરસાદ લેતા, પછે નરત કરે ને ગુણગાય;
હાંકરા વેણે ધજીનારે, ઉયાગન વેણા થતી. અમરીપ ૨

ઉથાપન કરે અતી ઉમળકે, જ્યારે ઘેનું આવે ભોવન;
 આરતી ઉતારી પછી સ્તુતિ કરતા, અમરીષ ઉઘવળ મન;
 વેણુ ગ્રહે કરમાં રે, પડે જ્યારે દિવે જતી. અમરીષ ૩
 સાડાપાંચ પહોર શેવામાં વીંત્યા, પહોર એક સેના ભોગ ધરાય;
 પ્રભુને જમાડીને પહોરાડે ત્યારે, સાત પહોર પુરણ થાય;
 પછી પહોર ઉઘિરે. આઠ પહોર એમ જતી; અમરીષ ૪
 આઠ પહોર એણીનીને પરવારતાં, કશ્ન તણા શુભગાય;
 કહે નરભો છોટાલાલ પ્રતાપે, તેને લળી લળી બાલું પાય;
 ભક્તિ એક સાચી રે, જુદી જાણે રાજ નીતી. અમરીષ ૫

૫૬ પ મું.

શેવાની સામગ્રી રે રાજ અમરીષ દાયે કરે;
 ના આપે કામ આકરને રે. નીર રાજ દાયે ભરે; ટેક.
 હાજર સાકર હાજર રાણી. ને હાજર રહે સક ગામ;
 પ્રભુની શેવામાં ભાગ શો પરનો. માટે ના સોંપે કામ;
 વેણુ પુષ્પ દાયેરે, હારે હરી કંઠે ધરે. શેવાની ૧
 અમરીષ છો પોને એમ વિચાર્યું. પહોર સાત શેવામાં થાય;
 એક પહોર ઉધાએછે, તે પહોર અવરથા જાય;
 તે પાડુ મજરે રે, તેા મુજ કારજ સરે. શેવાની ૨
 શેવાની સામગ્રી સરવે દાયે થાયછે. ને દરણું દળેછે કાઈ જોર;
 તે દરણું કદી દાયે દળીએ તેા, પ્રમાણ આઠે પહોર,
 માટે માંડી ધંટી રે. કામળ થકી કેમ કરે. શેવાની ૩
 કામળ અમરીષ ધંટીએ બેઠા. ધીરજ આણી દબએ;
 કહે નરભો છોટાલાલ પ્રતાપે, ભક્તતે તેને કહીએ;
 એ રસ સાંભળતાં રે, ત્રીવંદી તાપ દરે. શેવાની ૪

૫૬. ૬ ડું, રાગ કાફી.

કામળ રાજ અમરીષ રે, ધંટીએ બેઠા સહી;
 છુટયો પરશેવો રે, તે વરણુઓ જાએ નહીં; ટેક
 કામળ રાજને કામળ રૂઢીઆ, કામળ દેહ અતુલ્ય;
 દેહરંગ જાણે હસુંબો ચડીઓ, સુવાળુ ગુલાબતું કુલ;

અમરીપ જન એવા રે, ઘટીએ ખેઠા જઈ; કોમળ ૧
 કોમળ હેવાને ચેન છે કેવાં, ઉઝળતાનો ગંગ;
 બળ કરીને બ્યારે ઘટીને ખેંચી, તારે વળ્યો પરશેવો આંગ;
 લીલાવટ મેણી રે, રહ્યો જણે પરભાવહી. કોમળ ૨
 કોમળ પત્રપર જળીત શોભે, મેઘ તાજાં ખીંદુ;
 મોતીઆ છુટયા તે તારાની તોલે, મુખ અમરીપનું ધંદુ;
 હરીતો વશ જેને રે, એવીતો જેણે ટેકવડી. કોમળ ૩
 શ્રી કૃષ્ણ તેનો પલંગે પોઢ્યા, દારી હોજે વાય;
 અમરીપ માટેહરી ઝગકીને જગ્યા, મારે ભગતની કરવી સાહાય;
 કર વાય વીજળે રે, અમરીપ પુકે રહ્યા. કોમળ ૪
 લક્ષ્મી કચકી લીધો વીંજણો, ધાયા ધસમરીને નાય;
 કહે રાગણી પ્રભુ કંઈ પધારે, મુનેતો અચરત વાત;
 પછો મુને પુછારે, બ્યારે હાંનું હું આનું જઈ કોમળ ૫
 અમરીપ પુકે હરી વીંજણો કરતાં, આદે હરી બુગદીશ;
 તે હરી કાંઈક વંદીરમાં જોજો, સર્વ ધશનો ઈશ;
 મુરખ તો માને રે, સાચાંતો સંશય નહીં. કોમળ ૬
 ઘટી સૂચીને વેચું અમરીએ પુકે, ત્યારે દીઠા શ્રી જગસાય;
 કહું તરણો જોટાલાન પ્રતાપે, નમ્યો અમરીપ હરીને પાય;
 તમે તારા વીંજણો રે, તેનો આજુબટતી થઇ. કોમળ ૭

પદ ૭ મું.

પોરાડયા દેસવરે, સુખ પતંગ દાળી;
 પુષ્પ વેળી પાચણીરે, વજ્રવરની ટાળી, ટેક.
 સુખ પતંગયા રવાગી કેમ જાગ્યા, તેતો કહો મુજને વાત;
 ઠાકોર આકરને વીજળુ કરોછો, તેનો અણુપટતી થઇ;
 નેચાંતો પાળી રોજોરે, તેનો અચરજ લાખી; પોરાડયા, ૧
 શ્રીકૃષ્ણ અમરીપ પ્રતે કહેછે, એક પહોર ઉંઘને તુવ;
 પહોર એક તારી શેવા માનું, વચન આપું હુંય;
 સ્વારે અમરીએ, પ્રભુની વાચા પાળી; પોરાડયા ૨
 સંગકાતીક ઇંદાદીક જેતું, ધ્યાન ધરે શિવ શેષ;

રાહસ્ય ફેણાએ શેષ રટણ કરેડે, વિસામો ન પામે લેશ;
 સીદ્ધ જોગાનેરે, લાગી ધ્યાનની તાળી; પોરાડયાં ૩
 રાજ નીતિની અમરીપને અબર નથી ફરે શેષ સમરણુને નેમ;
 કહે નરમો છોટાલાવ પરતાપે. હરીએ, વિચાર્યું એમ;
 રાજ રક્ષણુનેરે, મેદયું ચક્ર વનમાળી પોરાડયાં ૪

૫૮ ૮ મું.

લેને લેને લાવ જીવને જોતાં નહીં જરે;
 જોતાં નહીં જરે જીવને જોજ્યાં નહીં મજે; લેને લેને ૧
 કરતુરીને કેવડો લઈ. તેજમાં તજે;
 આવો રૂટો મનખો મેલી ભુતમાં ભમે. લેને લેને ૨
 મોતી સરખો દાણો લઈ. ધાંટીમાં દજે;
 આવગી પાતું ખીજ વાવે. આંખો નહીં ફજે. લેને લેને ૩
 સંત બોલાવે જોલતો નથી, અભીમાનમાં ફરે;
 મારી ધકકે આગળ કરશે, વેડે ભાર ભરે. લેને લેને ૪
 માયા તને મીઠી લાજે, જાળસેં ગળી;
 નરભેરામના સાથમાં તો કુળ નહીં મજે. લેને લેને ૫

૫૮૯ મું.

શેષો શેષો બહુ શેષો, રણછોડરાય બહુ શેષોરે;
 વાત કરતાં વાણીજી આવે. મોઢે ચડેલું વેહલો વેહલો, રણુ ૧
 મગસ બરફી જગવાને જોઈએ, વેંચવા કહડાવે પેસો પેસો; રણુ ૨
 ભગત જનનાં સંકટ હરવા, યાચડે, ગાંઠોને ઘેસો. રણુછોડ ૩
 હરદે કમળ રૂપી હેમની દાળડી, તે વસ્તુ મહી મેલો. રણુછોડ ૪
 કહે નરભેરામ શુર પરતાપે, એના ખેલમાં ખેલો રણુછોડ ૫

૫૯ ૧૦ મું.

રંગભીના રંગભીના, રણુછોડરાય રંગભીનારે;
 આવા ગમન અમરીખનો વારથો, દશ અવતારને લીના. રણુ ૧
 સેનાને માટે તમે નાપીક થયા, કુણુ કરે તમવિના. રણુછોડ ૨
 બાહોર મુખીનો મુગટ લીધો, અવગુણુ ન જોયા એના. રણુ ૩
 કહે નરભેરામ શુર પરતાપે, આદે અનાથ નાથ દીના. રણુછોડ ૪

(૪૪)

પદ ૧૧ મું.

છોગાળા છોગાળા રણુછોડરાય છોગાળારે;
મુરતક મુગટને કાંને કુંડળ, આંખનેભાં આણીઆળાં. રણુ ૧
ગળે ગળગયા કિનરી સાંકળી. કિર મુક્તાકળ માળા. રણુ ૨
શાંખ ચક્ર ગદા પદ્મ ધરોછો, ભગત તાણા પ્રતીપાળા. રણુ ૩
કહે નરભેરામ ગુરુ પ્રતાપે, ઠાકાર ડાકારતાળા. રણુછોડ ૪

પદ ૧૨ મું.

વનમાળી વનમાળી. લીટુવ વર વનમાળારે;
અદાર ક્ષોણી તમે દળ વરનાળુ, ટીટાડી મેલી તમે મારી. વીં ૧
ચક્ર ધરયું તમે ભિખ્મની માટે. તેની પરતીયા વાળી. વીં ૨
રાસ રમ્યાને રંગ રમાડ્યા, તેડી તે ત્રિજગની નારી. વીં ૩
કહે નરભેરામ ગુરુ પ્રતાપે, સુખના સેમા વાળી. વીં ૪

પદ ૧૩ મું.

રાગ રણુમાં સારછેરે, સીતારાગ રણુમાં મારછે;
મુનશાદેહ પાંગાને રાગ તિલાચી, પિક તેનો અવનારછેરે સિં ૧
મુનશાદેહ પાંગાને રામરણુ ભુલ્યો. તેને કલ્યાણની વારછેરે સિં ૨
કુમંગ કુનારનો રાંગ કલ્યાણી, જગનો મોટો મારછેરે. મિતા ૩
લખ ચોરાણીના ફેરાં ફરતાં, મુનશાદેહ છેલો જવારછેરે. સિં ૪
કહે નરભેરામ ગુરુ પ્રતાપે, રાગ રણુમાં પારછેરે. સિતા ૫

તુળશીદાસ કવ્ય.

ભજન.

મેરે મન યસ ગયો સિતારાગ,
સિતારાગ સિતારાગ સિતારાગ, મેરે મન યસ ગયો સિતારાગ ૧
રતન સિંધાસન રધુવર બેઠે, ચગર ઢોળે હતુમાન. મેરે ૨
તુમમતગીશરજયોછ મોરે મનસે, તુમજીન નીકશી જબોછ મેરે પ્રાણુ. મે. ૩
સિતારામલક્ષ્મણુ ભરત શત્રુવન. શેશ સદચ્છ મુખ લેતહી નામ. મેં ૪
તુળશીદાસ ભજ દશરથ નંદન, ચોસઠ ઘડીને આહું જાંન. મેરે ૫

પદ ૨ જી.

હોલો હોલી કહેછેરે પ્રભુ મારી વારે મઠો;

ખચ્ચાં મારાં મારેરે, તજે આતી ભીલ ખડયો; ટેક.
 બાણુ તાણીને હોમો પારધી, ને ઉપર આવ્યો બાજ;
 પોતારમાંથી સરખ જો નીસરે, તો વણુશે મારાં કાજ;
 મરડના મામીરે, આંટી રાખી રખે રહો; હોલો હોલીં ૧
 કહેતાંમાંજ પરવરીયાને, સરખમાં નીરવાણ;
 પારધાને તો પગેરે ડરીયો, તતક્ષણ લીધા એના પ્રાણ;
 ત્યાંથી બાણુ છુટ્ટેરે, બાજ આવ્યો હુંડે પડ્યો; હોલો હોલીં ૨
 કહણ વેળામાં કામજ આવે જો, ભજન કરે તોં બે વનથ,
 એના સમરથ સ્વામિને સુકીને, કોના પુણુ પાય;
 યુનેવાર તારેરે, તુળશીદાસ ખરો; હોલો હોલીં ૩

પદ ૩ જી.

લાંચી સોડે સુતોરે, સુખની તોં સવ્યા કરી;
 કદાએ નવ બાલ્યોરે, સુખની તું દરીદરી; ટેક.
 આછેરે તારૂં ને આછેરે મારૂં, તેમાં બધાણું તારૂં ચિત;
 અલબેલીનો સંગન મુક્યો, તે વિના તું આધજો ભીંત;
 ઠરીને ઠેકાણુરે બેઠો નદી એક ધડી; લાંચી સોડે ૧
 શિર ઉપરતો કાળ ભમેછે, જેમ તેતર પર બાજ;
 કદીએ ખરા પાણુ, કહ્યું ન માને કરે મગતને કાજ;
 જે જેમ તે તેમજરે, સુકીને તારે જાવું મરી; લાંચીસોડે ૨
 હાંચી હાંચી મેઠીને બાગ ખગીસા, નવી નવી લાતના રંગ;
 તે ઘેર બેઠા કાગ કકળશે, કાઠએ નદી આવે તારી સંગ;
 તુળશી તો કહેછેરે, લખ ચોરાશી ફરો; લાંચી સોડે ૩

પદ ૪ થું.

સિતારામ હપાસી, આએ મોરે સિતારામ હપાસી;
 આલ તિલક તુળશીડી માળા, અવધ પુરકે બાસી; આએ ૧
 તિરથ વ્રત સમે કરી આએ, કોટી મંગા કોટી કાસી; આએ ૨
 ચરણ ધોઈ ચરણામત લીધો, શીતળ હો મર્છ છાતી; આએ ૩
 રૂઘુનાર હાંડ ચોરનકુ ભજાડી, સોનર જગપુર વાસી; આએ ૪
 તુળશીદાસ રઘુપરકે શરણે, મીટ મધ લક્ષ ચોરાશી; આએ ૫

પદ ૫ મું.

શરણુ તીયારે મેં આપો, કુટુંબ તજી શરણુ તીયારે મેં આપો;
છાંડી હરી લોકો કનક દેરે મંદીર, હરી ચરણે ચિત લાવો; કું ૧
જળ મોઝે રાવડીઓ લોકોડો, તળ મેરો માન બડાવો;
જન્મ મરણુકો બંધન છુટો, રાગ દરશન પાવો; કુટુંબ ૨
ઓ રઘુનાથ અનાયકે નાથા, તળ મોઝે કંઠ લગાવો;
તુળશીદાસ પ્રભુ તમારી કૃપાસે, રાજ વિભીક્ષણુ આપો. કુટુંબ ૩

પદ ૬ મું. રાગ ભૈરવ.

પ્રાત સમે રઘુપોર જમાવે, કૌશલ્યા મેં તારી;
ઉઠો લાલજી ભાર લયોહ, સુનીજન મન હેતકારી. ૧
અક્ષાદિક ઇંદ્રાદિક દેવતા, રૂપી સનકાદિક ચારી;
ખાંન જીમન વેદ ધુતી લગાવે, રઘુકુળ ચિસ્તારી. ૨
બંધોજન ગાંધીવ શુભ ગાવે, નાચે દેહ તાહારી;
સેન સહોત સજ દ્વારે હાટે, હોત કતોહળ બારી. ૩
ભારત શત્રુવંત ચમર છવ લોઝે, જનક સુતા લહે ઝારી;
નેપાખાંન લીધે કર લજમન, ભર ઇંચનકી ચારી. ૪
સુત પ્રીથે બચન ઉઠે રઘુનંદન, લોચન પલક ઉધારી;
ચિતવત અને કીધે મરાર, મુંદોત બાધે નરનારી. ૫
કરી અશનન દાંન નૃપ દોજે, લીલાવટ તિલક સમારી;
જેજેકાર કરત બન માધો, તંનમંનધન બલિદારી. ૬

પદ ૭ મું. ગગકાફી.

ભજજે તું સિરામ, અળ તારો દાવ અન્યો. ભજજે તું સિતારામ; દોહ ૦
તેરી કાયા કછુ કામ નહીં આવે, માતપિતા ધનધાન; અળતો ૧
ઓચીંતાકો તેરો કાળ આવેજો, અળ તેરો કોણુ જમાન; અળતો ૨
ભીષ્મચારધી અખમેળ ઉગાર્યો એસોઇ સમરથ નામ; અળતો ૩
તુળશીદાસ આશ રઘુવરકી, સળકો પુરણુ નામ; અળતો ૪

પદ ૮ મું. રાગ હુમરી.

નહીં યત જોગ સખી, દોનું ગાલક નહીં બંન જોગ;
એકે સ્વામ દુગ્ગ ગૌર રૂપે, નેનભરે ચિતોક. સાખી ૧

राम लछमन सिताजनकुं सधावे, हेमन नगर के लोक; सणी० २
 कुसुमी मातपिना केसे छरे, केसे छरे अवधके लोक; सणी० ३
 कंदमुग लछमन केई आवत, वांके वगावत लोग; सणी० ४
 तुगशीदास रघुनाथके यरणे, भावीरे आत्री भावीरे लभगई महावन
 विजोग; सणी० ५

५: ६ मुं. राग जिह्वाग.

लज्जनको परीमान, ऐसो हरी लज्जनको परिमान;
 लज्जनको परिमान ऐसो, जग तारे पाशाणु; ऐसो हरी. टेक० १
 सजन तारने जगत मंडग, सगत रवी शशा भाणु;
 दास ध्रुवके गोपियण पदवी, रागके दिवान; ऐसो हरी. २
 रावणुके दश पिश छेदे, कर अइ सारंगप्राणु;
 विमोक्षयुक्त बंदा दाना, लज्जन पोताको नान; ऐसो हरी. ४
 निगम ज्ञान साध पुरे सुनो संत सुजणु;
 दास तुलसी शरण आओ, राणीओ लागवान; ऐसो हरी० ५

सांझीयो;

तुगसी आ संसारमें बातआनके लोक;
 हीत्रीओ भीत्रीओ आत्रीओ नही नाव संजोग. १
 तुगशी मुनशाहेद धरी, न जग्या श्री षुगदीश;
 जनुगी नारविरतां कां काटयो नही शोश. २
 मर्जना गजयो तारे दुरमती, वांज नरही तोरी मात;
 लघर कथा कीरान नही, ताघर गेठा छतपात. ३
 सय सोनाका नगर जग्या, पारस मण्डीकी पोण;
 तुगसी हरिदी लकिन विना, जगडा करे धमरोण.
 दोर घटतां गनिष्य घटयो, लुटयो शींगने पुंछ,
 तुगशी हरीके लज्जन विना धिक दादी विक मुछ. ४
 धन लोगी धन्य गामने, जयादां संत पिराणे आछ;
 जगछवन पावन करे, हीत्री भीत्री हरी जस गाछ. ५
 तुलसी कहे मे पारणु, परज्या राम रतन;
 जग तप तिरथ काय मण्डी, तांदां हुं माने गन. ६

પારસ મણીકે સંગથી, કંચન બદ્ધ તરવાર;
 તુમશી ઉનમેં તિત રહે, ધાર ભાર આધાર. ૭
 સખ નદીયો ગંગા વહે, સખ પથ્થર સાક્ષીગરાગ;
 સખ વનરખનિ હે તુમશી, જનકે હરદે રાગ. ૮
 દયા ધરગકે મૂલ હે, પાપ મૂલ અભિમાન;
 તુમશી દયા ન છોડાએ, જગ લગ વટમે પ્રાંચુ. ૯
 પરધન પથ્થર જનશુએ, પરસ્ત્રી માત સમાન;
 એતે કરે દરિ નહિ મજે, તો તુમશીદાસ જમાન. ૧૦
 તુમશી તરીયા રંકડી, જાતની ન કહે કોય;
 હે હરીની કહે અપી, અંતે ફરેતી હોય. ૧૧
 ચિત્ર કોટકે વાટપર, બાઈ સંતનડી ભાડ;
 તુમશીદાસ અદન ધસ, નિત કરે રધુતાર. ૧૨

પદ ૧૦ મું. રાગ બિહારી.

જાનાની પત રાખ, પ્રભુ તારા જાનાની પત રાખ;
 જાનારે માટે જો દુઃખ દેશે તો, કોણ જપે તારો જાપ. પ્રભુ. ૧
 રોડિદાસનીરે તમે પાતરાં લીધાને, નવ જોઈ જતને ભાત;
 શાને માટે સનમુખ રહીને તમે, નાઈ કેડેસાયાહો નાય. પ્રભુ. ૨
 પ્રહલાદનારે પ્રતિ પાતળા પાળીને, સ્વાંભમાં પૂર્યો વાસ;
 તાતી કહા તમે શીતળ દીધો, સુધનવાને પાસ પ્રભુ. ૩
 પંચાળીનાં પટકુળ પૂર્યાને, રાખી સભામાં લાગ.
 સાયરમાંથી બુડનો રાખ્યો, રાંમ કહેતાં ગજરાજ. પ્રભુ. ૪
 ઊર દતાં તેનાં અમ્બન દીધાંને, આલ્યાં ગીરાંને હાથ;
 મેહેતાને મંડળિઃ મારવા આપ્યો ત્યારે કેદારે લાવ્યા ગધ્યરાત. પ્રભુ. ૫
 ભક્તોનાં તમે સંદેહ ભાગ્યાં ત્યારે, દ્રઢ આપ્યો વિશ્વાસ;
 તુમસિના રાગિને કહું કરજોડી જે, પૂરો અંતરની આશ. પ્રભુ. ૬

દેવાનંદનાં બનાવેલાં પદ.

પદ ૧ છું.

શંખજીઓ સર્વે, સતસંગ કરતાં લગવે;
 મોઘો દેહ મનુષ્યનો પામી, એજે જન્મ ગમાવેર. શં. ૧
 મોઘો કુળનું માન ધણેર, અહાર અતિશે ઉઘે;

(૪૬)

ધણી સંગાતે કરે ધડાકા, સરડ છીંકણી સુધેરે. શં ૨
 ગાંધુ જોનાં જુઓ મારે. આડી અવળી ચાલે;
 રજસ્વળાંતો દોપ ન જાણે, મનને ગમે તેમ મહાલેરે. શં ૩
 નડાવે ઘોવે નીતિ પાળે, પ્રભુ ભગ્નમાં પ્રીતિ;
 તેની નીધા કરવા લાગે, વાઘણ દેશન છતાંરે. શં ૪
 દારૂ પીવે માટી ખાવે, જીવ મરાવે જાણી;
 દેવાનંદ કહે જગના હુતો, તેને લેશે તાણીરે. શં ૫

ધશ્વરને ઓળખવા વિશે.

પદ ૨ જુ. રાગ કાફી.

આવો રૂડો અવગરરે, ઓળખવા એક દરી;
 મોઘું મનુષ્યા તનરે. તાવે તારે દરી દરી. ટેક.
 ધન જોળન તન રંગ પતંગી, વણસે વારંવાર;
 તે સાફ શું જતન કરે છે, સ્વપનું આ સંસાર.
 મેલી તેને મરવુંરે. ડરવું દિલ દોપ દરી. આવો રૂડો
 વાસ કરો નિત્ય વૈશ્વ જનમાં, મનમાં માનો વાત;
 દાસપણું દેવતાને દુલ્લભ, જેથી જનમ દુઃખ બપ;
 ભકિત કરો ભાવેરે, ધરમના ટેક ધરી. આવો રૂડો
 સામ્ય સ્વભાવ પરમ સુખ સંપત્તી, એ પામવાનો ઉપાય;
 પ્રગટ સ્વરૂપ ઓળખવા પ્રભૂને, દુલ્લભ દેહ મવાય;
 એવું તન આઘ્યુંરે, લેજો પ્રજરાજ વરી. આવો રૂડો
 માયાની મોટમ છે મિથ્યા, નથી ધડીનો નિરધાર;
 દેવાનંદ કહે ભજ દુઃખ ભાંગન, કડણા નીધી કરતાર;
 કંઠજુ વેળામાં રે, રહેશે તારાં કારજ સરી; આવો રૂડો

રણુઓડદાસ.

પદ ૧ જુ.

હુતો તને વાફરે, આતે તે શું કયુંરે;
 હરિ હીરો જોયો ને હોયો સંસાર;
 હૈયાના ધુટ્યારે, આંખે થયો આંધળોરે,

વિસારીને મેલ્યા દિનદયાળા. હુંતો તને૦ ૧
 મારા સાળા મુરખરે, બુદ્ધિ તારી ક્યાં બળીરે;
 માથે તો ભમતો ન દીઠો કાળ,
 ગપાટાને હાંકેરે, બધા ગામનારે;
 વિચારીના જોયુરે, સાર અસર. હુંતો તને૦ ૨
 મુનશા જનમ મેળવ્યો તેં ધુળમાંરે,
 હંસા ઉપર ધાડી હામ;
 જલ્પ્યો તને ત્યારેરે, આડો શેના આવીયારે;
 તારી માની કુખે ના દાધો ડામ. હુંતો તને૦ ૩
 સગાને સંજાંધોરે, બુઝાડવાને સૌ મળ્યાંરે,
 તરવાને ત્રીકમ નામ સંભાર,
 જોતો ન લાગેરે. ઝટપટ માનજેરે;
 હરે તુંતો ગાફીલ ન રહીશ યુમાર. હુંતો તને૦ ૪
 ડાહ્યાપણુ તો ડોહોળ્યુરે, સ્વારથ સાયમાંરે;
 પરમારથની ન જાણી પેર,
 રણુછોડ કહેછેરે, રાંડના તુને તજેરે,
 વહી ગયો ભજની દિન લેહેર. હુંતો તને૦

૫૬ ૨ જી. રાગ કાફી.

શરીર રૂપી અંગરખા વિષે.

અંગરખું એક તારું રે, બનાવ્યું બહુ બુદ્ધિ કરી;
 શિવનારો દરજી ડાહ્યો રે, કીધી છે મહા કારોગરી;
 કારોગરી માંહાં કેવીરે કીધી, તેનો કહેતાં નાવે પાર;
 બારિક કામ બહુ કીધું જીણું, તેના ઉપર તાણ્યો છે તાર,
 ટાંકો તો નજરે નવ આવે રે, દેખોને સર્વે સુરત ધરી; અં. ૧
 ભાત બનાવી દોરી વાળીરે નાંખી તેમાં, બખીયા મુક્યા છે બહુ;
 વાળ્યું વજે છે અકડ નથી તેમાં, તાણ્યા નથી એક તાર;
 સાઈ શીવ્યું સંગેરે, આંધ્યું છે અંગે ભરા ભરી; અંગરખું. ૨
 કમર પટો કોઠાને કુણી, પુએથી પાતી પ્રમાણ;

તેમાં ક્યોયડી કાંઈ નથી વળી, શિવનારે ચતુર સુખણુ;
 પ્રમાણુ કેવું કીધું રે, ખેસતું છે ખરાખરી; અંગરખુ. ૩
 અંગરખુ અહુ રંગી બનાવ્યું, પુરણુ પ્રેમ પ્રકાશ;
 ચોપ દેખાને દરજીની કેવી, શિવતાં ક્યાં ના માસ;
 દાસ રણકોડને રે, પહેરાવ્યું પ્રભુ ખરાખરી; અંગરખુ. ૪

કલ્યાણુદાસ.

ધોળ.

હરિ ભજવાતું ચોધડીયું તે, ફરી ફરી ક્યાં ગળશે રે;
 ચોપ કરીને ચેતા લેજો, ભવનાં તારણુ તરશે રે; હરિ. ૧
 મનુષ્યા દેહનો મટી જશે, ને પશુ પંખી અતરશે રે;
 જરણાગીમાં વાટ ઉડશે, કેઈખાણુ રડવડશે રે; દરી. ૨
 મુનશા દેહ પામીને જે કાઈ હરિ ભજે તે બળીઓરે;
 દુઃખ લાગે તો વહેલું લાગે, ઉધે ઉધું ચાલ્યુરે;
 માને ઉઠર શું બોલ્યો તો, શું બોલ્યો શું પાવ્યું રે. હરિ. ૩
 જોગન જનશે ને જરા આવશે, નેન નાસિકા ગળશે રે;
 સગાં સનેડી સુખનાં બેઠી, અંતે અગામાં રેહેશે રે. હરિ. ૪
 હરિ નામના હારી બેઠો, વીખીયામાં વીંટાયોરે;
 ધોળે દહાડે ધગ્ગ બધાવી, ચક્રામાં લુટાયોરે. હરિ. ૫
 આ અવસર તો રૂડો કલાવે, પાપ ન કરશે પ્રાણીરે;
 કલ્યાણુ કહે તે કહ્યું ન માને, પપરા ઉપર પાણીરે. હરિ. ૬

પદ ૨ જી

મનુષ્યા દેહ પામીને, જે કાંઈ હરિ ભજે તે બળીઓ રે;
 ખાગને રચલે આશરેને, કેમ સહેવાશે છડીઓ રે;
 હમણાંતે હરિ નથાં બોલતો, તારી કુટી ભાગશે નળીઓ રે; મુનશા.
 આપે બળને બળની સંગત, ચતુર પાણામાં ચળીઓ રે;
 અમરીત કાળના કાંઈ આરોગે, તારા કરગતો ફરીઓ રે; મુનશા.
 તજી કુશકા કમોદ જગતાં, માહા મેવાને મળીઓ રે;
 મન મગન થઈ મનમાં કુદ્યો શુ બેઠો છું મળીઓ રે મુનશા.
 નંદ નીરમણા મુકીને, માહા કચરામાં પડીઓ રે;
 ચોપકરીને ચેતા લેજો, તાર અમમીત કૂપો ઢાળીઓ રે મુનશા.
 મુનશા દેહને સતસંગત, તને ઘણા દિવસે મળીઓ રે;
 કલ્યાણુ કહે જેને હરિના ભજ્યા, તે પ્રાણી શું રંગીઓ રે; મુનશા.

ભક્તભોવન.

૫૬ ૧ હું.

જોવિંદ ગુણ ગાઘલ્યો મન ઘેલા. તમે થાઓને વેહેલા વેહેલા;
 હરિગુણ ગાઓને પ્રથમ પહેલા; જોવિંદ ગુણ ગાઈ લ્યો.
 કાયા પાણીનો પરપોટો, આંતે. એ ભરસો ખોટો;
 જુગમાં હરિ જશ છે મોટારે. જોવિંદ ગુણ ગાઘલ્યો.
 મન તું મારું મારું કરતો. સગા મળાંધી સાથે લડતો;
 હીંડે છે રંગ રડવડતો, જોવિંદ ગુણ ગાઈલ્યો.
 જીવ તારી માત પિતાને બ્રાત. તારો કાષ્ટ નહીં આવે સાથ.
 તારે જલું એંદલણં વાટરે, જોવિંદ ગુણ ગાઘલ્યો.
 જીવ તારે અવર તણી છે આશ, વેશ બહો ને ઘોડી રાત;
 ક્ષણમાં થઈ જશે પરભાતરે, જોવિંદ ગુણ ગાઘલ્યો.
 એવી વૈશ્વ જનની રીત, કરીલે સામળીઆણું પ્રીત;
 ભક્તભોવન કહે હરી ભજને, જીત જીત જીતરે, જોવિંદ ગુણ.

પ્રેમલદાસ.

૫૬ ૧ હું.

હરીભજતાં હજુ કોઈની લાજ, જતાં નથી જાણીરે;
 જેની સુરતી સામળીયા સાથવડે વેદ વાણીરે; હરિં ૧
 વહાલે ઉગાર્યો પ્રહલાદ, હીણાકસ ગાર્યોરે;
 વીલીક્ષણને આપ્યું રાજ, રાવણ સંહાર્યોરે; હરિં ૨
 વહાલે નરસીંહમહેતાને હાર, હાથે હાથ આપ્યોરે;
 ધ્રુવને આપ્યું અવિચળ રાજ, પોતાનો કરી સ્થાપ્યોરે; હરિં ૩
 વહાલે ગીરાંતે બાઈતું ઝેર, હળાહળ પાંધુરે;
 પંચાળીનાં પૂર્યા ચીર, પાંડવ કામ કીધુરે; હરિં ૪
 વહાલે અમરીષની ઝોળખાણે, અવતાર દશ લીધારે;
 વહાલે ગજની કીધી સહાય, ગરૂડપર હરીયારે; હરિં ૫
 આવો હરિ ભજવાનો સહાવો, ભજન કોઈ કરશેરે;
 કરજોડીને કહે પ્રેમલદાસ. ભજતાં દુઃખ હરશેરે; હરિં ૬

(૫૩)

નરસીંહ મહેતાનાં પદ.

પદ. ૧ લું.

જન્મ ધરી શુ કીધું. મુનશા જન્મ ધરી શું કીધું;
ક્યાંથી આજ્યો ને, ક્યાં તુરે જાઈશ; એકે કાંગ નવ સીધું;
અમરીતનો રસ ઢગનો મુકી, વિપ હળાદળ પીધું;
નરસંઘ્યાયા સ્વામિ પતિન પાવન, તેવું નાગ નવ દીધું; મુનપા.

પદ ૨ શું.

ઝાંઝરે ઝમકાં ને આંખડી બિધાડી; નરખાં વઢન સકુમલ સાંકીરે; ઝાંઝરે
જ્ઞાસન વાળીને બેઠા વનમાળી, મોટા મોટા જોગેશ્વરશું લાગી તાળી; ઝાં.
સોનાની ઝારીવાલેમારે કરગારે લીધી. ભરી સગામાં નાગર નરસંઘ્યાનેદીધ
મેં જ્ઞાણું તે વાલો મારો અદમચારી, સોળસસ્ત્ર ગોપીઓછે ધરની નારી; ઝાં.
નરસંઘ્યા કંઈછે મારી શાપિર થાશે. આવડી ગ્રંહાનો મારો દેહડી જાશે; ઝાં.

પદ ૩ શું.

જેણે ગોવિંદ સગા તમને વિસાર્યા, તમને વિસાર્યા તેનર ભવો ભવ હારયાં;
તમને વીસારી કવણુ ચુખ કીધું, અમરીત ઢોળી વખ હળાદળ પીધું, જેણે.
તમને વીસારી અવરગન મોદયું. કોડીને અલ્લે કંચન ખોયું; જેણે. ૨
તમને વીસારી અવર રંગ રાખ્યા, વાંઝ નરહી તેની જનુનીરે માતા; જેણે.
તમને વીસારી નિંદ્રા ભરી સૂતો, બાણે નરસંઘ્યા તે નર ભવો ભવ વચુતો જેણે.

પદ. ૪ થું.

જેણે સામળીયા ચરણુ રસ આપ્યો, તેનેરે સંસારનો કુચો કરીનાંખ્યો; ટેક.
જે જન કશ્ચચરણુના ભોગી, તે નર જાણો તમે સઘળા જોગી; જેણે. ૧
જે જન કશ્ચચરણુથીરે અળગા, તે જન થડ મૂકી ડાળેરે વળગ્યા; જેણે. ૨
જે નર કશ્ચચરણુથીરે નાહા, બાણે નરસંઘ્યા તે નર ભવમાં ગાહા; જેણે. ૩

પદ ૫ મું.

રાગકશ્ચા રાગકશ્ચા બોલોરે ખાવા; ટેક.
દલડાં માંધી દુર કરો, દુનિઆના દાવા;
પુરણુ પુન્યે પામ્યાહો. અવતાર આવા;
આવી હંતમ કુળ પ્રગટયા, લાહાવોરે લેવા;
સાલવા ચરણુ આપ્યા, તિરથ નાહાવા;

શૈવા કરવા કર આપ્યા સમરણી સાવા.
 નેત્ર આપ્યાં હરિ નિરખવા, મુખ પરસાદ ખાવા;
 જુગદ્દેશી જીભ આપી, હરિગુણ ગાવા,
 મુસ્તક આપ્યું માનવી, હરિગુણે નમવા
 કહે નરસયો કાન આપ્યા, હરિગુણુ સંભળવા.

ગાડી.

જાગ્યારી ઘેર આવે, વાલોજી મારો જાગ્યારી ઘેર આવે;
 હાથમાં લાકડીયાંને ખભે કાંગળીયાં, ગીટીમાં મોરલા યગ્નનંબં વાહાલો. ૧
 જુગ્મફર હાર મનોહર, મોર મુગટ શિર સોદિયે;
 સ્વામ તણી સુંદરતા જોઈ જોઈ. વ્રજ વિનતા મન મોહીએ; વાહાલો. ૨
 કુમ કુમ કરા છડા દેવરાવું, મોતીયે ચોક પુરાવું;
 નરસંઘ્યાયા સ્વામિ મંદીર પધારો, શેરીએ તે કુતરાં વેરાઉં વાહાલો. ૩

૫૬૭ મું.

સંતો અમેરે વહેવારીયા શ્રીરામ નામના; વહેવારી આવેરે અથા ગામ
 ગામના; સંતો. ૧
 અમારું વસાણું સાધુ સહકારે ભાવે, અઠારે વરણુ જેને હોરવાને
 આવે; સંતો. ૨
 અમારું વસાણું કાળ દુકાળે ન ખુટે, જેને ચોર ન લુટે જેને રા;
 જા ન દરે; સંતો. ૩
 રામ નામ ધન્ય મારે વાળે ને ગાળે, છપરકપર ભેળ લુગળો વાળે;
 સંતો. ૪

લાખ તણાં તો લેખા નહીં ને, પારવની છે પુંજ. હોરવું હોયતો
 હોરી લેજો કરતુરી છે મોલી. સંતો. ૫
 આવરો ને ખાતા વઘમાં લક્ષ્મીવરનું નામ, ચીટીમાં ચતુરુજ સ-
 ખીયા નરસંઘ્યાયું કામ; સંતો. ૬
 મંજળા ચરણ. ૪ થું.

ધૈર્યદાસી મુર્તિ, આજી સોમા વડ;
 લાડચી જસોદા ચી. ગાઈ ગાપા હો રામા; રામા રામા રામા. ૧
 કશ ગાતાં ગીતી, કશ ધ્યાતા ચીતી,

(૫૫)

કશ્મ રૂપે હેતી કશ્મ નામે હો રામા; રામા રામા. રામા. ૨
હરે રામા ગોડ તુમે નામ; ગોડ તુમે રૂપ;
એહી માગ્ન પ્રેમ; સર્વે કાળે હો રામા; રામા રામા રામા. ૩
હરે રામા ત્રીહુવાચે નામ; સાકર ચી પુરી,
પગ્ન તુકા ભણે મળે. પુર્યે પુન્યે હો રામા; રામા રામા રામા. ૪

મંગળા ચરણ ૫ મું.

સુંદરતી ધ્યાન, ઉમાછટ વળી, કેડે કટાવળી, કેડે નમ્યા હો રામા. હરે હે
નર્મ્યા હો રામા. રામા રામા રામા.
મકર કુંડલ, તલપતી સરવાંણી, કંઠે કૌરવુભ મણી, હીરા ઝળકે હો
રામા. રામા.
હરે રામા ગળે તુળસી હાર, કચ્છે પીતાંબર, હનડે નીરંતર, એચી
ધ્યાને હો રામા. રામા.
હરે રામા તુકા ભણે માણ, એચી સરવે સુખ, પાએન શ્રી સુખ,
આવડીને હો રામા. રામા.

મંગળા ચરણ ૬ હું.

રત્ન જડીત સીંગાસન, ત્યાં શોભે નારાયણ, શોભે નારાયણ;
હરીએ રામ રામા રામા, રામ રાય રઘુભાઈ રાય રઘુભાઈ;
વામ ભાગે સીતાબાઈ, જગત જનુનીમાં જે આઈ, જનુનીમાં જે
આઈ; હરીએ;
પદ્મ ભાગે લક્ષ્મણ, પુકે અંજની નંદન; અંજની હરિએ.
હારત શત્રુધનભાઈ, ચમર હાલત દોનું ભાઈ, હાલત દોનું ભાઈ. હરિએ.
નગ નીળ અંજુવંત, સુચીત અંગદ વીભોદાણ ભક્ત, અંગદ
વિભોદાણ ભક્ત. હરીએ.
તુકા ભણે નેતુકા દાસ, અંકીતર રામા પાઈ; અંકીતર રામા
પાઈ હરિએ,

પદ ૮ મું.

જય છે જવાની તારી જય છે જવાની; હરિના ભજન વિના જન-
મ છે જવાની. ૩
કાયા તારી કંચન જેસી, મોતી જેસા પાની;

(૫૬)

મુના કેડે યાળી મુકશે, હડી જશે ચાની, જય છે જવાની તારી. ૨
 બની રહેશે જવાનીને, પછી થાશે હાની;
 છાના માના જમ આવશે, લેછ જશે તાણી; જયછે જવાની તારી. ૩
 માયા તમે મુકી દોને, યાઓને જાની;
 નરસંઘ્યાનો સ્વામિ સાચો દુનિયા દિવાની; જય છે જવનઆ

૫૬૯ મું.

નારાયણનું સ્મરણ કરતાં. વારે તેને તજ્યો;
 મનહા વાચા ઝગણા કરીને, રૂડા લક્ષ્મીવરને લાજ્યો; નારાયણ. ૧
 કુળ તજ્યો કુળ ખર્ચે તજ્યો, તજ્યો માતને તાત;
 જ્ઞાત ભગની સર્વ તજ્યો, જેમ તજે કાંચળી સાપરે; નારાયણ. ૨
 પ્રથમ પિતા પ્રદહાદે તજ્યા, ન તજ્યું હરિનું નામ;
 ભરેત શત્રુવન તજ જનેતા, નવ તજ્યા શ્રી રાગરે; નારાયણ. ૩
 રૂપી પાની રાવરને કાજે, તજેલા ભરથાર;
 તે માટે કાંઈ કુદું ન પડીયું, પાંખ્યા પદારથ ચારરે; નારાયણ. ૪
 પ્રજાવિનતા વીઠ્ઠલને કાજે, સરવ તજને વન સાહ્યાં;
 ભણે નરસંઘ્યા વંદાવનમાં, શ્રી કૃષ્ણ સંગાથે માહાદ્યારે; નારાયણ. ૫

રામદાસ સ્વામિનાં બનાવેલાં ૫૬.

૫૬ ૧ છું.

પદ્મ પદ્મ રામ રામ લાજ્યે, હારે સીતારામ રામ ભજ્યે, પદ્મ પદ્મ. ૧
 પદ્મની પતંગમા અગ્રણ આયુષ્યે, મનની કલપના તજરે; પદ્મપદ્મ. ૨
 ભજન નિરંતર અંતરમાંથી એવા મહાગંતરતું સજ્યે; પદ્મપદ્મ. ૩
 લેહ વિચારે તે તું શું હારે, મુરખ સમજ સમજરે; પદ્મપદ્મ. ૪
 રામદાસના સ્વામિને ભજતાં, કોઈ લાજ સખ તજરે; પદ્મપદ્મ. ૫

૫૬ ૨ છું.

સીતારામ રામ રામા, હરી હરી રામ રામ રામા; ટેક.
 સિતાપતી રઘુનાથ વિશંભર, લક્ષ્મીવર ધનશામા; હરિં હરિ. ૧
 કંસ વિદારણ ત્રીભોવન તારણ, રાવણ રણસંઘ્રામા; હરિ હરિ. ૨
 કુળજ તારીને અહલ્યા ઝોધારી, ગોપીજન વીશરામા; હરિ હરિ. ૩
 રામદાસના સ્વામિને ભજતાં, પામે વૈકુંઠ ધામા; હરિ હરિ. ૪

(૫૭)

રૂઢનાથદાસ.

પદ ૧ છું.

હરિ હરિ જોડ જોડ સુખમાં, હારે રાગ સુખમાં સુખમાં;
સુખમાં હરિ હરિ જોડ જોડ સુખમાં ટેક,
હરિ નામ તારે કામ આવશે, અંત સમાના દુઃખમાં; હરિ હરિ૦૧
હરિ ગુણ ગાઓ કે અન્ન કાઈને આણે. સાધુ સંતના મુખમાં; હરિ૦૩
હરિના ભજન વિના જેનર જનમ્યા, વાઢ પડ્યો તેની કુખમાં; હરિ૦૪
રૂઢનાથ ભગવંત ભજન વિના. ધુળ પડો તેના મુખમાં; હરિ હરિ૦૫

દવારકાદાસ.

પદ ૧ છું.

આઠ પહોર દિવસ ને રૂઢની, જોવિંદ જોવિંદ ગાઇએ;
છાપાં તિલક લુગશીના માળા. સંત ગુરુ સંજે રહીએ; આઠ પહોર૦૧
જે કોઈ જોડે વેળુજ કડાં. તેનો સધળાં સદીએ;
કઠણુ વેળામાં કામ નહીં આવે, જનની ચોટ ન રહીએ;
કથા ભાગવત ગિતા સાંભળો સત રાગાગમ રહીએ;
કહે છે દવારકો માની લેવંને લખીને રાખજો હઈએ; આઠ પહોર૦૩

શ્રીભટ.

પદ ૧ છું.

અપનો જન પદહાદ ઉગાર્યો.
જલ હુંસે રાખ્યો, અગન હુંસે રાખ્યો; રાખીયો ગીરી વરસે ધાર્યો;
અપના૦૨
સ્થંભ ફોડ પ્રગટે શ્રી આ નર હરિ, હોરણા કરચપકો ઉદર વિદાર્યો. અ૦૩
કમળા બાકે નીકટ ન આવે, એસો રૂપ હરિક બહુ ન ધાર્યો; અપનો૦૪
પો મન કુ રાજ તિલક દીધો, હસ્ત કમળ મુસ્તક પર ધાર્યો; અ૦૫
શ્રી બાટ કહે પ્રભુ દીધો રે અભે પદ, બડેત નામ દૈતન કુળ તાર્યો; અ૦૬

બાપુ ભગત.

પદ ૧ છું. રાગ કાફી.

ખાણીનો ખેડ ખનાવ્યોરે, એની તો કહીએ અઝકલ ધણી;

સફથી રાગ ન્યારે રે; શોભાતો એના નામ તણી; ૧૬.
 ખરુંએ પાણીને જોડુંએ પાણી, પાણી અફીણને ખાંડ;
 એ પાણીથી થયાં નરનારી, ને એ પાણીથી બ્રહ્માંડ;
 પાણીનું બન્યું મોતિ રે, પાણીની બની હિરાકણી; પાણીનો ૦૧
 પાણીની અમૂલ્ય કાયા બનાવી, હાડ. ચાંબ લોહી માંસ;
 પાણીનાંરે પશુ પંખી બનાવ્યાં, પદાડ પથ્થર ને ઘાસ;
 પાણીના હાથી ઘોડારે. પાણીની શાસન પામરી બની; પાણીનો ૦૨
 પાણીનારે પંચરંગ બનાવ્યા. અઢાર જ્ઞાતના અંના;
 સૌથી ન્યારે મારો સાંછ બીરાજે. તેને દેખી યથોક્તું ડંક;
 સંગ કીધો તેનો રે, સત્તાતો આતમાની ઘણું; પાણીનો ૦૩
 અક્ષરતીને અક્ષર બ્રહ્મ નિપાવ્યા, ને અક્ષરથી નર નાર;
 એકારથી ત્રણ ગુણ નિપાવ્યાં, એ અઠ્ઠાવિશ નિરધાર;
 એગણુત્રીશમાં મહા વિજ્યું રે, ત્રીસમાં જાણુ ગાય લણી; પાણીનો ૦૪

૩૫ સજના બનાવેલાં પદ.

૫૬ ૧ હું.

જીવ પાપીરે જીવ પાપી. કુડી કલ્પના હજી ન તેં કાપીરે; જીવ પાપી,
 હારે દોષ બુદ્ધિએ દેખે પરાધ દારા, હારે તારી આંખોમાં ઘાસને અંગારારે;
 જીવ પાપી ૦૧
 હારે તારા હેણી વાતે કાન છે હડીલા, હારે માગે અણીદાર ખેરના ખીસારે;
 જીવ પાપી ૦૨
 હારે હુંડ લવરી તને ગોળ જેવી લાગે, હારે તારી જીભડી જરૂર ડા
 મ માગે રે; જીવ પાપી ૦૩
 હારે તુંતો નાહાલ થયો મેળવીને નાણું, હારે તારું જોખી બને તેઠકા-
 જીવ પાપી ૦૪
 હારે તારૂં ચિત કરે ભાતભાત આજા, હારે કશું નહીં સરે કમના
 કાળા રે; જીવ પાપી ૦૫
 હારે દેહયે હુંપ્રદની નીત્ય બળે હોળી, હારે બધી ઉમર તેં રાખમાં
 રોળી રે; જીવ પાપી ૦૬

હારે તારાં મન જૂત જોણી પેરે ભટકે, હારે રૂપીરાયના સંત જોઈ જઈ
કે રે; જીવ પાપીં ૭

૫૯. ૨ જી.

પછી નાટી મળે આવો જોગ રે, અવસર આવ્યો છે;
રૂઢે પાતે છે વાસના રોગ રે, અવસર આવ્યો છે;
ભણે રાગ્યો તું ભરત ખંડ રે, અવસર આવ્યો છે;
હર ગઘ નય જગમો દંડ રે, અવસર આવ્યો છે;
કડી નહ મળ્યો ભણી આંત રે, અવસર આવ્યો છે;
યાને દેવ અધુની દાસ રે, અવસર આવ્યો છે,
નાથ નાનખના દાધા નેણુ રે, અવસર આવ્યો છે;
બત્રી લેત તું સંતના વેળુ રે, અવસર આવ્યો છે.
વળી જીવ આપી છે તને નાથ રે, અવસર આવ્યો છે;
શોની કાઠને સંતના માથ રે, અવસર આવ્યો છે;
છત્રી દેહું ગઘ જન સંત રે, અવસર આવ્યો છે;
કેડ આધીન ભજ ભગવાનને, અવસર આવ્યો છે;
વેદ શાસ્ત્ર પુરે છે સાખ રે, અવસર આવ્યો છે;
રૂપી રાજ કહે રામ રૂઢે રાખ્ય રે, અવસર આવ્યો છે.

૫૯. ૩ જી.

લોભ લાગ્યો રે લોભ લાગ્યો, તારે હાથે કરીને માર માર્યો રે; લોભ ૧
હારે દશ મળ્યા તો પચીસ લેવા દોડે, હારે જીવન કરી કરી દમડા જોડે રે;
લોભ ૨
હારે પચીસ મળ્યા તો કરે છે આધી વાતો, હારે તારા દિલમાં દળ-
ર કરો ઘાતો રે. લોભ ૨
હારે ભોગ જોગ જીવનને જો ભાજે, હારે પછી લાખ તણી લાલચો
ઉઠાવે રે; લોભ ૨
હારે કરોડ પતી થયા આદરે ઉધાગા, હારે મોટા શહુકાર આવે ઉ-
ઠી સામારે; લોભ ૩
હારે અર્જુન તણી કરે પછી આશા, હારે જ્ઞાન વિના તે જાણને
નિ. ૧. ૧. ૧; લોભ; ૪

(૬૦)

હાંરે રૂશી રાજ કહે ભોભ રાગ મોટા, હાંરે ચૈદ લોકનું રાજ તોયે
તોટો રે; ભોભ૦ ૬

પદ ૪ થું.

તારા મનમાં જાણે કે મરતું નથો જો,
જેમ પીંચાના પાનને ખરવું નથી જો; તારા મનમાં. ૧
જે દેકાણે ઓરાદી મગગ ઘટડી જો,
તે દેકાણે બધાશે તારી દારી જો; તારા મનમાં. ૨
જે દેકાણે વાજન તારા વાગીયા જો,
તે દેકાણે લેવાશે તારાં છાછ્યા જો; તારા મનમાં. ૩
તારે ખારી નિના કેમ આવશે જો.
ચુરો ભાગીને ખુજે એને વાજશે જો; તારા મનમાં. ૪
જે દેકાણે લખાતો કંકાતરો જો,
તે દેકાણે લખાશે કાંચોતરી જો. તારા મનમાં. ૫

નાનો ભક્ત.

પદ ૧ હું.

મોટા મોટાને ગાર્યા, મનવેનો મોટા મોટાને ગાર્યા; દેક.
મોહની રૂપ ધર્યું શ્રી હરીજો, ત્યારે શીવ કામાનુર ધાયા;
પારવતીની સંહ્યા ન માની. એનો મોહન તારી માયા. મનવે. ૧
એકલસંગી વનમાં રહેતા, તે કહેવાતા બહુ ડાહ્યા;
રખું હતું તે સર્વે જોયું, જેમ જોળના પાણીએ નાહ્યા. મનવે. ૨
શમરો રૂપીએ મહા તપ ડીધું ને, કષ્ટ કશો બહુ કાયા;
ગાછમાં ફેરે સંગ જોડેને, કન્યા પત્યાસને ચાહ્યા. મનવે. ૩
આવા મોટાને મનવેરે ગાર્યા. તે સંભાળજો સહુ ભાયા;
આપણુ પામરની કોણુ ગણતી છે, દાસ નાને હરિના ચરણુ સાહ્યા. ૪

કમળા દેવી.

પદ. ૧ હું. રાગગાડી.

ખોત ભણેરે ભાઈ, અવસર ખોત ભણેરે ભાઈ;
મુનશાદેહ દેવતાકુ દુરલભ, સોઈ દેહ હુંને પાઈ; અવસર. ૧

તછ પાખંડ આબુંદા પડખંચ, છોડદે મન ખડાઈ; અવસર, ૨
સંત સંગત કરી ભગ્ને ભગવંત, કુશળ રહો સુખદાઈ; અવસર. ૩
માત તાત સ્વાચકા લોભી, ગાયાકુ જર અંધાઈ; અવસર. ૪
જળ ભગી જરા રોગ નહીં તેરે, ત્યાં સુધી લે ગુરગ ભગાઈ. અ. ૫
કહેત પોકારી એત નર અંધા, આતે નવું ખંગ ગાઈ. અવસર. ૬
કહેત કમલાદેવી કાચકો કુખો, બનસંતા બેર ન પાઈ. અવસર.

ધોળ,

અમતો શ્રી વીરુનાથ ઉપાસી, ટેક.

શેવું શ્રી વજ્રભ નંદન, ક્યા કરં જઈ કાશી; અમતો શ્રી.
ઈનકું છોડ જોરનકુ ધાવે, સો કદીએ અસુરાશી; અમતો શ્રી.
ચીત સ્વામીગીરીધરણુ શ્રી વીરુ, બાની નિગમ પરકાશી; અમતો શ્રી.

હરીદાસ.

સત ગુર સાદાય કરે એક વારે, મારો છે મુરખનો અવતારે;
પથ્થર કરતાં કહણુ હેયું છે મારે, તેમાં હરિનામ ન બેઢે તગારે.
મારાતો મનની વાતો છે વાંકીરે, સતગુરુએ પથ્થર નાંખ્યા છે ટાંકીરે;
ટાંકીને મારગ મુકતા કીધારે, સતગુરુએ મંત્ર અતોપમ દીધારે;
આતમ જ્ઞાન વિના ધર સુત્રે, સમપણુ શોધીને ઠહાડને જુનુરે,
જીવ તુંતો જગીને જોને વિચારીરે, મુવા પછી મુકત તે ક્યાં થકી માગીરે;
એવી છે દાસ હરીની વાણીરે, તેને તમે રાખજો રહીયામાં જાણીરે.

કૃષ્ણારામ માહારાજની બનાવેલી રામાયણ.

દેવ કરેલી સ્તુતિ.

શ્રી રઘુનાથ તણા જસ ગાઇએ, ચિંતન ચરણુ કમળનું ચાહીએ;
કીરતન કરીને કરતાર્ય થઇએ, શ્રી રઘુનાથ તણા જસ ગાઇએ. ટેક ૧
અસુર ભાર અવનીતળ વાધ્યો, બળવંત ધરમ સનાથને બાધ્યો;
સંતનો બ્યારે જોગ ન સાધ્યો, શ્રી રઘુનાથ તણા જસ ગાઇએ. ૨
બોમી ગયાં બ્યારે બ્રહ્માની પાસે, સુરવી રૂપે ભરાતાંરે સાસે;

અહીં બ્રહ્માંડ હવે શી ગતી થાશે, શ્રી રઘુનાથ તણા જસ ગાઇએ. ૩
 વહે વિરંચી ધીરજ ધરીએ, ખીર સમુદર અમે સંચરીએ;
 કમળા કંચને વિનતી કરીએ, શ્રી રઘુનાથ તણા જસ ગાઇએ. ૪
 એમ કહી સુર સઘળા મળીયા, પયો નીધી તણી તીરે પળીયા;
 સમસ્તુતિએ શેવા સામળીયા, શ્રી રઘુનાથ તણા જસ ગાઇએ. ૫
 ધાંત વીરંચી સમજ્યા વાણી, દેવાને જે જણવી જાણી;
 કેસવજી બોલ્યા જે કલ્યાણી, શ્રી રઘુનાથ તણા જસ ગાઇએ. ૬
 પુરવે તમારી હું પીડા જાણું, જુગત અધરમે જે અડળાણું;
 તે અસુરોનો હું અંતજ આણું, શ્રી રઘુનાથ તણા જસ ગાઇએ. ૭
 ત્રીપુરાંરીએ લેઇ કષ્ટ તમારું, વર આપતી વેળા રાખ્યું છે તારું;
 માટે માનવ થઇ હું રાવણુ મારું, શ્રી રઘુનાથ તણા જસ ગાઇએ. ૮
 સુર અવતાર ધરો વાંદરમાં, પાસે રહેજો મુને તે અવસરમાં;
 હું પ્રગટીશ દશરથના ધરમાં, શ્રી રઘુનાથ તણા જસ ગાઇએ. ૯
 માહાલક્ષ્મીને જનક ઘેર જોડીશ, તે વરવા ત્રંગક ધનુષ તોડીશ;
 મહાગદ દરશુરામનું ગોરીશ, શ્રી રઘુનાથ તણા જસ ગાઇએ. ૧૦
 યજ્ઞ ધાતી રાક્ષસને મારીશ, પદરજ પરસે અહલ્યા તારીશ;
 તાત તણી આજ્ઞા શીર ધારીશ, શ્રી રઘુનાથ તણા જસ ગાઇએ. ૧૧
 સિતા લક્ષ્મણુ શેવન રહીશું, નાસીકા સુરપંખાની અહીશું;
 ખળ દુખાણુ ત્રીસુલાલીને લેઈશું, શ્રી રઘુનાથ તણા જસ ગાઇએ. ૧૨
 માલીક માઇક મરઘને મારીશ, દારા હરી રાવણુને ધારીશ;
 સિતાની શોધ લેવાને સધાવીશ, શ્રી રઘુનાથ તણા જસ ગાઇએ. ૧૩
 જટાયુને મારો કરી ચાપીશ, કચંધ રાક્ષસના કર કાપીશ;
 શવરીના બદી જમી વર આપીશ, શ્રી રઘુનાથ તણા જસ ગાઇએ. ૧૪
 હરખે અવતરો હશે જે દીવથી, સખે કરીશ હું તે સુગ્રિવથી;
 વાળી વીતળને હું મારીશ જીવથી, શ્રી રઘુનાથ તણા જસ ગાઇએ. ૧૫
 વાયુ પુત્રને મુદ્રિકા આપીશ, તે દ્વાશ લંકાને જાળીશ;
 માંદરને ઘટ ચક્રતા ધાલીશ, શ્રી રઘુનાથ તણા જસ ગાઇએ. ૧૬
 જ્યાં જ્યાં ધરણી તજે પગ ધારીશ, ત્યાં ત્યાં તિરથ કરી જન તારીશ;
 વિશ્નુ બંકિતનો મારગ વધારીશ, શ્રી રઘુનાથ તણા જસ ગાઇએ. ૧૭

સેન સહિત જશું સિંધુ ત્રઠં, શરણે વિભીક્ષણુને લેધશું તરત;
 કપી કર શેતુતુરજવીશું ચટપટ, શ્રી રઘુનાથ તણા જસ ગાધએ. ૧૯
 ઇંદ્રજીત સુપીશ લક્ષ્મણુને, હું હણીશ ઘટ કરણુ રાવણુને;
 લંકાપતી થાપીશ વિભીક્ષણુને, શ્રી રઘુનાથ તણા જસ ગાધએ. ૧૯
 જનકી આગનીયો લેધશું સંગે, ગંધર્થી શેતુને કરશું ભંગે;
 આવી અન્નેધ્યા વધારીશું રંગે, શ્રી રઘુનાથ તણા જસ ગાધએ. ૨૦
 ભર્યાદિકનો શોક સગાવીશ, ગુરજન સૈને શિશ નગાવીશ;
 રાજ રૂડુ કરી પ્રજા રમાડીશ, શ્રી રઘુનાથ તણા જસ ગાધએ. ૨૧
 કરમ ભક્તિ જ્ઞાનાદિક બતાવીશ, અધરમ મારગ સકળનો હઠાવીશ;
 ત્રેહતામાં કરતા જુગ વરતાવીશ, શ્રી રઘુનાથ તણા જસ ગાધએ. ૨૨
 પ્રાણીને તારવા કીરતી પ્રકાશીસ, અવધપુરી જન રવજે વાસીશ;
 સંધામ જઈ મારૂં રૂપવીકાશીશ, શ્રી રઘુનાથ તણા જસ ગાધએ. ૨૩
 એવાં વચન સુણી દેવજ હરણ્યા, પુષ્પ તણી વરસાવી છે વરશ્યા;
 દેવ અવતર્યા આગતા સરખા, શ્રી રઘુનાથ તણા જસ ગાધએ. ૨૪
 ચૈત્ર શુક્લ નૌમી મધ્યાને, રામચંદ્ર પ્રગટયા નિજ નામે;
 શુભ પ્રગટયા તે ગવાયા ગાંને, શ્રી રઘુનાથ તણા જસ ગાધએ. ૨૫
 કૃષ્ણારામ કહે કશ્મને ગાતાં, ચિંતન વાધે નીત ચઢીઆતાં;
 ચરણાદિક નાસે મધમાતાં, શ્રી રઘુનાથ તણા જસ ગાધએ. ૨૬

કેશીરામની બનાવેલી રામાયણ.

કીર્તીઓ શ્રી રઘુનાથનો કરીએ, જે યદ્રી સેજે ભવંદી તરીએ;
 વેદ શાસ્ત્ર જેને નીતવખાણે ઓળખાય જે અનુભવ ઓળખાણે; કી. ૧
 જસ જેના વાલમીકીજીએ ગાયા, વિશ્વવીશે ભરપુર ભરાયા;
 જેને દશરથ ધર તણું ધારી; અવતરતાં ભ્રમ હયા ઉતારી; કીર્તી. ૨
 ભંરત શત્રુઘન લક્ષ્મણ સાથે, ભોમીને ભાર ઉતારવા હાથે;
 જેને રઘુકુળ સરવે વિકાશું, પૃથ્વીમાં પુત્રનું નામ પ્રકાશું. કી. ૩
 જેને સુર વાનર અવતાર્યા, રાવણાદીકના બે નવ લાળ્યા;
 જેને કાગ જીસડીને રમતા, માયા દેખાડી ભોંખોડીઓ ભમતા. કી. ૪
 જેનું રૂપ રંગીલું બોધ, સૌ નરનારી રહ્યાં મન મોહી;

જેને બાળ ચરીત્ર રમાડી, પુરણ પ્રિતી સૌને પમાડી. કી.૫
 જેને માતા કૌશલ્યા જમાડે, જોઈતી વસ્તુ હાથે જમાડે;
 આલીંગન કરી અંકમાં ઝેહેતી, ભવતારીક અને બામણાં લેતી કી.૬
 અમર રહીને અમર એમ ખોલે, કોતું નહી પુન્ય કૌશલ્યાને તોલે;
 વિધા વસીષ્ઠ થકી બહુ બાણીયા, જકત ગુરુ એને ગુરુ કરી ગણીયા;
 કર પચી આપ સાહુત ને ધરોયાં, અક્ષર ઈસુદીએ સહુસર ભરીયા; કીર્તી. ૪
 કૌસલી સંગે જઈ બે બ્રાતા ગારા નીશાયર મદના માતા;
 શરાપથી સુંદરી થઈતી શલ્યા, ચરણ રજે એકરી અહલ્યા; કીર્તી. ૯
 માન મહીપ માત્રોતું મોડયું, તરત જનક ઘેર ત્રંગક તોડયું;
 જનકીએ મનમાં જે ધરોયા, વળતા તે વસુદા સુનાને વરોયા. કીર્તી ૧૦
 બાધવરામતું ધનુષ ધરીને, સતીએ તે સુરતા લીધી હરીને;
 વન ગયા તાત વચન શીઘ કરવા, ભોમીના બાર અસુરને હણવા કીર્તી ૧૧
 ત્યાંથી ભરથાદિક મળવાને આવ્યા, તાત તણા સમાગાર સુણાવ્યા;
 અશ્વિન કરી પછી પીંડજ આપ્યા, દસરથના ભવ બેને કાપ્યા. કીર્તી. ૧૨
 સીતા સહિત લક્ષ્મણ લેઈ સંગે, રડતા તે રૂપિને રમાડ્યા રંગે;
 ભાર જેવારે રૂપીના વનમાં, પરણ કુટી બાંધી નીજ જનમાં. કીર્તી. ૧૩
 કેકેમાતે એકાંતમાં તેડી, કરણમાં જ્ઞાન રસાયણ રેડી;
 કૌશલ્યાને સોમીત્રા એ બેનાં, સીક્ષાથી શોક નિવારા તેના. કીર્તી. ૧૪
 ભરત શત્રુઘ્નને સમજાવ્યા, ભાશા બધે ભાવીને બજાવ્યા;
 પાદુકા આપીને પાછા વાળ્યા, ભરથાદિક નિજ નગ્રે આવ્યા. કીર્તી. ૧૫
 ત્યાંથી પોતે પંચવટીએ પધાર્યા, મારગે કાંઈ રાક્ષસને માર્યા;
 જોતમી ગંગાને ત્રહે વશીયા, રાઘવ ભગત રંગના રશીયા. કીર્તી. ૧૬
 ત્યાં એક રાવણ ભગનીરે આવી, સુંદરી થઈને છગવા આવી;
 રાણવ લોચન નરને બાણી, બોલીને મુજને કરે પટરાણી. કીર્તી. ૧૭
 રાવણે વૈર ઉપજાવને કાળે, અનુજનને સાંન કરી ગદાહારે;
 લક્ષ્મણે કરણ નાશિકા કાપ્યાં, સુરપંખાને સંકટ વ્યાપ્યાં. કીર્તી. ૧૮
 જઈ કહ્યું ત્રીશુળા ખળદુખળને, તે હણવા આવ્યા લક્ષ્મણને;
 જોઈ અયુત રાક્ષસની સાથે, હરણ એ તેમને હણીયા હાથે. કીર્તી. ૧૯
 જળતી સુરપંખા ભરી સાસે, રડતી તે ગદા રાવણની પાસે;

જોને રઘુવર વનમાં આવ્યા, સુંદરી સંગે સિતાને લાવ્યા. કીર્તી. ૨૦
 તે તુજ કાન્ને ગઈતી હું લેવા, રઘુવર નર બેને દુઃખ દેવા;
 જનકીને નગરે મેં જોયાં, એટલામાં કર્ણ નાશીકા ખોયા. કીર્તી. ૨૧
 જો હૃદ મરે તો ઉદ્ધમ કરને. સિતા સોહાગણિને વ્રં હરને;
 તારી રાણી મે સધળી રે જાણી, તે આગળ સૌ આણે પાણી;
 શું બેઠો વંદળ શું વેશે, ગાનગે રાજ તાર રાજવ લેશે. કીર્તી. ૨૨
 એ સુણી રાવણુ માછક મામો, માછક મરગ કરી મોકલ્યો સામો. કીર્તી.
 એવી વાત રાજવજીએ જાણી, અનળમાં શુષ્ક કર્યા નિજ રાણી.
 છાયાં જનકી કરતવીમાં કરીયાં, તેનાં તે લોચન મરગ જોઈ ઠરી-
 યા. કીર્તી. ૨૪

કહે રાજવને તે આણી આપો, મરગને મારી સમીપે થાપો;
 એની કંચન સરખીરે કાયા, તે જોઈ મુજને ઉપજી ગાયા. કીર્તી. ૨૫
 રાગ કહે મરગ નહીં એ રાક્ષસ, ભાઈક ઉપર ના ધરીએ રસ;
 જનકી કહે કર્ણુ માઈ ન ચાલે, કોને કહું જે મરગ આણી આપે. કીર્તી ૨૬
 મારાં માત પિતા રહ્યાં દુરી, સસરે તો ભટકાવારે ભુરી;
 કોણુ જનમનીરે અમારી કરણી, આ તમારા રામની સંગે હું પર-
 જી. કીર્તી. ૨૭

જનકીનાં એવાં વચનને જાણી, રામે અનુજને સુંધ્યાં રાણી;
 જાણુ ધારી મરગ પાછળ ધાયા, માહા માઈકને શું કરે માયા. કીર્તી. ૨૮
 મરતાં માછક મધવ ગાળ્યો, લક્ષ્મણુવીર ધરીને ધાળ્યો;
 એ સ્વર સુણીને સિતા સરજી, દોડાને શું બેઠાછો દિયરજી. કીર્તી. ૨૯
 ભય લાગ્યો ભય કાતવ બ્રાતા, લક્ષ્મણુ કહે સીતા ધરે શાતા;
 મારા ભાઈને બે નહી કોનો, શબ્દ એ મરધ ગાયાનો મોહનો. કીર્તી. ૩૦
 લક્ષ્મણુ જે શીક્ષા કહી સવળી, તે સુણી જનકી સમજ્યાં અવળી;
 સાસકે ભરથે પડાડા તગને, રામે રણજીડી હરવા અગને. કીર્તી. ૩૧
 જો હું જીવતી કોઈ કર ના આવું, પતિના પેહેલાં પ્રાણ પડાવું;
 એવાં એવાં વચન સુણી લક્ષ્મણુ, રાસાઈ નીચુ જોઈ ગયા રણ. કીર્તી ૩૨
 એટલામાં રાવણુ વેશ ધરીને. આવીને જનકી લીધાં હરીને;
 હાહા રામ કહી એમ રડતાં, રાવણુ અક્ષેપી ઉછળી પડતાં, કીર્તી. ૩૩

ત્યાં થકી જટાયુ પક્ષી આવ્યો, પાંખોને પ્રહારે રાવણને હરાવ્યો;
 રૂઢે રીસ રાવણને વ્યાપી પંખીની પાંખો ખડકે કાપી; કીર્તી. ૩૪
 ખીડીત પંખી ધરણીને ઢળીઓ, જનકી લઇને રાવણુ વળીઓ;
 જનકીએ નીચું જોઇ ઝાંખી, વાનરો મધે વીટીઓ નાંખી; કીર્તી ૩૫
 રશી મુખ પરવત વાનર બેઠા, વાળીના ડરથી ના ઉતરે હેઠા;
 રાવણુ લંકામાં સીતા પેસાર્યાં, અશોક યાગની મધે બેસાડ્યાં કીર્તી ૩૬
 રાધવે માઇકને માર્યો રણુ, વાટે વળ્યા ત્યાં મળીયા લક્ષ્મણુ;
 કોહો સૌ મીત્રીતમે શું જાણી, કેમ મુકી આવ્યા મમરાંણી કીર્તી. ૩૭
 કહે લક્ષ્મણુ શું કરીએ રાધવ જનકી ને વચને લાવ્યો દવ;
 કહે રાધવ ધટ કરીએ ધાડું, અળખા ગાય વચન વહે આડું; કીર્તી. ૩૮
 વિનતા ના વાયક સામું નવ જોઇએ, આપણો જશ આપણના વગોવીએ
 જો કોઇ રાક્ષસ હરીને જશે, તેતો આપડી લાજ લોંપાએ; કીર્તી. ૩૯
 નાસી એ નર માત્રોને બેડી, તેને વન લાવાધું તેડી,
 એમ કહી બે જણુ વાટે વળીયા, પરણુ કુટીએ દીકા કાગ કકળતા; કીર્તી ૪૦
 રાધવે રાણી દીકાં જરે, આંખો બરાઈ આંસુની ધારે
 હસી તે હાસીતા કરતા, નરનાઅકનરવટ આગરતા; કીર્તી. ૪૧
 જોઈ સચળા ચળના વાસી, અળખા અદાઈે થયા તે ઉદારી;
 વિરવ વીકાશું જોને બોધે, તે સરવે વીધને સીતાને શાધે; કીર્તી. ૪૨
 જ્યાં આવ્યા જટાયુ લડયડીઓ, રાગ ઉચરતો નજરે પડીઓ;
 સાંચી સીતાની શોધજનમલીઆ, પંખીના પ્રાણુ તણું તણ પડીયા; કી. ૪૩
 તેને આપ તણી ગતી આપી, જનમ મરણુની વીપત્તિ કાપી;
 જોના નામ વડે હોય મુકિત, દરશન થયાં તેમાં સી અયુકિત કીર્તી. ૪૪
 ત્યાંથી રઘુવર આવળ આવ્યા, કળળ રાક્ષસે ગાયમાં ઘાલ્યા;
 તેતો એક એક કર કાપી, નીજસંગતીથીની મુકિત આપી કીર્તી. ૪૫
 વળતા શવરીના આશ્રમમાં પોકયા, જનને કરણાની દ્રષ્ટીએ જોતા;
 પ્રેમની જદ્રીફળને પ્રાસી શવરીને કીધી વૈકુંઠ વાશી કીર્તી. ૪૬
 રશી મુખ પરવત પાસે પધાર્યા, ઉપર બેઠા કપી તે ધાર્યા;
 મુર્ખત પાસે ચાર પ્રધાન, નળનીલ હનુમંત જાંબુવાન કીર્તી. ૪૭
 હનુમંત બહુ પછ જોવા આવ્યા, ભક્ત વચ્ચળ જાંણી મન લાખ્યા;

આક્ષે બેસારીને ત્યાં આજ્યા, જુગદીસવ તે કપીએ જાણ્યા કીર્તી. ૪૮
 સગે કરી સુગ્રીવને સુધાર્યો, વાળી વીતળ વાંદરને માર્યો;
 સુત વાળી તણો શરણે આવ્યો, અંશદને એજીએ રાજ કરાવ્યો કી. ૪૯
 સુગ્રીવને એકેએ રાજ કરાવી, કપીની સેના બેગી કરાવી;
 એદશ સીતાની શોધ તળાસે, અષ્ટ વાંદર આવ્યા અંબુની પાસે કી. ૫૦
 સોધન લાધે તે ધુળે છાતી, ત્યાં એક ગર્ધન આવ્યો સંપાતી;
 તેને જટાયુની સુણી વાતો, ખંડુનું જ્ઞાન કરી જળ નાહાતો કી. ૫૧
 કપીએ રાગની કીર્તી સુણાવી, પાંખો ફરી સંપાતીને આવી;
 તેને સીતાને દેખાડ્યાં લંકાં, કપીધર સીંધુ જોયું ગતા શંખા કીર્તી. ૫૨
 એટલે હનુમંત કપી ઉછળીયા, જ્ઞાન કી માતાને જાગમાં મળીયા;
 કપી જોઈ સીતાને સંખા વ્યાપી, હનુમંતે રાગની મુદ્રીકા આપી. કી. ૫૩
 મુદ્રીકા આપી પ્રાંતી કીધી, સીશ ધરી ઉર સાથે લીધી;
 કપી કહે ભુજે હાડ કડકડીયાં, ગા કહે વેણીન મોહન પડીયાં કી. ૫૪
 એટલી આજ્ઞા માથકે પામ્યા, વ્રક્ષ સમુગાં નાખ્યાં ઉથાપી;
 વળતાં પટકીયાં પૃથ્વી સાથે, ત્યાંથી વેણી જમ્યા ફળ હાથે કીર્તી. ૫૫
 જાણુ થયું રાવણને જ્યારે, ફેટલાક જોદ્ધા મોકલ્યા વારે;
 રામનું નામ દેઈ કપી ગાજે, પુત્ર પ્રધાનને સેના કરી પ્રાજે કી. ૫૬
 વળતું છદ્મીએ અસ્ત્ર સાધું, નાગ પાસેથી કપી ગ્રહ બાંધ્યું;
 કપીનું મરણ કારણુ તે શું છે, તણુ લક્ષ વસ્ત્ર વીંટી લીધાં પુછે કીર્તી. ૫૭
 ઘેર ઘેર બાંધી ફેરવીયા કપીને, સળગાવ્યાં વસ્ત્ર ગયાં તે તપીને;
 તે વેળા ઉછળ્યા હનુમંત વાંદર, લંકામાં લાહ લગાડી ધરધર કીર્તી ૫૮
 હનુમંત કહે છે લંકા પતીને, રામને પાગ પડી સોપ સતીને;
 નહીંતર રાજ તારું રોળાશે, પ્રાણુ સદીત કુળનોક્ષે ધારે કીર્તી ૫૯
 આ હું આવ્યાની એવાની, પાછળ આવે છે જનકી જનની;
 જોગ કહી મણી જ્ઞાનકીથી લીધો, સાગર જોળાવ્યા જોછાજો દીધો
 કીર્તી. ૬૦

આવી અણથી એકલા કીધા, રામને મળવા વાટે વળીયા;
 એમને રાવની જાગજ લૂંટી, ખાધાં ખુશીથી જાણુ ફળ ચુંટી કીર્તી ૬૧
 વળતાં અષ્ટ વાંદર ગરગડીયા, રામને મણી સુંખી પાએ પડીયા;

કપી કહે લંકામાં સીતા દેખ્યાં, રક્ષના બેથી પીડીત પેખ્યાં કી. ૬૨
 તે દુઃખ દાવાનળ જોઈ પાસે, લંકામાં લાજ કરી મે દાસે;
 કચું જે વેહેત્રા મળો તો જીવું, નહીતર વીળ પડશે મારે પીવુંકી. ૬૩
 તે કહી હનુમંતથી ગઈ શંખા, સેન ચક્ષાવ્યું દેઈને ડંકા;
 કેટલીક જાતીના કીસ પુછાળા, ઉડતા ઉપરા ઉપરી ઉછાળાકી. ૬૪
 કેટલાક રક્ષને મરકટ માહાધે, અગર ઉડતા આગલ આસે;
 પદમ અરાઠં સુપન જ્યાં મળીયા, સેનાની ભારે સેશ સસળીયાકી ૬૫
 તે સર્વે સીંદુ કીનારે આવ્યા, લંકેશના ચોકીદાર ઉઠાવ્યા;
 કોંઈ કટારસી તપીયાં સીંધું, આવી નમ્યા જ્યાં નાથનાં ખીંદુ કીર્તી. ૬૬
 જીવને ધસ જણાવા હેતુ, સાંગાંએ સીંધુ સીંશે રચો શેતુ;
 લંકાં પતીને ખચરજ આવી, રાવણે વીલીક્ષણને પુછ્યું બોલાવીકી. ૬૭
 કોહોજી બ્રાતા હવે શું કરવું, આપે સલાહ આપો તે આદરવું;
 વળતા વીલીક્ષણ બોલ્યા વાળી. એ આવ્યા એ સારંગપ્રાણીકી. ૬૮
 એમની આજ્ઞા આજળી ન જાય. જેનો સંકલ્પ તે તેમ થાય;
 જેણે સૃષ્ટીથી લેકારો, જેના યુગ્મ ગાય શીવ ત્રાપુરાની કીર્તી. ૬૯
 જેને સેતુ ખીંદુ રામેચર, થાપ્યા તે હરીને વાહાલા હાર;
 એમની જનકાજનને આપે, ભુજળધંધાંધીને મળવા આલોકી. ૭૦
 કરી અનીગના બક્ષીસ કરશે. હજો રાંગ ભુજ મુસ્તક ધરશે;
 નહીતર સર્વેનો કાળજી ખુટયો. કાળના કરથી કોણ જાય છુટયોકી. ૭૧
 એવી સરસ સુગ્રી શીખામણુ. કોપ કરી પછે બોલ્યા રાવણુ;
 રંકશુલ્લેખણુવે રીપુની સક્તા જનકેઠ એમ કહી મારી લતા કીર્તી. ૭૨
 વીલીક્ષણુ રાવણુને જોઈ રહ્યા, ચાર પ્રવાન સગીપે ઉઠ્યા;
 તે ગયા અશ નુ શરણુની પાસે. ચરણુ શરણુ થયા દૃઢ વિસ્વાસેકી. ૭૩
 આવો લંકેશરક્ષે આવ્યા, રાવણે આદર દેઈને બોલાવ્યા;
 શરણુ આવે તેને અગે બદીએ, તેનું અનુષ્ઠન થાય ન કદીએ કી. ૭૪
 જે જનજે મારા વિસ્વાસી, તેની કાળ કરે નહી હાંસી;
 અવગણુ તે યુગ્મને અમે યરીએ, પરણુ પાળ એવાં વીરુદ્ધ વધએકી. ૭૫
 એમ કહી રાવણે સેન ચક્ષાવ્યું, વાનરે લંકા નગર હલાવ્યું;
 તે જોઈ સપ્રામે આવ્યા રાવણુ, રક્ષરામને જુદે ઉદારણુ કીર્તી. ૭૬

અગનીત સેન રાવણનું માર્યું, રાધવે રાક્ષસ કુળ સંહાર્યું;
 બાઈ ભત્રીજા બાણેજ જગાઈ, તે સર્વે મુક્તિનીલાલા કગારી કી. ૭૭
 કુંભ કરણુ રાવણુ ઈંદ્રજીત, જેહતા સુરા સુરેથી અધીન;
 તે ઈંદ્રજીતને લક્ષ્મણે રાખ્યો, કુંભ કરણુ રામે રગદોળ્યોકી. ૭૮
 રાવણુને પણ હણીઓ રામે, દેવ અદેવ હતા જેને નામે;
 દેવ વિગાંનથી પુષ્પને વરણે, જેને રામ કહી મનહરણે કી. ૭૯
 વીભીક્ષણુને સર્વે સુખી રીદી, સીતાને શ્રી રાધવજીએ લીધી;
 સત્રજી કરવાને અગનીમાં ધાડ્યાં, અગનીએ અસત્ર હતાં તે આ-
 પ્યાં કીર્તી. ૮૦

જાનકી સંગે શોભા જોડી, મધ્યેથી સેતુને નાખે તોડી;
 તે સતી સીતાને સંગે લેઈ, પુષ્પક ચડીયાં દુદામા દેઈ કીર્તી. ૮૧
 સરવે સુપતને લીધા સંગે, રાધવ આવ્યા અજોદ્ધા રંગે;
 ભરથ શત્રુઘ્નને ત્યાં મનાવ્યા, બુઢા થયાતા તે ધરથી બનાવ્યાકી. ૮૨
 નીસાદ મીત્રને લાણુજ આપી, રૈયત સર્વેને પ્રીતી વ્યાપી;
 મતાને નમીયા ઉતરી હેઠા, ગુરૂ આજ્ઞાથી ગાદીએ બેઠા કી. ૮૩
 જગન કર્યા અષ્ટ મેઘાદી આપે, નીશ-પાપીના લેપાઆ પાપે;
 ધર્મની લીકે સકળ વરતાવી ઉતારો ભાર અવનીએ આવી કી. ૮૪
 શીક્ષા કહી રામે સભા સજને, પુષ્પક પોચાડ્યું સીધનકને;
 લોકોને તારવા જસને વધાર્યા, પરમ સહીત નીજવામે પધાર્યાકી. ૮૫
 લવકુશ દવારા વંશજ રાખ્યો, વાલમીકજીએ જેનો જસ ભાંખ્યો;
 વેદ વચન વ્યાસે જેને ગાયા, એમનું ચરીત્ર સુંલે ખસે ગાયાકી. ૮૬
 પતીત પાપન જેની પ્રતીતી, જેના નામે મીંટે ભવ લીતી;
 જે જન રામ રસાયણ ચાખે, તેને તે કાણુ પછી રોકી રાખેકી. ૮૭
 કીંકરની પ્રભુ તપ જીવે કરણી, કાંઈ કરતારા વીવેગા અરણી;
 ગઈ બ્રહ્મણુના જે પ્રભુ પાળત, દુઃખ દાણીદ્ર તણાં નીર દાવત કી.
 આનંદ રૂપી અભેતા દાયક, કોટી બ્રહ્માડના નાયક; ૮૮
 આજ કાંઠાં વડી આળસ આણી, શેવકાને એ સરંગપ્રાણીકી.
 જે અપટીત ધટનાના કરતા, તો કાં આજ હીંડો એ સરતા;
 પ્રભુ હું કાંઈ દીનથી પોકારું, આળક બાણી ઉધાડોને ખારી કી. ૮૯

(૭૦)

મુજને તો ભાવી નજરે પાડો, દાસને દીવી એ પ્રતીતી દેખાડો;
મને તો આશ્રે એક તુમારો, અળળ લહાને મુજને ઉગારો. કી૦ ૬૧
શુ' જોશે સાધનના જળને, કીંકર જાણી ઉઘાડો કળને;
આવરણનાં અંતર પદ્ય જોશે, કશ્મર કૃષ્ણારામ શુ' જોશે, કીર્તી, ૬૨
સંવત અરાઉમે ચૈવેનર, ફાગણ સુદી નાંગી સશીવાસણ;
રામ ચરીત્ર સંક્ષેપે લખાણું, કશ્મારપણુ દુ'કો થઇ તાણું. કી૦ ૬૩

કશ્મારમનાં પદ.

પદ ૧ છંદ.

ગોવિંદના ગુણ ગાના તેથી મંગળ થાશે,
પાપ તાપ સર્વે જાશે તેથી મંગળ થાશે; ટેક.
અમાગીઆતો તું તજને આશરો,
સંત સંગતમાં તું જાને તેથી મંગળ થાશે; ગોવીંદ૦ ૧
દેવાદીક તારે પાએ લાગશે,
ગુણ તારા સૌ ગાશે; તેથી મંગળ થાશે. ગોવીંદ૦ ૨
દાસના દળદર દૂર કરવાને,
રામ રમાને મોકલશે; તેથી મંગળ થાશે. ગોવીંદ૦ ૩
સંકટ તારાં હરવા શ્રી વીરૂપ,
એતો ચક્ર ધરી પ્રભુ ધાશે; તેથી મંગળ થાશે. ગોવીંદ૦ ૪
પુરશોતમને તું તો કરને તારા પ્રીય,
તેને તે શરણે તું જાને; તેથી મંગળ થાશે. ગોવીંદ૦ ૫
કૃષ્ણારામ કહે છે કશ્મને ભજતાં,
તારું જન્મ મરણ જીતાશે; તેથી મંગળ થાશે. ગોવીંદ૦ ૬

હાકોરજીને પોરાઢવાનું.

પદ ૨ જુ.

પોઢો પોઢોરે સારંગપ્રાણી, તેરી આખીઆમે નીંદ્રા બરાણીરે; પોઢો;
હારે એમ કહે કૌશલ્યા ગાઇ, તુજે નીંદ્રા જગાસા આધરે; પોઢો. ૧

હારે પ્રભુ અંગસે આળસ મોડો, કમરસે પટકા છોડોરે; પોઢો, ૨
 હારે પ્રભુ ધનુષ બાયા તમે મેલો. હારે સજાપર સાલ વોઢોરે; પોઢો. ૩
 હારે સીતા સતવંતી નારી, હારે એને સુંદીર સેજ સુધારીરે; પોઢો. ૪
 હારે લક્ષ્મણજીને આગના કીજે, હારે પીછે પાંઉ પલંગપર દીજેરે; પોઢો. ૫
 હારે કૃષ્ણરામ કહે કર જોડો, હારે પ્રભુની અખંડ રહીઓ જોડોરે. પો. ૬

૫૬ ૩ ભું.

કરણા નિધાન કરણા કરો, મન માન્યા માધવ.
 હરજી હર હાકતની હરે ધરો, મન માન્યા માધવ.
 ગોવિંદ વિના કાંઈ ગમતું નથી, મન માન્યા માધવ.
 કેશવજી શું કહું કથી, મન માન્યા માધવ.
 સ્વપ્ના સમાન આ સંસારરે, મન માન્યા માધવ.
 પ્રીછો પણુ ના આવે તેનો પારરે, મન માન્યા માધવ.
 મન મન યાજી મન તેનું કારણરે, મન માન્યા માધવ.
 વશ નથી થાતું જેમ વારરે, મન માન્યા માધવ.
 પીડાના પંચમાં પાછુ પડે. મન માન્યા માધવ.
 મીથ્યા મનોરથમાં મળે, મન માન્યા માધવ.
 જ્ઞાનની લાક્ષી ના ગમેરે, મન માન્યા માધવ.
 દામા દારા રૂપી દોરરે, મન માન્યા માધવ.
 જકડાયુ તે શું કરશે જીરરે, મન માન્યા માધવ.
 ઉગરવાનો નથી આરોરે, મન માન્યા માધવ.
 કૃષ્ણજી કૃષ્ણરામને ઉગારોરે, મન માન્યા માધવ.

રામ કૃષ્ણ

૫૬ ૧ ભું. રાગ વેળાવર.

આળસ તજને અભાગીયા, ગોવિંદ ગુણુ ગાતાં;
 રામે આપ્યા છે રોટલા, રૂડા લાગે છે ખાતાં; આળસ. ૧
 સાઈં સાઈં કહી શાકને બલા સગડકા ભરીયા;
 હડિલા હેડે ડામ દેડે, તને હરિ કેમ વીગરીયા; આળસ. ૨
 અન્ન વસ્તરની આશથી, ધાયો ફરે છે અંત્યા;

લંખરે ચોરાશીમાં ભટકવું, તેની છે કાંઈ ચિત્તા; આળસ
 કશ્ન ભગ્ન વિના કુતર, થઈ લખ લખ ફરશો;
 કકડો કાઢ નાંખે નહિં માર ખાઈ ખાઈને મરશો; આળસ. ૪
 માઠો દેહ મંબરનો, કેઈ પેરેરે ધરશો;
 છેડ છેડ કદી સૌ હાંકશે, મિયાંક કરી મરશો; આળસ. ૫
 છુટશે ઘેર જોડા તમે, ગરબ ગુગુ નાંખી,
 જે જેમ તે તેમ તાણશે, બણાની બીક રાખી; આળસ. ૬
 આગ રોચા કર સંતનો, હરિ હૈડામાં આળી;
 નહિ તો પાડ મધ પંચમાં, ભરશો કેમ પાણી; આળસ. ૭
 માટે હરિ નાચો રીઝવો, કર્મ કુડારે છૂટો;
 કોડારે ચડીને વાસવા, પગ શાને રે કુટો; આળસ. ૮
 દીનું કરો શ્રી કશ્નું, મૂંડી બોલુ રે વાળી;
 બકબક થઈને બોકડા, ખાશો ખરસાળી; આળસ. ૯
 ગરજીને માઓ ગોવિંદને, ઘણા કાઢીને ઘાટાં;
 તો હટ નહિ આવતરો, ખાવાને રે કાટાં; આળસ. ૧૦
 માનિતો માનવ દેહ વિશે, હરિના મારગ ચાલો;
 હસ્તિ થઈને મસ્ત્રાઓ, માથે નહિ ધૂળ ઘાલો; આળસ. ૧૧
 કૃષ્ણ નિમાર્યા તે કાંડશું, બહુ આવતાર ધરશો;
 વાંદર થઈ વરણગીયા, કાળે મૂળ રે ફરશો; આળસ. ૧૨
 હરિ ગુગુ માતાં તુલને, ટાઢ વાય શરીરે;
 બગાતા થઈ કેમ બેસશો, તમે જળની તીરે; આળસ. ૧૩
 ગુણુક્તા માઓ ગોવિંદના, શું લાગે છો લોભે;
 ધુડ થઈને ધુધશો, તમે ધરને રે મોભે; આળસ. ૧૪
 કૃષ્ણ કથા રસ અનુભવો, કાને છો તમે શરવા;
 કાળ તોળ વણીયર તણા, દેહ છુટોને વરવા; આળસ. ૧૫
 પામી ઉત્તમ દેહને, હરિ ચિત્તથી ન મૂકો;
 નિત્યે ધરધર માગશો, તમે લૂખો ને સૂકો; આળસ. ૧૬
 રીંછ રોઝને વાગની, છે નરતી રે કાયા;
 તે છૂટવા છળીએ જાણુ, તમે મૂંડીને માય આળસ. ૧૭

એતિ શકો તો એતન્ને, શું કહિએરે આઝું.
હરિ વિના જીવતું દુખડું, કહેતાં હુંતો લાગું. આળસ૦ ૧૮
માનવ દેહ મોઘો જડયો, કાંઈ સાધન સજીયે;
રામકૃષ્ણ સરવે તજી, ભગવાનને ભજીએ. આળસ૦ ૧૯

૫૬ ૨ જી. રાગ મેવાડો.

દીવેલતો ખુટ્યુંરે કુશકા ખાંડતારે, પ્રાણીયા તેં કીધું એવુંરે કામ;
આદર કરતારે આયુષ્ય વહી ગયુંરે, સુખમાંતો સમયો નહિ શ્રીરામ. દી. ૧
મનખ્ય જનમરે મહા-મણી જડયો, ભગવાને સત્ય શ્રી સારંગપાણ;
બહોરતને વહોરીરે કાચ કર્યોરનીરે, કહાવે વળી સહમાં ચતુર સુભાણ. દી. ૨
જ્યાં લગી વેહેતોરે ગાતર ગાંઠડીરે, ત્યાં લગી સહુકા કરતું હેત;
દોહલી વેળાનોરે સંગી એક રામછેરે; ચિત્રમાં એતી શકાયતો એત દી. ૩
હંચીને કોટેરે ભાઈ શું દોડતોરે, આગળતો આવે છે મહા આણ;
રામકૃષ્ણ પ્રભુરે સાચા સેવજોરે, તે પ્રભુ રાખશે તુમને શણ. દી.

૫૬ ૩ જી.

સામાન સંભાળરે સંગી તારા ચાલિયારે. જે વળી આવતા તારેસાથ;
હાંદિયો સધળીરે શીયળ વીયળ થઈરે, લાકડીનો ઝાત્રી છે વળી હાય. સાં. ૧
ભિરને કાજેરે પરને આંગણેરે, ભિભો વળી સાંજે ને પરલાત;
ધંધો ને કરતારે ઘોળાં આવીયાંરે, નવ લહી કાળ કેરી જે ધાત. સામાન. ૨
આ ભવમાં આવીરે ભલપણ શું કર્યુંરે. ભારે મારી જનેતા નવભાસ;
રામ નામલેતારે રસના આળશીરે, કીધી તેંતો વિપીયા કેરી આશ. સાં. ૩
ખુદિ જળ સાથેરે બંધનમાં પડયોરે, જઈ ભીડી ખાવળીયાશું પાથ;
રામકૃષ્ણ પ્રભુરે સાચા સેવજોરે, વાલો મારો નરક નિવારણ નાથ. સા. ૪

૫૬ ૪ થું.

રામ તણા શુંજી ગાઓ પંખી પ્રાણીરે, તારી દુલ્લભ મુનપાદેહ એવું ભાણીરે;
મધની માખી જેમ મધમાં વાહીરે, તેમ માયાનો બંધા એલો જીવજીવું કાંઈરે.
ખાળપણના દિન રમતાં ખોયારે, કાંઈ માત પિતાને લાડ મનેડે મોહારે;
જેબનીયામાં રહીને ભોગમાં ખીલોરે, તેં વિસાર્યા શ્રીરામ વીખીયામાં ઝીલ્યો.
ત્રીસ થયાં ચાલીસ તણી ઝડ લાગીરે, કાંઈ સાધન કરવા મુઠ મતનવજગીરે;
પચાસે પડીયા દંત સાઠ યુધ નાહીરે, સોતેર ન સુણે કાન કર ગ્રહી લાહીરે;
દેવે હાથ ધસે શું થાય અવસર ભુલ્યોરે, કાંઈ સાજન બાંધી પાર આશા મૂકીરે.

પછે ગળે નાશીકા નેણુ દેહી તારી કુન્જેરે, બાઈ રાત દિવસ ન જણામ
 કાંઈએ ન સુજેરે;
 હરિથી વાહાલા હેમ વસ્તર વાધારે, તારા લાખેણા શા દન લેખેનલાગ્યારે;
 માટે પેટ વરામાં પુન્ય કાંઈક કરજેરે, તમે સાધુ તણુ સંગ જખ
 હરિ રસ પીજેરે;
 માટે જે જે ખોલો રામ મુખ જપો માળારે, હરિ હુળતાં સાદાશે કર
 શ્રી ગોપાળારે;
 અલ્યા જેમ જેમ કરવી પ્રિત તેમ તેમ જળવુંરે, નદી નાવનો સં
 જોગ ફરી નથી મળવુંરે;
 હેલળ પેદળ હેમ જૂએ ઘેર હાથીરે, તારા રંગી ગયા જ્યારે દંસ કોષ
 નથી સાથીરે.
 કુટુંબ સહિત પરીવાર કોઈ નહીં તારેરે, કોષ આજને કોઈ કાલ
 ખીલવટ સારેરે;
 ગોપાળા બુદ્ધિ આપો સંકટ કાપોરે, મહેતા રામકૃષ્ણ જનરંકભક્તિઆપોરે.

મુકુંદ.

રાગ કાફી. પદ ૧

કપોતની કહેછેરે, કંથ માઈ કલું કરો;
 સીંચાણુનો બે છેરે, પારધીએ બાણુ લાચો. ટેક.
 અહીંથી ઉડી જઈ અળગાં રહીએ, આ દેશ તણુ પરદેશ;
 મરમ વચન પીસુ મારેરે માનો, લાજ નહીં લવ લેશ;
 પ્રમાદને મેલોરે, રાંક વેણુ રૂદે ધરો. કપોતનીં ૧
 કપોત કંથ કહે કામર કામની, હોનાર છે તે હશે;
 રાત્રુતું સાલ તે સેજમાં ટળશે, કર્યું કર્તાનું થશે;
 હરદે હરી રાખોરે, મુખે કૃષ્ણ કૃષ્ણ ઉચરો; કપોતનીં ૨
 અહિ ઉશ્ચો પારધીને પાયે, ડચો બાણુ તે વાર;
 સીંચાણુનું છેદાયું શીર, કૃષ્ણ કરણી કરતાર;
 લાવે મુણુ બાખોરે, બવજળ તરો તરો; કપોતનીં ૩

તન તરવર પ્રાણ પંખીડો, પ્રવૃતિ નિવૃતિ બે નાર;
અહંકાર અહિને જરા પારધી, કોષ સીંચાણો નિધાર;
સુકુંદ મનમાંથીરે, પ્રભુ નવ રાખો પરો. કપોતની ૦ ૪

સુંદરદાસ ઉપદેશ વિષે.

હંસાલછંદ.

રામહરિરામહરિબોલસુવા; તોસહી ચતુરસ્વર્ગન પરવિન અતિ. પરેજનિ;
પિંજરેમોહકુઆ; પાયઉત્તમ જનમલાયલે ચપલ મન; ગાય ગોવિંદ ગુણ.
જીત જીવા; આપહી આપ અજ્ઞાન નલનિ બાંધ્યો, વિના પ્રભુ વિમુખકૈવાર
સુવા; દાસ સુંદર કહે પર્મપદતો લહે, રામ હરિ રામ હરિ બોલ સુવા.
હકતું હકતું બોલ તોતા, નફેસ સૈતાંનકો આપની કેદકર ક્યાદુનિમેશિયા
ખાય મોતા; હે ગુનગાર લીયુનાહી કરતહે, આયગા માર તળદિરત રોતા;
જિનં તુજે ખાકસે, અજળ પેદા કીયા. તું ઉસે કયો ફરામોસ હોતા; દાસ
સુંદરકહે શરમ તળહી રહે, હકતું હકતું બોલ તોતા.

કવિત.

કરત પ્રપંચ, ધન પંચનીકે વસપયો, પરદારા રતલેન, આનત પુરાઈકો;
પરધન હરે, પરજીવકી કરત ધાત, મદમાંસ ખાધ, લવ લેશ ન ભલાઇકો;
હોયમો હિસાબ, તખમુખ તેં ન આવે જાળ, સુંદર કહત, લેખો લેત
રાઈ રાઇકો; છદાંતો કીયે વિલાસ, જમકીન તોહી ત્રાસ; ઉદાંતો નહીં
હે કછુ, રાજ પોષાં ખાઇકો; દુનિયાંકો દોડતાહે, આરતકો લોડ-
તાહે, ઔઝદકો મોડતાહે, ખડોઇ સરાઇકો મુરગાંકો મોસતાહે, ખક-
રીકો રોંસતાહે, ગરીબાંકો મોસતાહે, બેમહેર ગાઇકો; જૂલમકો કરતાહે,
ધનીસોં નડરતાહે, દો જંગકો ભરતાહે, ખજાના ખલાઇકો; હોયગા
હિસાબ તખ, આવેગા ન જાળ કછુ, સુંદર કરત ગુનેગારહે ખૂદાઇકો;

કુમીલા છંદ.

હક જોગ ધરો તન-જાત ભિયા, હરિનામ વિનામુખ ધૂર પર;

સાઠ સોગ કરો છિન ગાત કીયા, અરિ ચામ વિના ભુખ પૂરી જરેં;
ભટ ભોગ પરાધન ધાત કીયા, અરિ કાંચ કિના સુખ ગુરી મરેં;
મઠે રોગ કરો ધન ધાત હિયાપર, રામ તિના દુખ દૂર કરેં.
ધરિ ધ્યાન રહે રહે પતિ જ્યોષ્ઠ સુખી રન લોહ બજેં તખ લાજપરેં;
શુર માન ગહે અતિહોષ્ઠ સુખી, મન મોહ તજેં સખકાજ સરેં;
ધરી ધ્યાન રહે પતિ ખોઈ સુખી, રન લોહ બજેં તખ લાજ પ રેં;
સુરતાન નહેં હત હોઈ રખી તન છોહ સજેં અખ આજ મરેં;
પુરયાંન લહેં મત ધોષ દુઃખી, જન બોહર જેં જખરાજ કરેં,

કવિત.

કાહેંકો ફિરત નર, ભટકત ઠોર ઠોર; ડાગુલ કી દોર, દેવી દેવ સખ જાનીયે;
ભોગ જગ જપ તપ, તીર્થ વ્રતાદિકની, તિનહુંકો ફલ સોઉ, મિથ્યાષ
ખખાનીયે; સકત ઉપાય તજી, એક રામ ભજી; યાહી ઉપદેશ સુખી,
હદયેમાંહી આનીયે; તાહિં તેં સમુઝિ કરી, સુંદર વિશ્વાસ ધરી;
ઝોર કોહ કહેં, કછુ તાકી નહી ગાનીયે.

સવૈયા.

સંત સદા ઉપદેશ બતાવત, કેસ સમે શિર સ્વેત ભયે હેં;
તું મમતા અજહુ નહીં છાંડત, મોતહુ આપ સંદેશ દયે હેં;
આજકે કાલ ચલે ઉઠ મૂરખ, તેરે તો દેખત કેતે ગયે હેં;
સુંદર ક્યાં નહિ રામ સંભારત, યા જગમેં કહો કોન રહે હેં.

સવૈયા.

હાડકો પિંજર ચામ મઠયો સખ, માંહી ભયો મળ મૂત્ર વિકારા;
ચુકર લાલ પરેં મુઃખ તેં પુની, વ્યાધી વહેં સખ ઝોરહુ દારા;
માંસકી જીભસોં ખાય સમે કછુ, તાહીં તે તાકો હેં કોન ખિચારા;
એસે શરીરમેં પૈસિકે સુંદર, કેસેકે કીજીએ સૌચ અચારા;
કાહેકોં તું નર ચાલત દેહો. દેક.
ચુકર લાલ ભયો મૂખ દિસત, આંખીમેં ગીડર નાકમેં સેદા;
ઝોરજી દાર મલીન રહે અતી, હાડકે માંસકે ભીતર ખેટો;
એસે શરીરમેં વાસ કીયો તખ, એકસે દીસત આલિયુ દેહો;
સુંદર અર્વ કહા ઈતને પર, કાહેકો તું નર ચાલત દેહો;

આપુની આદિ વિચારત નાંહી. ટેક.

બા દિન ગર્ભ સંભોગ ભયો જળ, તમદિન ખુદ છિયા હુતીતાહી;
દાદસ માસ અધો મુઃખ ખુલત, ખુડ રહ્યા પૂનીવારસ માંહી;
તારજ વીરજડી યહ દેહ, તુતો અળ ચાલત દેખત છાંહી;
સુંદર ગર્વ યુગાન કહા સઠ, આપુનો આદિ વિચારત નાંહી;

ભગત માળા.

ગણપત યુરને લાગુ પાય, કરો કીરપા સરસ્વતી માય;
નદબ કુળ જનમ્યા ભગવાન, હૈત તણાં ઉતાર્યાં માન.
જળમાં ગજ મૂકાવ્યો જઈ, તેની કીરપા કીધી તહીં;
પાંચ વરસનો કુલ બાળ, માદા વનમાં લીધી સંભાળ.
પ્રભુએ ઉગાર્યો પ્રહલાદ, હરણા કશ્ચપનાં ઉતાર્યાં માન;
બળ ફેડીને વખીયા કરી, ઉગાર્યો ચંદ્રદાસ હરી;
ધના ભગતનું રાખ્યું હેત, વન બીએ નિપજવ્યું ખેત;
પાંડવ ઉપર કીરપા કરી, લાખાગ્રેહથી ઉગાર્યો હરી;
સતી તણાં માન રાખ્યાં ધીર, ભરી સભામાં પૂર્યાં ચીર;
કંઈ સત તણી હતી કંઈકરી, તે દાશીને રાણી કરી;
મીરાળાદ્યું મેલ્યું મન, એકઠા બેસી આરોગ્યાં અંન;
રોહીદાસ ઉપર કીધું હેત, શ્રીકૃષ્ણ લીધું કરી વિવેક;
નામદેવ ઉપર દયા કરી, મૂર્છ ગાય સજવન કરી;
બોડાણના પૂર્યાં કોડ, આપ પધાર્યા શ્રી રણછોડ;
કળીર ઉપર કહણા કરી, આપ પધાર્યા શ્રી નરહરિ;
નરસીંહ મેહેતાને આપ્યો હાર, એવા છો પ્રભુ વિશ્વાધાર;
હરજ્યોધન દુઃખ પામ્યો ધણું, સત રાખ્યું તમે શેવક તણું;
હરિશ્ચંદ્રને સુખ આપ્યું નાથ, વધકુંઠ તેડયો સધળો સાથ;
અબમેળને યુણકા નાર, તે તમે જીતારી પાર;
અહલ્યા શલ્યા થઈને પડી, તમારે ચરણે ઝોધરી;
મોરી ધજ તમર ધજરામ, અરધગ માથું નીરધાર;
કરવત મુકું કાપું શીશ, માગ માગ કહે જુગદીશ;
વિદુરજનાં રાખ્યાં મન, સાખ ફેડીને કીધાં અંન;
બળ ભગતનું કીધું કાળ, પૃથ્વી તળેનું આપ્યું રાજ;

જાલાંધરની જાત્યા નાર, કોડ પહોચાડયા દિન દયાળ;
 ભક્ષમાંગદ શંકર શુભદેવ, ઉગીયા સહીત રાખ્યા મોહાદેવ;
 સુમિયને સુખ આપ્યું વળી, વળી પહોચાડયો વૈકુંઠપુરી;
 રાવણ નીરધ રાખી રામ, વિભીક્ષણને આપ્યું રાજ;
 કાળાએક સુકાવ્યાં માત, કંઈ શક રહે એ કારણ વાત;
 માશી પુતનાના શોશા પ્રાણ, ભાણેજ યઈ ભેટયા ભગવાન;
 દધત રાક્ષસનો ભય નવ ગણે, ત્રણ વજર ફાણમાં હણે;
 એટલા જાણી પ્રભુ કીધી દયા, મને કરમદતાં ધણા દીન થયા;
 કમરી કહું છું કરજોડ, શરણે રાખો શ્રી રણછોડ;
 ભવક ભાવે દયા કરી, એકવાર મોક્ષો શ્રી નરહરિ;

મીઠો.

પદ ૧.

જાણુ જાણુ તું જીવ અભાગી જાણુ, આ અવસર નહિ આવે ફરીફરી;
 વાસી વાસી લખ ચોરાશી ખાણુ, મોંઘો મનખો પામ્યો મરી મરી. ૧
 પશ્ચ હતો ત્યારે મુખે ચરતો ચાર, તડકા ટાઢ સહેતો તું ધણી;
 ખાતો ખાતો બહુ બહુ વિધના માર, પીડા પામ્યો ભૂખ તૃષ્ણા તણી. ૨
 યંખી હતો ત્યારે જેમ તેમ ભરતો પેટ, આઝા માળા કરતો આડમાં;
 હાંડા ઓળંગતો બહુ જળ કેરા બેટ. હવે તું લટકા શીખ્યો લાડમાં. ૩
 વન વગડે તું ઉગતો કંઈ આડ, ઊંધે મુસ્તક રહેતો ઝુલતો;
 કાયા ઉપર કંઈ પડતા કહોવાડ, ફટ અજ્ઞાની એ શું ભુલતો. ૪
 મછ કછ ને કોંડો તણા કુળ માંદી, નૈતમ લીલા કરતો નારકી;
 પામ્યો પામ્યો રાજ્ય સીંહાસન આંહી, હેદળ ગેદળ પેદળ પાલખી. ૫
 ભાઈ તું તારા તે દિનતો સંભાર, ગુણુ ઓશિંગળ થાને ઘેલડા;
 કહે મીઠો તું જીતીને શું હાર, પ્રીતે હરી ગુણુ ગાને પેલડા. ૬
 એ કવિની તારોફ કરતાં એક કવિએ કહેસો સોરઠો.
 કાંધે રવાજ કરીજ, ગઢ પતિને ગાયો નહીં;
 ઢાહી ધ્યા ધરીજ, મોહાન ગાયો મીઠીયે.

પ્રીતમદાસનો ખનાવેલો કકડો.

રાગ ઘોળ

કરિયે કૃષ્ણ ઉપાશના, ધરિયે રૂપામાં ધ્યાન;

ફરિએ નહિ ગર્ભવાસમાં, ઠરિયે ઠીક નાદાન. કરીએ ૧
 ખોટા ખેલ સંસારનો, આતસ બાહ્યો રંગ;
 કરતાં વર્ષે વિત્યાં ધણાં, ક્ષણમાં થાશે તે ભંગ. કરીએ ૨
 ગુરુ ગમ ગાઇએ ગોવિંદને, જીવનું જોખમ જાય;
 દયા દાન ને દિનતા, તે તરવાનો ઉપાય. કરીએ ૩
 ઘટ ઘટ પ્રત્યે રચના ધણી, ભરિયા રત્ન ભંડાર;
 હીરા મોતીની હાટડી, સદગુરુ ખોલણુ હાર. કરીએ ૪
 નિરમળ નામ નારાયણનું, જીવે જપશે જે કોય;
 અવિચળ પદવી તે પામશે, આવાગમન ન હોય. કરીએ ૫
 ચિતવન કરિયે ચિદ રૂપનું. ધૃશ્વર ખોલે છે આપ;
 એને સમયે સુખ ઉપજે, ટળે ત્રીવીધના તાપ. કરીએ ૬
 છે છતી વસ્તુ દેખે નહીં, જીવનું જોને અજ્ઞાન;
 માયા પડદા મધ્યે પડ્યો, ભૂલવણીનું એ ભાન. કરીએ ૭
 જન્મ મરણ તણી આપદા, નથી કાંઈ સંકટ સેલ;
 ધધો કરંતા ઢળી પડ્યો, જેમ કાંઈ ઘાણીનો ખેલ. કરીએ ૮
 આજે લોભે લાગી રહ્યો, ગાયત્રી મધ લાળ;
 તેમ તેમ તૃણા વધી ધણી, કુટાયો કંઈક કાળ. કરીએ ૯
 નૌતમ દેહ દુર્લભ દેવને, પ્રાણી પામ્યો છું તેહ;
 હીરો નીજારે નાંખીયો, એમાં ન રહ્યો સદેહ. કરીએ ૧૦
 ટેક ધરિએ નિજ નામની, સેવા સ્મરણ ધ્યાન;
 હેતે હરિ રસ પીજીએ, મૂકી માન શુભાન. કરીએ ૧૧
 ઠીક ઠરીનેરે બેશીએ, રાખીનેરે વિસ્વાસ;
 જઠરાગાં જોણે જાગ્યો, પરહર પારકી આશ. કરીએ ૧૨
 ડગ મગ ઠાલી શાને કરે, તારું ધાર્યું નહિં થાય;
 બમતું ધાશે ગોવીંદનું, કોઇનું જાણ્યું નહીં જાય. કરીએ ૧૩
 ઢાંક્યો પાવક ધૂંમરે, ઢાંક્યો વાદળે સુર;
 માયાએ ઢાંક્યો આતમા. સમજણ રહી ગઇ છે દુર. કરીએ ૧૪
 રણ સંબંધે આવી મળ્યા, સુત વિત દારાને દેહ;
 સેવા દેવાં જ્યારે મટે, મારગ ભાગશે તેહ. કરીએ ૧૫
 તોલ્યું તત્વ ત્રીલોકમાં, નહિ હરિ નામ સમાન;

ખીજું સરવે ઓ યાદયું, અંતે આવે નહીં કામ. કરીએ ૧૬
 ધિરતા કરીને તું ન્યાળજે. રૂદે કમળમાં રૂપ;
 આઠ્ઠાબ્ધંતર ભાળજે, હરિતું અકળ સ્વરૂપ. કરીએ ૧૭
 દેહ તણું કૃમિ એહ છે, ભાવે બળએ ભગવાન;
 ખીજાં સાધન સંસારનાં, નહિ હરિ નામ સમાન. કરીએ ૧૮
 ધ્યાન ધરજે પરિબ્રહ્મતું. જેમ કાંઈ સોખીને ધન;
 કામીને જેમ કામની, એવું કરિએ ચિતવન. કરીએ ૧૯
 નિશ્ચે બ્રહ્મા રહેતું નથી, જૂઠો જગત વિસ્વાસ;
 એથી રહેજે તું અળગો, આઠે પહેર ઉદાશ. કરીએ ૨૦
 પ્રિત નિરંતર કીજીએ, સદચર સંતની સાથ;
 રખે ઢોળીતું નાંખતો, અમૃત આપ્યું છે હાથ; કરીએ ૨૧
 ફોગટ ફંદ સંસારનો, સ્વાસ્થનો છે સતેહ;
 અંતે કોઈ કોઈતું નથી, તુંતો તેનોરે તેહ. કરીએ ૨૨
 આવન ઉપનીશદ વેદના, તેતું તત્વ વિચાર;
 તતપદ તપદ ત્યાગીને, આસિ પદમાં ચિત્તધાર. કરીએ ૨૩
 ભારે ભેદ ગુરૂ દેવનો, કોઈ નવ પામેરે પાર;
 શીષ વિરંચીને સારદા, સેવે પદરજ સાર. કરીએ ૨૪
 માયા મુળ વની વરખડી, મોરી ત્રિભુવન માંય;
 નીત્ય નૌતમ ક્રુષે કરે, તાતી શીતળ છાંય; કરીએ ૨૫
 જીવ અનેક નિપજ્ઞવતી, સેવે સુરનર વૃંદ;
 અણુંની આલે અન્નર્થશ, સહને સરખો આણુંદ. કરીએ ૨૬
 રહિયે ધન્યરને આશરે, ધારણ ધારી તે ધીર;
 સુખ દુઃખ એણીપેરે આવશે, જેમ કાંઈ નાળિયેરમાં નીર; કરીએ ૨૭
 લીલા કોઈએ લેતું નથી, એની ભુલવણી સોય;
 નઠ જેમ નજરખંધી કરે, કળી શકે નહીં કોય. કરીએ ૨૮
 વિશ્વ રહ્યું સહ મોહીને, જુઠી ખાજીને જોય;
 તેનો કરતા કોરે રહ્યો, બ્રહ્મા તે જન કોય; કરીએ ૨૯
 શશા શોષ સ્વરૂપને, તેને સમજે સુખ થાય;
 નિદ્રા માંહી દુઃખ ભોગવે, તેતો જગેથી જાય; કરીએ ૩૦
 ખોજે ખોડું સરવે પડે, નજડે નામને રૂપ;

ખાંધી રૂંધી હલુ' કયું, જેવું કાષ્ટ સ્વરૂપ; કરીએ ૩૧
 સંશય તેને શાનો રહ્યો, જેને ધ્વજ-વિચાર;
 અગ્નિ હ્રિષ્ણ આડે નહીં, રવિને નહીં અંધકાર; કરીએ ૩૨
 હરિનો મહિમા અપાર છે, નિગમ નિરંતર ગાય;
 અજ હમયાપતિ અહીપતિ, નિશહીન ધ્યાનમાં ધાય. કરીએ ૩૩
 પ્રેમ પયોધરે ઝીલીયે, સદગુરુ સંતોને સંગ;
 પ્રીતમ તન મને તે થકી, પ્રગટે પુરણ રંગ. કરીએ ૩૪

ગરબી ૧ લી.

તારા મનમાં જાણે છે મરવું નથીરે. એવો નિષ્ઠે કયો નિર્ધાર;
 તેમાં ભૂલી ગયો ભગવાનનેરે.
 ધન દોલત નારીને ધણા દીકરારે, ખેતિવાડી ઘોડીને ધરખાર; તેમાં ૧
 મેઝી મંદીર ઝરખાંને માળીયારે, સુખ દાયક સોનેરી સેજ; તેમાં;
 ગાદી તકીયાને ગાલ મચ્છરીયારે, અતિ આડ કરે છે એજ. તેમાં. ૨
 નિયુ' કાંધ કરીને નમતો નથીરે, એવું સાધુ સંઘાતે અભિમાન; તેમાં.
 મરમાળી મોહનની મૂર્તિરે, તેની સાથે ન લાગેલ તાન; તેમાં. ૩
 પાપ અનેક જનમનાં આવી મળ્યારે, તારિ મતી મલીન યજ્ઞ મંદતેમાં,
 દેવાનંદના વાલાને વિસરી ગયોરે, તારે પડ્યો ગળે જેમ ફંદ. તેમાં, ૪

ગરબી ૨ જી.

તારે માથે નગારાં યાગે મોતનાંરે, નથી એક ધડીનો નિર્ધાર;
 તોય જાણ્યા નહીં જગદીશનેરે.
 મોટાં મેલીને રાજ મરી ગયારે, જેને જાતાં ન લાગી વાર, તોય. ૧
 તારું જોખન ગયું જખ મારતુંરે, માથે કાળા મટીગયા કુશ; તોય.
 અંતકાળે લેવાને જમ આવીયારે, તેનો ભાળી ભયંકર વેશ. તોય. ૨
 શેમ કોટી વીંછી તણી વેદનારે, દુઃખ પામ્યો તું દૈવના ચોર; તોય.
 સગાં સ્વાર્થાં મળ્યાં સર્વે લૂંટવારે, તેનું જરીએ ન ચાલે જોર; તોય. ૩
 જીભ દુઠ્ઠી પડીને તુટી નાડીઓરે, થયું દેહ તબ્બાનું ત-કાળ; તોય.
 દેવાનંદ કહે જાણ્યાં મારા નાથનેરે, મળ્યો માણુસનો દેહ વિશાળ. તોય. ૪

આત્મ જ્ઞાન વિષે.

પદ ૧ હું રાગ પ્રભાતી.

જ્યાં લગી આત્મા તત્ત્વ ચિન્ત્યો નહીં, ત્યાં લગી સાધના સર્વ જૂઠી;

મનુષ્યરૂઢ તારો ઝેમ ઝેમે ગયો, માવડાની જેમ પઢી તુકી; જ્યાં. ૧
 શું થયું સ્નાન સેવાને પુજા થકી, શું થયું ઘેર રહી દાન દીધે;
 શું થયું ધરી ઝડા ભસ્મ લેપન કરે, શું થયું વાળ લોચન કીધે; જ્યાં. ૨
 શું થયું તપને તીર્થ કીધા થકી, શું થયું માળ ઝડી નામ લીધે;
 શું થયું તિલકને તુળશી ધાર્યા થકી, શું થયું ગંગાજળ પાન પીધે; જ્યાં. ૩
 શું થયું વેદ બ્યાકરણ વાણી વદે, શું થયું રાગને રંગ જાણે;
 શું થયું ખટ દર્શન શેષ થકી, શું થયું વરણના બેદ આણે; જ્યાં. ૪
 એ છે પરપંચ સૌ પેટ ભરવા તણા, આત્મારામ પરિશ્રુત ન જોયો;
 બાણે નરસંપ્રયો કે તત્વ દર્શન વિના, રત્ન ચિંતામણી જન્મ જોયો. જ્યાં. ૫

આશારામ.

પદ ૧.

તારી ભક્તિ બોડાણાને ભાવીરે, રણછોડ રંગીલા;
 જમણા દાથમાં તુળશી વાવીરે, રણછોડ રંગીલા.
 છટે માસેને ઠેઠ ચડાવીરે, રણછોડ રંગીલા;
 મહા મજલો કીધી મધરાતેરે, રણછોડ રંગીલા.
 આપ આવ્યા બોડાણાની સાથેરે, રણછોડ રંગીલા;
 દેશ શુજરાતમાં કરી દ્યારે, રણછોડ રંગીલા.
 વાલો ઉમરેઠ આવીને રહ્યા રે, રણછોડ રંગીલા;
 ત્યાંતો પગલાં પુજાય છે તારાં રે, રણછોડ રંગીલા.
 ત્યાંતો પ્રગટ પારખું કીધું રે, રણછોડ રંગીલા;
 આખા લીંબડામાં એક ડાળ મીઠું રે, રણછોડ રંગીલા;
 સૌને દરસન થાય છે સારાં રે, રણછોડ રંગીલા;
 કાળાને થક છે જાણુ રે, રણછોડ રંગીલા.
 લાભ લેવાને આવ્યા કાળા રે, રણછોડ રંગીલા;
 કાળા દોડે ને ભગત થાય રાભા રે, રણછોડ રંગીલા.
 આશારામને આશરો તારો રે, રણછોડ રંગીલા;
 વાલા તરીને પાર ઉતારો રે, રણછોડ રંગીલા.

કલ્યાણદાસ.

સગ પ્રભાત પદ ૧ શ્રુ.

સગપણ સાચું શાનું ભાઈ, શું માયાને વળગું રે;
 ભરજા મરજી સહુ મળ્યું છે, અંતે રહેશે અળગું રે; સગપણ. ૧

ધનને કાજે તન પીલીને, ભૂમી ભેળું ભળવું રે;
 ધડી એક તો પ્યારી જમ છે, તારે તો છે મરવું રે; સગ. ૨
 ઉંચા ઉંચા મહેલ બનાવી, પુલ્યાં પુલ્યાં ફરવું રે;
 એ મંદીરમાં કોણુ માહાલશે, તારે તો છે મરવું રે; સગ. ૩
 બચકે બાંધ્યા વસ્ત્ર વાધા, ધણું ધરેણું ફરવું રે;
 પટોળાં તારાં કોણુ પહેરશે, તારે તો છે મરવું રે; સગ. ૪
 ઘોડા હાથી માલ જળના, સુખપાલમાં ફરવું રે;
 એમાં જોને કોણુ માલશે, તારે તો છે મરવું રે; સગપણ. ૫
 ભજન કરી લે મન વૈરાગી, ફટ હૈયાના પુટ્યા રે;
 કહે કલ્યાણુ કહ્યું નવ માને, એમ દિવસ તને રહ્યા રે; સગપણ. ૬

પદ ૨ જી.

કંઈક કરમતો કરનારો તે, શરણુ તમારે આવ્યો રે;
 મહા જળમાં બાંધી નાંખ્યો, હવે હરિ છોડાવો રે; કંઈક. ૧
 પાપ કરતાં પાછું નવ જાયું, હરિનું નામ હું ભુલ્યો રે;
 દુરી જનની સંગત મેં કીધી દેવાળામાં હુલ્યો રે; કંઈક. ૨
 અનાથ જંતુ રાંક જાપડા, તેમાં મેં કીધા વાસા રે;
 લખચોરાશી ફેરા ફરતાં, કરી મુક્તિની આશા રે; કંઈક. ૩
 સોનું રૂપું જંતર મંતર, તંતર મારે તું છું રે;
 આ દુનિયામાં નથી ગમતું, મળવા આતુર હું છું રે; કંઈક. ૪
 નામ તણો મહિમા મોટો છે. કંઈ પાપી નર તાર્યા રે;
 એવું જાણીનેદાસ કલ્યાણુ, પ્રભુ પ્રેમે પોકાર્યા રે; કંઈક. ૪

ઘોળ ૧ જી.

જે તન દેખી છાક્યો ડોલે, તે તું દેખ વિચારીજી;
 નખ શ્લેષ સુધી નીંધા જેવું, શી માંહી વસ્તુ સારીજી. ૧
 માંસ રૂધિર તે માંહી ભરીને, જીવર મઠીયું આળીજી;
 મોહ તણે વશ થઈને મુરખ, દેખે છે રૂપાળીજી. ૨
 હાડ તણા પગ હાથ બનાવ્યા, કટકા કટકા સાંધીજી;
 તે માંહી દૃઢ મમતા વૂઝને, એ શી આવી આંધીજી. ૩
 હર માંહી આંતરડાં ભરીયાં, આવે ગંધ નહારીજી;

(૮૪)

રગ રગમાં રોગે વીટાણું, મળ સુતરની ક્યારીજી. ૪
ટળતાં એને વાર ન લાગે, આઘ અંતનું ખોટુંજી;
અક્ષાનંદ કહે એ સારૂ તે, કામ બગાડવું મોટુંજી. ૫

૫૬ ૧ છું.

દિન બચનસે ભાઈ, બોલો રામહી રામા
ધ્રુ પ્રલ્હાદ ભવીક્ષણ, નારદ હનુમાન;
બ્યાસમુની રૂપમાંગદા, હરિ કેરે પ્રાણ;
ધનકે આધુ પીછુ. કીરતે ભગવાન.
કમળાપતિ લે જનયગા, તુજે વૈકુંઠ ધામ;
બોરીના હોયગા ફેરા, કર રહીઓ મુકામ.
ધનકે આધુ આધુ જેમ હોત ગુલામ;
એસી નર દેહ પાયો, તેરો જનમ સુધાર.
તજ નિંદા ઓરનકી, ઓલીજી રાજકુમાર;
સુરદાસ શિખ લાવે, તોએ વારંવાર.

૫૬ ૨ જી.

ધન્ય જેને હરિ ગુણ ગાયા, સસારમાં ધન્ય જેને હરિ ગુણ ગાયા;
બધાસંસારમાંતે જન જીત્યા, બીજા જાણે વહેવાયા તે સંસારમાં. ૧
શું થયું હાથી ઘોડા સુખપાલ બેઠે, શું થયું મેળવી માયા, સંં ૨
કંક સાહાને જમ કાઢશે પલકમાં, દુર રહેશે સુત વીત જાયા; સંં ૩
દયા જપો નાગનંદના કુંબરતું સફળ યાશે તારી કાયા; સંં ૪

૫૬ ૧ છું.

હરિગુણ ગાઓ રે ગાઓ, અવસર નહીં આવે હાવો;
મનુષ્યાદેહનો મેળાવો; હરિગુણ ગાઓ રે. ગાઓ. ૨૬.
લક્ષ ચોરાશીમાં પડશે, ફરી ફરી અવતરશે મરશે;
ધોકો જનમ જનમ ધરશે, હરિ ગુણ ગાઓ રે ગાઓ. ૨
શ્રી મળી કહે મારૂં મારૂં, તેમાં કાંઈ નથી તારૂં;

(૮૫)

મૃગનળ ગાયાતું લાઈ, હરિ ગુણ ગાઓ રે ગાઓ. ૨
અં ઝસો અળયું રહેશે, કે વહાલ પણે વળગ્યું રહેશે;
સુખ દુઃખ કોણ કોને કહેશે, હરિ ગુણ ગાઓ રે ગાઓ. ૩
કાચામાં સાચુ કરવું, કે ધ્યાન હરિનું નિત્ય નિત્ય ધરવું;
રણુછોડ આ ટાણે તરવું, હરિ ગુણ ગાઓ રે ગાઓ. ૪

૫૬ ૨ જી.

હરિથી ડરી ડગલાં ભરીએ, માન ગુમાન તે નવ કરીએ;
મોટાનાં ચોટે મરીએ, હરિથી ડરી ડગલાં ભરીએ; ટેક.
ચિતમાં ચેતીને આણે, મધુગર થઈને શું મહાણે;
ઠાઠ કરો છો શો ઠાણે, હરિથી ડરી ડગલાં ભરીએ. ૧
પોતે પોતાનું તાકો, આંખો આંગણીએ પાકો;
તેની કોણ ખાશે સાંખો. હરિથી ડરી ડગલાં ભરીએ. ૩
કર્મ કર્મ કાગળીએ ચડશે, જગડા જગજરા જડશે;
પાપી પાંખો પડશે, હરિથી ડરી ડગલાં ભરીએ. ૪
જે કોઈ જનમ્યું તે જશે, ગમતું ગોવિંદનું થાશે;
રણુછોડ હરિના ગુણ ગાશે, હરિથી ડરી ડગલાં ભરીએ. ૫

૫૬ ૩ જી.

તુંતો ભજીએ મોહન ખ્યારાને. તુંતો ભજીએ મોરલી વાળાને;
તારી ઘડી પલક ઘડીયાં વાળાને. તુંતો ભજીએ મોહન ખ્યારાને. ટેક.
સાત સમુદ્ર તરી તરી આવ્યો. તુંતો દુઆઈ મુવો આવી આરામાં; તું ૧
સારંગરાગની શેવા ના કીધી. તુંતો યુઆઈ રહ્યો ધર ખ્યારામાં; તું ૨
ગિરાંગાઈ કહે પ્રભુ ગિરધરના ગુણ, હરિ ભજીએ આ વારામાં; તું ૩

૫૬ ૪ થું.

જે દુઃખ આપ તે થાજેરે, રૂડા રામને ભજતાં;
પીંડ પડેતો રળે પતળાતો, જીવ જાયતો જાજેરે; રૂડા. ટેક;
હંચો જાંધીતે તળે અગ્ની પ્રજળે. માર મુશળના ખાજેરે; રૂડા ૦૬
લોક નિંદે તેને નિંદવા દેજે, રાજા દડેતો દંડાજેરે; રૂડા ૦૨
સાત પાંચ સંત મળી રાંક રણુછોડ, ગુણુલા ગોવિંદજીના ગાજેરે; રૂડા ૦

૫૬ ૫ મું.

પુરણુ ભાગ્ય જાડો શ્રી રામ નામ ગાવે, રામ નામ ગાવે સિતારાગ
નામ ગાવે; પુરણુભાગ્ય. ટેક.

આડપ્રકાશ તિરથ ચાર ધામ, ગંગા સીધું નાવે;
 જોગને સમાધી રામ નામ તુલ્ય નાવે; પુરણ. ૧
 હવન હોમ જાગ જમ લક્ષ પુજા કરાવે,
 તૈથી નામ મહિમા મોટા નિગમ નેતી ગાવે; પુરણ. ૨
 કામ ક્રોધ લોભ છાંડી રામજો કહાવે;
 ધરમ અર્થ કામ મોક્ષ ચાર ફળ પાવે પુરણ. ૩
 લવસાગર જાતે તરવા, રામ નામનું છે નાવે;
 ખેવટીઆરા સદ્ગુરુ, નિરખે પાર પહોચાવે; પુરણ. ૪
 આઠ જામ સગર રામ, સ્વાસો સ્વાસ ગાવે;
 કહે રણછોડ પંખી કાગ, હંસ હોધ જાવે; પુરણ. ૫

પદ ૧ જુ.

ધ્રુવનીને દહાડેરે હરિતો જાણ્યા નહીરે; મોહું પરદારા સાથે મન;
 કેટલાક જોયારે, કામનીની કલપનારે; કાંઈ એક જોડવા લાગ્યો ધન. જુ.
 પચીને પચાસરે, ગયા પરપંચગારે; દોહલાં આઠ્યાં માઠવાનાં દન;
 સીતેરને સુધારે કાંઈ સગળ્યો નહીરે, વળતી ચાલ્યો સાધન કરવા વન. જુ.
 આંખડીએ નાસુન્દરે ગળે જાહુ નાશીકારે, જોસે તેતો સંભળાય નહીંકર્ણ;
 માયા તો ન મૂકેરે તૂટે નહીં ત્રણારે, તોયેન જોળખ્યા અશરણ શરણ. જુ.
 હાથગાં લાકડારે ચરણ ચાલે નહીરે, તૂટીને શીથળ થયું છે તને;
 સુખમાંહી દાંતરે એક દીસે નહીરે, તોએ પાપી હર મોગે આન. જુ.
 ભાગ્ય જેનુહણું રે અવસર જોળખ્યો રે તેતો પ્રાણી કહેવાયા હરિના જન;
 નરસંહનારનામીરે, સુખમાંસંભારજોરે, જોહોય પુરવજન મનુપુન્ય. જુ.

પદ ૨ જુ.

દુરમતીયાં ડાહ્યાં ધધ આપે, શાણું થઈ સગળવેરે;
 પ્રેમ ભક્તિમાં લાગ પડાવે, અજ્ઞાન આગળ લાવેરે; દુર ટેક.
 આપણા કુળમાં કેણે ન કર્યું, તે આપણે કેમ કરીએરે;
 વૈરાગી થઈ નાટક નટીએ, તુલશી તિલક કેમ ધરીએરે; દુર. ૧
 જેવા તેવા હોય તે હરિના શુણ ગાય, તે આપણુ કેમ ગાધયેરે;
 કશ્ન નામની કયા થાય ત્યાં, ત્યાં આપણુ કેમ જઈએરે; દુર. ૨
 આપે કલેશને કોધના ભરીયા, સધળાને સમજાવેરે;
 જમ કિંકરનો મારજ પડશે, ત્યારે આડે કોઈ નહીં આવેરે; દુર. ૪

(૮૭)

કુળને તજશે તે હરિને ભજશે, સહેશે સંસારનું મેણું રે;
ભણે નરસંઘો હરિ તેને મળશે, બીજી વાતે વાઢાશે વાઢાણું રે, ૬. ૪

૫૬૩ જી.

વાસ નહીં જ્યાં વૈશ્ણવ કેરો, ત્યાં નવ વસીએ વાસડીયાં;
શ્વાસો શ્વાસ હરિ સ્મરણ ના કરે, તે શ્વાસ ધમણ કેરી શ્વાસડીયાં;
જીભડી જપ માળા ના જપે તો, તે જીભડીને ખાસડીયાં;
જીવત જનમ તેનો નહીં લેખામાં જો, નાકહુવાયાં હરિદાસડીયાં; વા. ૧
મોહનજીની માયા તજીને; અવર માયા જનમ ફાંસડીયાં,
ભણે નરસંઘો ભારે મારી, તેને ગાવડડી દસ માસડીયાં; વા. ૨

૫૬૪ જી. રાગ કાંદી.

અતિ છત્તી સારી રે; શ્રી રણછેડ છોગાળા;
મુખ પર વારી રે, જીવું કાનડ કાળા; ટેક.
પીળાં પિતાંજર ને જરકશી જામે; એઢી ઉપરણી અમુલ્ય;
લટકે ને પટકે મન મારું અટકે, નહીં નાથ સમ તૂલ્ય;
ભાવ દુઃખ ભંજન રે; ભક્તના પ્રતીપાળા; અતિ. ૧
કેડે કંદોરો કર કડાં સાંકળાં, પોંચીને પાણુગંધ;
હૃદયે તે હાર હોરાના સોહીએ, મણી સાંકળી માંભ;
તે પર એપેરે, મુગતાદ્રણ ગાળા; અતિ. ૨
મુસ્તક પાથ કલંકી તોરો, કુંડળ ઝળકે કાન;
લાલ નિલક હરિને કેસર કેરાં, શોભો છો ભીને વાન;
આદે અતાદે રે, રાજ્ય ધણું રૂપાળા; અતિ. ૩
નખ શીખ સુધી નંગ જડીત, શોભીતા શણુગાર;
એવા પ્રભુજી મારી રૂદ્યામાં રહેજો, દયા કરીને દિનાનાથ;
દેવતાને દુલ્મભ રે, નયણાં ભરી ભરી ન્યાણું; અતિ. ૪
એવા પ્રભુજી તમને અરજ કરજી, વળી વધાર જો પ્રીત;
પ્રીતમના સ્વામિ દરસન દેજો, દરસન દેજો નિત્ય નિત્ય;
ધરસન થઇને રે, ઠાકોર ડાકોર વાળા; અતિ. ૫

૫૬.

જા ધર હરિ કયા નહીં કીરતન, સંત નહીં મીનજાંના;
ત્યા ધર જમડે દેરા દીના, સાંજ પડે સમશાના; જા ધર. ટેક.

મેરી મેરી કરનો ગરગયો મુરખો, ગીટયો નહીં માન યુમાનાં;
 સંત પુરુષની સેવાના કાંધી, કીસ યીધ હોય કહ્યાણા; જા. ૧
 દ્રાહ્યા કુહ્યા ક્યા ફીરત હે, ક્યા દેખજાવત અંગા;
 પલક એકમાં ફીત હોય બંધગા, જેસા રંગ પતંગા; જા. ૨
 જ્ઞાન ગરીબીને પ્રેમ ભક્તિ બ્યા, સત્ય નામ ચુલતાના;
 મેલ વૈરાગે ચુર ગમ જાગે, ત્યા ધર કોટી કહ્યાણા; જા. ૩
 કાળ દૂધાગા દેહ રહ્યા ભાઈ, ક્યા છુટા ક્યા જીવાના;
 કહત કળીર ચુણો ભાઈ સાધુ, છોડ દીયો અભિમાના; જા. ૪

કશ્તારામ.

પદ ૧ છં.

તમે ગોવિંદ ગરીબ નીવારે, મારી કરણી ના જોશો;
 લક્ષ્મીવર રાખજો લાજરે, મારી કરણી ના જોશો; ૧
 લખરે ચોરાસીના ફેરમાં રે, હું ભટક્યો વારવાર;
 અતી ઘણી ભોગવી આપદારે, હવે હરજી હું પામ્યોધું હારે; મા. ૧
 દામ દારાના દોરથી, કાંઈ વીધ બંધાણા બંધ;
 છળીલાજી તે હવે છોડીએરે, તુમ સાથે સધાવી સંબંધ રે; મા. ૨
 સંયમનીને સ્વામિએ, મુને કાંઈ વીધ દીધા દંડ;
 જે તે દીન પાછા આવશે રે. તોતો થાશે ગીરદ બંડ રે; મા. ૩
 ચરણ શરણ જે આવીયા તે, ગાંજ્યા કોઈના ન જાય;
 વદ વદે એમ નીચ દારે, તે તો નીચે નીર્ભય થાય રે; મા. ૪
 વ્યાસ વચનથી સાંભળ્યા તમે, આદી અનાયના નાય;
 ચરણ શરણ હું આવીયો રે, હવે હરજી હેતે ઝાતો હાયરે; મા. ૫
 દોષ દહન કરો દાસનાં રે; કર્મ કરોરે બક્ષીસ;
 કહણા કરી મુને કહાંડીએરે. મોહ જાળ થકી જીગદીશ રે; મા. ૬
 વીમળ કરો માહારી વાસનારે, બચ વીશ્નુ વધે વિશ્વાસ;
 આશ્રીત રહીને ઉગારીએ રે, દીન માની દાસનો દાસરે; મા. ૭
 અન્ય ઉપાધી હજે રખેરે, એમ સાચવજો દેઈ દામ;
 એક છે આપનો આશરો રે, કર જોડી કહે કશ્તારામ રે; મા. ૮

રૂઝનાથ દાસ.

પદ ૧ છં.

રેંગીસો રંગોસો રણજોડરાય રંગીસો રે;

(૮૯)

ભોર મુગટ પીતાંબર સોહીએ. સુંદીર છેલ છળીએ; રણુછોડ. ૧
 દારકાંથી ડોકોર આગ્યા, ચઢાવોને ચીસો; રણુછોડ. ૨
 મોટા મોટા મુની જનને; મનમાં વશો રંગીસો; રણુછોડ. ૩
 દોષ કશનો પાર ન પામે. શુરીનર મુનીજન લીનો; રણુ ૩
 રૂઢનાથના સ્વામિ સામળીયા, કહીના મેલું વીસો; રણુછોડ. ૪

૫૬ ૨ જી.

હું વારી હું વારી મુગટ પર હું વારી રે;
 ભોર મુગટ પિતાંબર સોહીએ, કુંડગદી છળી ન્યારી; ટેક.
 દિઈએ તે દાર બાળુ બંધ લગદે, જરકશી જામો સારી; મુ. ૧
 કટો મેખલા કંકણ ગાળા, મુરત મંગળ કારી; મુગટ. ૨
 રૂઢનાથના સ્વામિને ચરણે, જે આવે તે તારી; મુગટ. ૩

૫૬ ૩ જી.

એ આપો એ આપો, પ્રભુજી મને એ આપો રે;
 સદાય વદનવ સુતની સેવા, દાસનો દાસ કરી થાપોરે; પ્રભુ. ટેક.
 સંસાર માયા જાળ છે જુકી, કૃપા કરીને કાપો; પ્રભુજી. ૨
 વાસ વંદાવન ડોકોર ગોંડી, દારકાંની છાપો;
 રૂઢનાથના સ્વામી સામળીયા, તમ સાથે છે લાવો; પ્રભુજી. ૩

૫૬ ૪ જી.

વરધોટો વરધોટો વાલમનો વરધોટોરે;
 આસોને જોવા જમ્જો, વાલમનો વરધોટો રે; ટેક.
 હાથીને સાથી સૌ શણગારી, વચ્ચે કલંકી ઘોટો; વાલમનો. ૧
 મોટા મોટા સંઘવી થઈને, દરસન કરવા દોટો; વાલમનો. ૨
 લક્ષ્મીજીને મંદીર પધારી, સુખ સન્ધ્યામાં પોદો; વાલમનો. ૩
 આઠે દહાડે શુકરવારે, દાસ રૂઢનાથે જોડયો; વાલમનો; ૪

દયારામ.

૫૬ ૧ જી.

નંદનો નંદન છળીએ છોગાળો રે,
 સર્જી એની આણીયાળી આંખ કારજ કોર રે;
 માઈ મન મોલું છે એ અત્રમેલે રે;
 બલિહારી ખમાજી ખમાજી ખમા, ચિત માઈ ચોરુછે એ સામળીયે રે;

નટવર નાગર સમુજો સામળીઓરે;
 સખી એનું હસતું છે ગદ જીલગમી જોરેરે,
 મારું મન મોહું છે એ અલખેસે રે; જલિહારી;
 પ્રમદપતિ વાદાલા નથી આ જો જનને રે;
 સખી એનું વજ્ર થકી કાળજી કઠોર રે.
 મારું મન મોહું છે એ અલખેસે રે; જલિહારી. ૩
 સખી મને વ્યાકુળ કરી છે એની વાંસળીઓરે,
 ખુશી જેની ખસતી નથી નીશ ભોર રે;
 મન મારું મોહું છે એ અલખેસે રે; જલિહારી. ૪
 સખી એમને આવડા રૂપાળા કોને કીધા હશે રે.
 નેણ મારાં એમનાં મુખ ચંદ્ર ચકોર રે;
 મારું મન મોહું છે એ અલખેસે રે; જલિહારી. ૫
 નેહનો નિભાવન પ્રિતગ પાતળીઓરે.
 સખી હુંતો જાણું એને જીવનની દોર રે;
 મારું મન મોહું છે એ અલખેસે રે; જલિહારી; ૬
 દયાનો પ્રિતગ અખંડ આવે છે મારે કાળજે ચડ્યો
 સખી એતો ચતુરાના ચિતડાનો ચોર રે;
 મારું મન મોહું છે એ અલખેસે રે; જલિહારી. ૭

થાળ વખતે ગાવાનું.

પદ ૧ છું.

મારે ઘેર આવજો માવા, ભાવે તો ઢેગર ખાવા;
 જાજરીનાં બે ઢેગરાં ચીધાં, ને તરીયાં ઝાઝાં તેલ;
 કડકો પાપડ કાચલી ઉપર, દહીંનું દળડું મેલ; મારે. ૧
 જસોદાના માવા આવે ને, વાંસલડી વાંવા;
 ઉતો ઉતો પુંખ પાડું તે, જોગલડે ખાવા; મારે. ૨
 મારા છેતરમાં લાંચડી પાચીને, આવી કુમતડે;
 કારમડીનું સાક નેહએ તો, જો પેલે વેલે; મારે ઘેર. ૩
 જાજરીના બે ઢેગરાં ચીધાંને, ઝીએ મેલ્યાં વહી;
 રામકૃષ્ણ પ્રભુ રંકને રે; સાચી છે સગાઇ; મારે ઘેર. ૪

(૯૧)

આરતી ૨ છ.

આરતી જુગલ કીશોરકી કીજે, તન મન ધન નોહાવર કીજે;
ગૌર શામ મુખ નીરખત લીજે, હરિકો સ્વરૂપ નેનભર લીજે;
રવિ સશી કોટ બદન કીરે શોભા, વાદેખત મેરો ગન ગયો કોભા;
કુલનકો પાઘ કુલનકીરે ગાળા, કુલનસીંગાર બન્યો હો નંદલાલા;
નંદ નંદ બ્રહ્મભાન કીશોરી, પરમાનંદ પ્રભુ અવિચળ જોરી. ૧

આરતી ૩ છ.

ખેલત ચાડ બાઈ, શ્રી આંગણીયાંમે ખેલત ચાડ બાઈ; ટેક;
સીતારામ લક્ષ્મણુ ભરથ શુક્રવન, શોભા બરણી ન જાઈ. શ્રી. ૧
ચાર રત્નોકો ખેલ રચ્યો હે, કુલન ગેંદ બનાઈ;
ત્રીન લોકકી સકલ સંપ્રદા, અવધપુરીમે ચક્ષી આઈ; શ્રી. ૨
ઠોર ઠોર મુની જનકે આશ્રમ. બેઠે ધ્યાન લગાઈ;
શિશ મુગટ કર ધનુષ પિરાજે, દશરત સુત રઘુરાઈ; શ્રી. ૩
કલ્પ સ્વરૂપે રત્ન સિંધાસન, જ્યાં બેઠે રઘુરાઈ;
માત કૌશલ્યા કરત આરતી. આનંદ ઉર ન સમાઈ; શ્રી. ૪
સરજુકી તીરે અગ્નેધ્યા નગરી, અપને હાથ બનાઈ;
તુલશીદાસ ધનધન કૌંસલપુર, ભાગ્ય બઠો છતે પાઈ; શ્રી. ૫

આરતી ૪ થી.

કાયન મંગળ આવે, જશોદા મૈયા કાયન મંગળ આવે;
પુરણ બ્રહ્મ અખંડ અતીનાશી, શો જાકો ધેન ચરાવે; જશો. ૧
કોટી કોટી બ્રહ્માંડકો કરતા, જપ તપ ધ્યાનમાં ના આવે;
ન જાણું એ કોણુ પુન્યસે, યશોદામતી ગોદ ખેલાવે. જશોદા. ૨
શીવ સનકાદીક ઓર બ્રહ્માદિક, નિગમ નેતી નેતી આવે;
શેષ સહસ્ર મુખ રટત નિરંતર, સો જાકો પાર ન પામે; જસો.
સુંદર બદન કમળ દળ કોચન, ગૌધંત કે સંગ આવે;
માત જશોદા કરત આરતી. કર્પાંરેજી દરસન પાવે; જશોદા. ૪

સમાપ્ત.

॥ * सर्व तत्त्वानां सार * ॥

॥ राम ॥

॥ रम रम ॥

॥ राम राम राम ॥

॥ राम राम राम राम ॥

॥ राम राम राम राम राम ॥

॥ राम राम राम राम राम ॥

॥ राम राम राम राम राम राम ॥

॥ राम राम राम राम राम राम राम ॥

॥ रामराम राम राम राम राम राम राम ॥

॥ राम*राम*राम*राम*राम*राम*राम राम ॥

॥राम*राम*राम*राम*राम राम*राम*राम*राम॥

॥राम*राम*राम*रा **राम** भ*राम*राज*राम॥

॥राम*राम*राम*राम*राम*राम*राम*रामराम॥

॥ राम*राम*राम*राम*राम*राम*राम राम ॥

॥ राम राम राम राम राम राम*राम राम ॥

॥ राम राम राम राम राम राम राम ॥

॥ राम राम राम राम राम राम ॥

॥ राम राम राम राम राम राम ॥

॥ राम राम राम राम राम ॥

॥राम राम राम राम राम॥

॥ राम राम राम राम ॥

॥ राम राम राम ॥

॥ २॥ ॥

